ISSN 1300 - 0241

ASKERÎ TARİH BELGELERİ Dergisi

HAZİRAN 1994 Yıl 43 Sayı: 98

Gnkur. Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Bşk.

TARİH YAZMAK, TARİH YAPMAK KADAR MÜHİMDİR. YAZAN, YAPANA SADIK KALMAZSA, DEĞİŞMEYEN HAKİKAT İNSANLIĞI ŞAŞIRTACAK BİR MAHİYET ALIR.

ATATÜRK

514.

2 8 ŞUBAT 1995

DEVLET NÜSHASI

ASKERÎ TARİH BELGELERİ DERGİSİ

HAZİRAN 1994 YIL : 43 SAYI : 98

BÜYÜK TAARRUZ'DA TAKİP HAREKÂTI

(31 Ağustos - 18 Eylül 1922)

Gnkur. Askeri Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Yayınları

ANKARA

GENELKURMAY BASIM EVİ

1995

515

ISSN 1300 - 0241

GENELKURMAY BASIMEVİ
YAYIN NUMARASI : '95/4

516

SUNUŞ

Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi'ndeki belgelerden derlenen ve Büyük Taarruz'da Takip Harekâtı (31 Ağustos - 18 Eylül 1922) dönemini kapsayan Askerî Tarih Belgeleri Dergisi'nin 98 nci sayısını yayımlamış bulunuyoruz.

Ulusal bağımsızlığımızın gerçekleşmesi yolunda atılan son adım olan Takip Harekâtı'nda Türk ordusu, Atatürk'ün "Hiçbir zafer gaye değildir, zafer ancak kendisinden daha büyük bir gayeyi elde etmek için belli başlı vasıtadır" sözünü en anlamlı bir şekilde gerçekleştirmiş, aynı zamanda bağımsızlık mücadelesi veren diğer uluslara örnek olmuştur.

Yakın tarihimizin önemli bir noktasına ışık tutması amacıyla hazırlanan bu eser, Genelkurmay Askerî Tarih ve Stratejik Etüt Başkanlığı Arşivi'ndeki belgelerden Em.Alb.Niyazi ARTAN, Tarih Uzmanı Hülya ÖZKAN, Tarih Uzmanı Gülhan BARLAS tarafından seçilerek bu günkü yazıya çevrilip yayıma hazırlanmıştır.

Cumhur ASPARUK
Hv.Plt.Korgeneral
Gnkur.ATASE Başkanı

517

518

ÖN SÖZ

İtilâf devletlerinin tek yanlı olarak hazırladıkları Sevr Antlaşması'nı tanımayan Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti'nin etkinliğini yok etmek, Kuva-yı Milliye'ye kesin darbeyi indirmek için son kozlarını kullanan Yunan kuvvetleri, 30 Ağustos 1922 günü yok edildi.

Başkomutan Mustafa Kemal, Yunan kuvvetlerinin yok edildiği Çal köyü dolaylarında Akdeniz'i hedef göstererek "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir. İleri" emrini verdi (bkz.Belge No: 2631).

Mustafa Kemal'in bu emri üzerine harekete geçen Türk orduları asıl kuvvetleriyle İzmir'e doğru, tâli kuvvetlerle de Eskişehir'den Bursa'ya doğru 400 kilometrelik bir cephe üzerinden Takip Harekâtı'na başladı. (bkz.Belge No: 2632-2634).

Takip Harekâtı sırasında Türk ordusu, rastladığı yerde düşman kuvvetlerini perişan etti. Düşman 4 Eylül'de Kula'dan, 5 Eylül'de Salihli ve Alaşehir'den geri atıldı (bkz.Belge No: 2632, 2634, 2635, 2636, 2638, 2640).

6 Eylül'de Manisa-Turgutlu istikametinde batıya atıldı (bkz.Belge No: 2642).

Aralıksız devam eden Takip Harekâtı'nın 11 nci günü (9 Eylül) İzmir, 12 nci günü (10 Eylül) Bursa düşman işgalinden kurtarıldı. Ordularımız 11 gün içinde 300 kilometrelik bir takip yaptılar (bkz.Belge No: 2654, 2655, 2657, 2658, 2660, 2661)

18 Eylül'de düşmanın son kılıç artıkları da Ege ve Marmara denizine döküldü ve Batı Anadolu'da Yunan askeri kalmadı (bkz.Belge No: 2675, 2677).

Türk ordusunun kazandığı bu zafer, askerî bakımdan tam bir başarıdır. Taarruz dahice plânlanmış, kahramanca yürütülmüş, zaferle sonuçlanmıştır. Bu taarruz sonucu düşman ezilmiş, perişan edilmiş ve denize dökülmüştü. Mustafa Kemal, Türk ulusuna sestenen bir bildiriyle Türk zaferini şöyle kutluyordu :

"Akdeniz, askerlerimizin zafer teraneleriyle dalgalanıyor, Asya imparatorluğuna yeltenen küstah bir düşmanın muharebe meydanlarına gelmek cesaretinde bulunan ordu kumandanlarıyla kumanda heyetleri, günlerden beri TBMM Hükûmeti'nin esir-i harbi bulunuyor.

Büyük Türk milleti,... büyük zafer münhasıran senin eserindir..." (bkz.Belge No: 2679).

Büyük Taarruz'u izleyen günlerde bütün Batı Anadolu düşmandan temizlenmiş, 18 Eylül 1922 tarihinde hiçbir yerde tek Yunan eri bile kalmamıştı. 4 ve 7 Eylül tarihlerinde Yunanlılar, Anadolu'nun boşaltılması esası üzerine ateşkes imzalanmasını İtilâf devletlerine bildirmişti. Ancak Türk askerinin Takip Harekâtı öylesine hızlı gelişmişti ki bu öneriler üzerinde fazla düşünmeden, Anadolu Yunanlılardan temizlenmişti. 18 Eylül tarihinde artık Anadolu'nun boşaltılması söz konusu değildi.

Ortada yalnız Boğazlar, İstanbul ve Doğu Trakya sorunu kalmıştı. İngilizler, Boğazları ellerinde tutmak istiyor ve bunda da inatla direniyorlardı. Özellikle Loyd George Hükûmeti'nin ayakta kalabilmesi ve ortak İngiliz-Yunan çıkarları en az ölçüde de olsa ancak böyle korunabilirdi. Bu nedenle İngilizler Boğazlardaki kuvvetlerini güçlendirmeye başladılar. Ancak yeni bir savaşı ne İtalya ne de Fransa istiyordu. Üstelik dominyonlar da buna karşı çıkıyorlardı. İngiltere yalnızdı ve Türkiye ile karşı karşıya kalmıştı. Sonuçta İngiltere, İstanbul'un Türklere bırakılmasına razı olmuş, Türkler de Boğazların serbestliğine karşı olmadığını bildirince, bütün dikkatler Doğu Trakya üzerinde toplanmıştı.

Yapılan siyasî girişimler sonucu 3 Ekim'de Mudanya Konferansı çalışmalarına başlandı. Trakya'nın bir ay içerisinde Yunanlılar tarafından boşaltılmasının kabul edilmesi ile sonuçlanan Mudanya Mütarekesi 11 Ekim 1922'de imzalandı.

Mudanya Ateşkesi, yeni Türk Devleti'nin uluslararası alanda, askerî zaferden sonra kazanılan ilk büyük siyasal başarısıdır. Giriştiği millî mücadelede kazandığı büyük zaferlerle galip duruma geçen yeni Türk Devleti'ni tanımamakta ısrar eden İngiltere, Mudanya Mütarekesi ile bu tutumundan vazgeçmek zorunda kalmıştı.

Bu zaferin sonunda, genç ve dinamik yeni Türk Devleti'nin varlığı hukukî yönden de dünyaca tanınmış oldu.

Ayrıca Türk'ün bu zaferi ve bu zaferin dünya üstündeki yankıları, sömürge ve esir hayatı yaşayan mazlum devletleri de etkilemiş, onlara bağımsızlıklarını kazanma yolunda örnek teşkil etmiştir.

Asım BIYIK
Öğ.Alb.
1.As.T.Krl.Bşk.

355

İÇİNDEKİLER

NO	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ	
2631	1 Eylul 1922	TBMM Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın "Ordular ilk hedefiniz Akdeniz'dir ileri" emrini bildiren yazısı.	1-3
2632	5 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya, 37 numaralı ordu emri gereğince ordunun alacağı vaziyeti bildiren yazısı.	4-7
2633	5 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı'nın, Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya, Alaşehir'in düşmandan geri alındığını bildiren raporu.	8-10
2634	5 Eylul 1922	1 nci Kolordu Komutanı İzzettin Paşa'nın, birliklerine düşmanın takibine devam edilerek İzmir'in tahrip ettirilmeden geri alınmasını bildiren 48 numaralı kolordu emri.	11-14
2635	5 Eylul 1922	1 nci Kolordu Komutanı'nın Salihli'nin düşmandan geri alındığını ve kolordunun 6 Eylul 1922 günü yapacağı yürüyüş sırasında alacağı vaziyeti bildiren 49 numaralı kolordu emri.	15-17
2636	5 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın Batı Cephesi Komutanlığı'na, düşmanın Alaşehir'den çekilirken o civardaki halka yaptığı vahşete karşı alınması gereken tedbirler hakkındaki raporu.	18-21
2637	6 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, Alaşehir'den Salihli istikametine çekilmekte olan düşmanın tamamen yok edilmesi için birliklerin alacağı vaziyeti bildiren 38 numaralı ordu emri.	22-24
2638	6 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, düşmanla yapılan muharebeden sonra düşmanın Salihli kasabasını ve civarındaki köyleri tamamen yakarak çekildiğini ve Buladan'ın birliklerimiz tarafından ele geçirildiğini bildiren 39 numaralı ordu emri.	25-28
2639	6 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı'nın, Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya, İzmir'in geri alınması hâlinde, yapılacak inzibat tertipleri hakkında yazdığı rapor.	29-31
2640	6 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, 1 nci Kolordu Komutanlığı'na, birliklerin 37 ve 38 numaralı ordu emirleri gereğince yürüyüşüne devam edeceğini bildiren yazısı.	32-34

521

NO	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2641	6 Eylul 1922	1 nci Kolordu Komutanı İzzettin Paşa'nın ordunun ileri hareket ve muharebe hazırlığını artırmak için alınacak olan vaziyeti bildiren 51 numaralı ordu emri.
2642	7 Eylul 1922	Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın, düşman kuvvetlerinin Gemlik-Pazarköy hattında direndiğini düşmana karşı taarruz ve takibin devam edeceğini bildiren yazısı.
2643	7 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı'nın, 1 nci Kolordu Komutanlığı'na, düşmanın Bintepeler-Belenköy üzerinden batıya doğru çekilmekte olduğunu bildiren harp raporu.
2644	7 Eylul 1922	2 nci Ordu Komutanı Yakup Şevki Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'ya, 102 numaralı cephe emrini aldığını bildiren yazısı.
2645	7 Eylul 1922	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, 1 ve 2 nci Orduların yapacakları Takip Harekâtı'nı bildiren 103 numaralı cephe emri.
2646	7 Eylul 1922	Batı Cephesi Kurmay Başkanı Asım Bey'in, Genelkurmay Başkanlığı'na, birliklerin bulundukları bölgeleri ve vaziyetlerini bildiren harp raporu.
2647	7 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın Batı Cephesi Komutanlığı'na, ordunun 7/8 Eylul 1922 gecesi vaziyeti hakkındaki harp raporu.
2648	7/8 Eylul 1922	1 nci Kolordu Komutanı İzzettin Paşa'nın, düşmanın son durumu hakkında yeni bir bilgi alınamadığını, bu nedenle birliklerin bulunacakları hatları bildiren 53 numaralı kolordu emri.
2649	8 Eylul 1922	Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa'nın, Millî Savunma Bakanlığı'na, 30 Ağustos 1922'den itibaren Takip Harekatı'nın cereyan şekli hakkındaki harp raporu.
2650	8 Eylul 1922	2 nci Ordu Komutanı Yakup Şevki Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, 6 nci Kolordu'nun yürüyüş yaptığı arazinin çok engebeli olması nedeniyle bu kolordunun geride kalmış olduğunu bildiren yazısı.
2651	8 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, 5 nci Kolordu'nun Menemen, 1 ve 2 nci Kolorduların da Manisa Nif üzerinden İzmir'e ilerleyeceklerini bildiren 41 numaralı ordu emri.

NO	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2652	8 Eylül 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, düşmanın Manisa ve Nif şehirlerini tamamen yakarak ve yöre halkına çeşitli zulümler yaparak çekilmekte olduğunu bildiren harp raporu.
2653	8/9 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, birliklerimizin Nif'i ele geçirerek İzmir'e yaklaşmış olduklarını bildiren yazısı.
2654	9 Eylul 1922	2 nci Kolordu Komutanı Ali Hikmet Paşa'nın, Yunanlıların İzmir'i bir çarpışmaya meydan vermeden teslim etmelerinin muhtemel olması nedeniyle, birliklerin alacakları vaziyeti bildiren 33 numaralı kolordu emri.
2655	9 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, İzmir'in Kadifekalesi'ne Türk bayrağının çekildiğini bildiren yazısı.
2656	9 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, birliklerin bulundukları hatları ve harekât şekillerini bildiren harp raporu.
2657	9 Eylul 1922	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, İzmir'in birliklerimiz tarafından tamamen ele geçirildiğini bildiren 104 numaralı cephe emri.
2658	9 Eylul 1922	1 nci OrduKomutanı Nurettin Paşa'nın, ordunun İzmir ve havalisinde ikamete geçerek topraklarımızdan düşman dökümtülerini temizleyeceklerini, bu nedenle birliklerin hareket şekillerini bildiren 43 numaralı ordu emri.
2659	9 Eylul 1922	Genelkurmay Başkanı Fevzi Paşa'nın, Millî Savunma Bakanlığı'na, Takip Harekâtı'na devam edilerek Turgutlu ve Ödemiş'in birliklerimiz tarafından işgal edildiğini bildiren harp raporu.
2660	9 Eylul 1922	Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın, birliklerimizin düşmanın son direnişini de kırarak İzmir'e girdiğini ve kendisinin de 10 Eylül 1922'de İzmir'de bulunacağını bildiren yazısı.
2661	9 Eylul 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, silâh arkadaşlarına İzmir'in geri alınmasında gösterdikleri başarıdan dolayı teşekkür yazısı.
2662	10 Eylul 1922	2 nci Kolordu Komutanı Ali Hikmet Paşa'nın, birliklerin bulunacakları bölgeleri ve alacakları vaziyeti bildiren 34 numaralı kolordu emri.

NO	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2663	12 Eylül 1922	5 nci Kolordu Komutanı'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, Kilizman iskelesi açıklarında bulunan dört düşman harp gemisinin kolordu karargâhının bulunduğu yeri şiddetli ateş altına aldığını bildiren raporu.
2664	12 Eylül 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanlığına, düşmanın Çeşme istikametine çekildiğini ve Urla'da bulunan Hristiyanların silâh ve cephanesiyle teslim olacaklarını bildiren harp raporu.
2665	13 Eylül 1922	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, 9-13 Eylül 1922 tarihleri arasındaki Takip Harekâtı ve bundan sonra birliklerin harekât şekillerini bildiren 105 numaralı cephe emri.
2666	13 Eylül 1922	5 nci Kolordu Komutanı Fahrettin Paşa'nın, düşmanın Ekşisu-Bağcılar dağı, Gelin Mezarı doğusunda direnmesi üzerine birliklerin hareket şekillerini bildiren 25 numaralı kolordu emri.
2667	13 Eylül 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, Kocaeli grubu ve 3 ncü Kolordu'nun 2 nci Ordu emrine verildiğini bildiren yazısı.
2668	14 Eylül 1922	5 nci Kolordu Komutanı'nın, 1 nci Ordu Komutanlığı'na, birliklerinin geçmesi gereken yoldaki köprülerin düşman tarafından tahrip edildiğini, arazinin çok sarp ve dağlık olduğunu bildiren raporu.
2669	15 Eylül 1922	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, İzmir'de düşman tarafından çıkarılan yangının söndürüldüğünü, ancak Urla'da yangının devam etmekte olduğunu bildiren raporu.
2670	15 Eylül 1922	2 nci Kolordu Komutanı Ali Hikmet Paşa'nın Balıkesir-Edremit hattına kadar olan bölgedeki düşman dökümlerinin süratle temizlenmesiyle ilgili 38 numaralı kolordu emri.
2671	16 Eylül 1922	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, Genelkurmay Başkanlığı'na, Takip Harekâtı'nın cereyan şekli hakkındaki raporu.
2672	16 Eylül 1922	2 nci Ordu Komutanı Yakup Şevki Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, Akhisar, Kırkağaç, Soma, Balıkesir bölgelerinde telefon ve telgraf merkezlerinin kurulduğunu bildiren yazısı.

NO	BELGENİN TARİHİ	ÖZETİ
2673	16 Eylül 1922 139-140	1 nci Ordu Komutanı'nın, ordumuz tarafından kurtarılan yerlerdeki Rum ve Ermenilerden yaşı 18 ile 45 arasında olanların sulhün akdine kadar esir garnizonlarında tutulacağını bildiren beyannamesi.
2674	16 Eylül 1922 141-143	Genelkurmay Başkanı'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, İzmir'de inzibat meselesinin süratle temin edilmesi hakkındaki yazısı.
2675	17 Eylül 1922 144-147	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, Batı Cephesi Komutanlığı'na, Adalar denizi sahillerinden Akdeniz'e kadar olan bölgenin düşmandan temizlenerek ordumuzun büyük bir başarı kazandığını bildiren raporu.
2676	17 Eylül 1922 148-151	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, Genelkurmay Başkanlığı'na, Bandırma'nın düşmandan geri alındığını, düşmanın yöre halkına çeşitli zulümler yaparak ve yangın çıkararak çekilmekte olduğunu bildiren harp raporu.
2677	17 Eylül 1922 152-156	Batı Cephesi Komutanı İsmet Paşa'nın, Edremit'ten itibaren bütün Batı Anadolu'da düşman kalmadığını, 26 Ağustos'tan itibaren sürdürülen Takip Harekâtı'nda ordunun gösterdiği başarıdan dolayı tebrik ve teşekkürlerini bildiren 106 numaralı cephe emri.
2678	17 Eylül 1922 157-159	1 nci Ordu Komutanı Nurettin Paşa'nın, birliklerin 47 numaralı ordu emrindeki vazifesine devam edeceğini bildiren 48 numaralı ordu emri.
2679	19 Eylül 1922 160-162	TBMM Başkanı ve Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın, ordumuzun kazanmış olduğu büyük başarı nedeniyle millete beyannamesi.
2680	26 Eylül 1922 163-166	Batı Cephesi Kurmay Başkanı'nın, Genelkurmay Başkanlığı'na yazdığı Takip Harekâtı'nın genel değerlendirmesi hakkındaki harp raporu.

S25

BELGELER

526

956.1023
Belge No : 2631

بکنجی اردو قوماندانلغی
قوماندانی

۲۰۷۰

عاجل سری
۱/ ایلول/ ۹۸

اوچنجی قوردا اردو قوماندانلغنه

A	1275
D	20
F	14

۱- باسه قوماندانلغنك ۱۱/۸/۹۸ تاریخلی امر و صلاحیت عیناً رجعت آلنمشدر.
اشبو امرك بولونه تماماً بلاغ و افراده عاجلاً تبلیغ و تفهیم بیاید ایدیلم.
۲- ۲، ۳، ۶ و اردو طوپچی طابورلری قوماندانلغنه ایکنجی جهت بلاغ ایچون تابع و تراتیاه قوماندانلغنه بلغ.

بکنجی اردو قوماندانی
[signature]

"صورت"

قوماندان بولونه محترم اردو لری!

آغنوز قره قصار - درت میلیاتی بولونه بیاده محاربه بنده ظالم و مغرور بر اردو نك هجومی
اینانلمایه جقدر. آذربایجان ده اما اینکه بولونه و کنجه نك قوماندانلغنه لازم اولان اینانمق
اینانمایه جقدر. حتی اولده بولونه توركلك حق استقبالنده ایدی اولمق عقیده سی
محاربه یه اخرنده کی سلاحه و مهمات قوماندانلغی یقینه مشهود و تعقیب ایدیلم.
باسه قوماندانلغنه تکلیفاً قره بولاق جهتنه قوماندانه امر ایتدم.
بولونه ارقداشلرمز آلمانلرده و طاشنه بیاده محاربه لره دیرلر بکی نظر دقت آلدیغه
اجرا و هلاکت خدای عقیده سی و مناسب جلادت و حمیت سابقه ایله ابراز و دوام
ایلمسنی طلب ایدرم.

اردو لر! ایلك طلقه آتمه دکز ده ایلری!

توركیا بولونه خدمت محترمه سی
باسه قوماندانی
مصطفی کمال

Belge No : 2631

956.102 3

İkinci Ordu Kumandanlığı
Harekât Şubesi
3070

Çakırsaz
1 Eylül 38 (1 Eylül 1922)

Üçüncü Kolordu Kumandanlığına

1. Başkumandanlık'ın 1 Eylül 38 tarihli emr-i umumîleri (genel emirleri) aynen ber-vech-i âtidir (aşağıda olduğu gibidir).

İşbu emrin bütün zâbitân (subaylar) ve efrâda (erlere) acilen tebliği (bildirilmesi) ve tefhîmini (anlatılmasını) rica ederim.

2. 3. Kolordu, 6. Kolordu ve Ordu Topçu Taburu Kumandanlıklarına Erkân-ı harbiye Riyâset-i sâniyesine (Genelkurmay İkinci Başkanlığına) ve Karargâh Kumandanlığı'na yazılmıştır.

İkinci Ordu Kumandanı
Mirliva (Tuğgeneral)
Şevki

Sûret

Türkiye Büyük Millet Meclisi Orduları :

Afyonkarahisar-Dumlupınar Büyük Meydan Muhârebesi'nde zâlim ve mağrûr bir ordunun anâsır-ı asliyyesini (orduyu teşkil eden birlikler) inanılmayacak kadar az bir zamanda imhâ ettiniz. Büyük ve necip (soylu) milletimizin fedâkarlıklarına lâyık olduğunuzu isbat ediyorsunuz. Sahibimiz olan büyük Türk milleti istikbâlinden emin olmaya haklıdır. Muharebe meydanlarındaki mahâret ve fedâkârlıklarınızı yakından müşâhade ve tâkib ediyorum. Başkumandanlık'a teklifâtta (önerilerde) bulunulmasını cephe kumandanına emrettim. Bütün arkadaşlarımın Anadolu'da daha başka meydan muhârebeleri verileceğini nazar-ı dikkate alarak ilerlemesini ve herkesin kuvâ-yı akliyyesini ve

menâbi'-i celâdet ve hamiyyetini müsâbaka ile ibzâle (akıl gücünü, cesaret kaynaklarını ve millî onurlarını yarışırcasına sarfına) devam eylemesini taleb ederim.

Ordular ! İlk hedefiniz Akdeniz'dir ileri !

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi (Başkanı)
ve Başkumandan
Mustafa Kemal

Ş-1

Arşiv No : 5/1775
Klâsör No : 2145
Dosya No : 27
Fihrist No : 14

Belge No : 2632

356.107 3

A 5/6678
16-1
67-1

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

532

717

556.102.3

Belge No : 2632

Garb (Batı) Cephesi

Alaşehir'den

5 Eylûl 38 (5 Eylûl 1922)

Ordu Emri

Numro 37

1. Garba doğru münhezimen ric'ad eden (perişan olarak geri çekilen) düşman Alaşehir'i ve etrafındaki köyleri kâmilen (tamamen) yakarak Salihli istikametinde çekilmiş ve Alaşehir bu gün kıtaâtımız (birliklerimiz) tarafından işgâl olunmuştur. Ordu sol cenâhındaki (kanadındaki) Dördüncü Fırka (Tümen) İnegöl garb sırtlarında bir kısm kuvvetiyle ağırlıklarına taarruzla düşmana telefât verdirmiş ve ganâim (ganimetler) almış düşmanın zulüm ve fecâyiinden bizâr kalan (bıkan) ve muhâfaza-yı can kaydına düşen ahâlînin teşkîle mecbûr kaldıkları müsellâh müfrezeler (silâhlı birlikler) fa'âliyyette bulunmaktadırlar.

2. Birinci ve İkinci Ordular arasında hatt-ı fâsıl (ara hat) Gediz Çayı'dır. Süvari Kolordusu Salihli civârındadır.

3. Ordu yarın 6 Eylûl 38'de ber-vech-i âti harekât-ı ta'kîbiyesine devam edecektir.

Birinci ve İkinci Kolordular kısm-ı külliîleriyle (büyük kısımlarıyla) 6 Eylûl 38 (6 Eylûl 1922) akşamı Atala'nın 5 km garb-ı cenûbîsi (güneybatısı) Gediz Çayı-Sabatan-Karaoğlanlı-Çınarlık dağı hattına kadar ilerleyecek ve ileri müfrezelerini Salihli hattına kadar sûreceklerdir. Kolordular arasında hatt-ı fâsıl İzmir demir yoludur.

Kolordular müretteb süvari alaylarıyla beraber fırka kıtaâtının mekkarelerinden (yük hayvanlarından) tasarruf edecekleri hayvânâta müntehip (seçilmiş) piyade efrâdını (erlerini) bindirmek suretiyle teşkîl edecekleri atlı piyade kıtaâtı ve numro efrâdını da bildirmek suretiyle bu kıtaâta tefrîk edecekleri (katılacakları) sahra ve cebel (dağ) topları ile firâr etmekte bulunan ve süvâri tarafından hatt-ı ric'ati kat'edileri düşmâna yetişerek düşmanı imha edeceklerdir. Kolordular dâhilinde süvâri atlı piyade ve topçudan teşkîl edilecek takip kollarının faâl bir kumandanın taht-ı emrinde (emir altında) bulunması ve her iki kolordu takip kollarının yek diğeriyle irtibâta ehemmiyyet vermesi ve Salihli istikametine geçmiş olan süvarimize karşı da yanlışlığa meydan verilmemesi lâzımdır.

Belge No : 2632

Dördüncü Kolordu 6.9.38 akşamı Alaşehir ve civarına gelecek ve süvarisiyle ve mekkârelere bindirilmiş piyadesiyle İnegöl-Alaşehir hattının garbındaki dağlık mıntıkada taharriyat (araştırma) yaparak bulunması melhuz (muhtemel) düşman kuvvetlerini takip ve esir etmeye çalışacaktır.

4. Üçüncü Süvari Fırkası'nın Salihli cenûbundaki Bozdağı'nda bulunduğu haber alınmıştır. Bu fırka düşman köylerinde akın hareketine devam edecek ve kasaba ve köylerimizin düşman tarafından yakılmasına meydan verilmeden kurtarılmasına çalışacaktır. İkinci Kolordu bu emrin bir sûretini mezkûr (adı geçen) fırkayı buldurarak i'sal edecektir (verecektir).

5. Menderes Müfrezesi dünkü emirle verilen Nazilli-Ödemiş istikametine harekete başladığını bildirecek ve devam edecektir.

6. Ordu karargâhı 6.9.38'de Alaşehir'in cenûb-u şarkîsinde (güney doğusunda) Ilıca'da bulunacaktır. Takip kollarının harekâtını yakından görmek üzere ben Salihli istikâmetinde hareket edeceğim. Kolordular karargâhlarını telefonla Alaşehir'e rapt etmelidirler (bağlamalıdırlar). Birinci Kolordu emrin bir suretini yarın akşam Atalar köyüne gelecek olan İkinci Ordu Kumandanı'na verecektir.

Birinci Ordu K. (Komutanı)

Nureddin

Şu'be 1

6.9.38

Aslına mutâbıktır (uygundur)

Şu'be Müdürü

İmzâ

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1762

Dosya No : 114

Fihrist No : 67/1

996.1023

Belge No : 2633

بولگیه (الاله) غزنه

۲۸/ ۹/ ۵

۴ صورا

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2633

Yeliğen (İlhan) garbından (batısından)

5.9.38 (5.9.1922)

Saat 4 sonra (16.00)

Garb Cephesi Kumandanlığına

Kolorduya gönderilmiş olan şimdi yolda tesadüf edilen bir Erkân-ı Harb zâbitinin (subayının) getirdiği ma'lûmât;

1. Alaşehir dün akşam cenûbdan (güneyden) gelen bir süvârimizle düşman arasında vuku'bulan bir müsâdemeyi (çarpışmayı) müteâkib işgal edilmiştir. Bu süvârinin Üçüncü Süvari Fırkası (Tümeni) olduğu kaviyyen (kuvvetle) zan ve tahmin edilmekte ve ahâlînin ifadesi bunu te'yid etmektedir.

2. Üçüncü Süvâri Fırkası'nın bin beş yüz kadar gönüllünün Resulzâde Mehmet Efe riyâsetinde olarak iltihâk ettiği (katıldığı) ve daha evvel Bozdağı'nda bulunduklarını ahâlî müttefiken ve tevâtüren (söylentiyle) ifâde etmektedirler.

3. Alaşehir dün öğleden beri yanmaktadır.

4. İkinci Kolordu'ya mensûb fırkalar muayyen istikametleri ta'kîben yürüyüşe devam etmektedirler.

7 nci Fırka demir yolu şimâlini (kuzeyini) 8 nci Fırka demir yolu cenûbunu ta'kîben Alaşehir garbına ve 4 ncü Fırka Mütevellihanı-Kozluca istikametini ta'kîben Kozluca civarına gidecektir. Kolordu karargâhını ta'kîben ben de Alaşehir'e gidiyorum.

5. Kıtaâtın (birliklerin) topladığı yüz kadar esir Alaşehir'e getirilmektedir.

6. Bu rapor 5.9.38 saat 4 sonrada (16.00) İlhan (Yeliğen) köyünün garbından yol üzerinden yazılmıştır.

7. İlhan'dan Alaşehir istikametine çekilen düşmân cenûb kolunun yarısı silâhsız olmak üzere dört bin kadar insan ve iki sahra, iki cebel (dağ) topundan ibâret olduğunu ve perişân bir hâlde bulundukları köylülerden bi-z-zât tahkik olunmuştur (araştırılmıştır). Yol boyunca

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

537

Belge No : 2633

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1762
Dosya No : 114
Fihrist No : 63

946 1023

قول اردو ۲۸/۹/۵ ـ ۱

قول اردو اوردو ـ ۹۸

د ـ ۱۱ نومبر ۱۹۷۸

۱ ـ قول اردو د ایلیه ښکاره اوخاوره د سنګر قول خوب خوسنده تو بیچ جنوب خوا ته
بولدار خواخوږ ـ او شپه استقامت جګیږي وګمارل شوي ده او ټول او شپه جنوب غربي خوا ته
د روډګر د ورځ د الاندې سمت د خلګو د لاسه د استقامت جګړه کوي
د ګڼشمیر د جګړې وخت ۲۸/۹/۲ د ۵ نومبر خوا جوړ کوي ـ کوتا جوړ د ملا د
استقامت کیدو د ګمارل شوي قومندان (د جګړې) د وخت ۶۱ قول د تعرض او د ته احمد خان د
ایلیه د تعقیب ایلګی دی ـ

۲ ـ مقدمه تر بله خاوره ایلیه د پوښتنه د دوام ایلیه ایلیه خوب ایلیه د ته د ضبط ایلیه
د وخت خطاي بوته ساتل د ایلیه ـ د ښکاره ایلیه د ساتل د ایلیه د ته د ضبط ایلیه
خوب سفاشي د خي ضبط د ایلیه ایلیه د خوږ ـ

۳ ـ ایکي اردو ۲۸/۹/۶ د ۵ کدوي چاي شمالنده د بوډلو سرتنده اماجه چاي کوي
خطي خطه ته ایلیه ـ

شپې قول اردو ۲۸/۹/۴ د ۵ ایکي وخت ۱۰ د ته ـ اول قول د جنوب خوا ته ساتل
استقامت کیږي ـ د قول اردو د ګمارل قول ایلیه استقامت د د د

[illegible]

Belge No : 2634

Kula'dan

5.9.38 (5.9.1922)

Kolordu Emri - 48

14.Fırka (Tümen) Kumandanlığına

1. Dün Kula'dan tard edilen (geri püskürtülen) düşmânın ufak bir müfrezesinin Kula cenûb-u garbisinde (güneybatısında) Kuruçe cenûb sırtlarında bulunduğu haber alınmıştır. Alaşehir istikametinde çekilen düşmânın bir piyade alayının Alaşehir cenûbundan garbe doğru yürüdüğü ve bir süvâri alayının şimendûfer hattı şimâlinden (kuzeyinden) Alaşehir istikametine çekildiği görülmüştür.

Eskişehir'den çekilen düşmân 3.9.38'de (3.9.1922) Bozhöyük civârında görülmüştür. Kütahya'dan Gediz istikametine giden düşmânın müstakil fırkası "15. Fırka" 61. Fırkamız'ın taarruzu üzerine Emet dağlarına atılmış ve ta'kîp edilmektedir.

2. Maksadımız bilâ-fâsıla (durmaksızın) ileri yürüyüşe devam ederek İzmir'i tahrîp ettirmeden zabt eylemek ve düşmanı kıtaâtını (birliklerini) bütün malzemesiyle esir eylemektir. Düşmânın İzmir limanında yığılmış olan nakliye gemileriyle harp sefâinini (gemilerini) dahı zabt veya imhâ etmek hedefimizdir.

3. İkinci Ordu 6.9.38 (6.9.1922)'de Gediz Çayı şimâlinde ve Borlu şarkında (doğusunda)-Elmacık-Çayköy Haliller hattına kadar ilerleyecektir.

Beşinci Kolordu 4.9.38'de (4.9.1922) iki fırkası ile zevâlden (öğleden) evvel Kula'dan cenûb-u garbiye Salihli istikametine geçmiştir. Bu kolordu tekmîl (bütün) kuvvetiyle İzmir istikametinde yürümek ve boş bulursa İzmir'e gidip Yenikale tarafından İzmir Körfezi'ni toplarıyla sedd etmek (tutmak) vazîfesini almıştır.

4. Birinci Ordu 5.9.38'de Mine-Mantarlı-Çavuşdağı hattına yürüyecektir.

4.K.(4.Kolordu) 5.9.38'de şimendifer hattı tarafeyninden (iki tarafından) ilerleyerek İlhan ve şimâli mıntıkasına yanaşacaktır.

5. 1.K. ve 3.K. arasında hatt-ı fâsıl (ara hattı) Beşkanadağı Alaşehir şimâlindeki köprüdür.

6. 1.K. 5.9.38'de Mine-Mantarlı hattına ilerleyecek ve fırkalar hedeflerine saat 6 sonraya (18.00) kadar vâsıl olacaklardır (ulaşacaklardır).

a. 15. Fırka Kavacık-Ortaköy-Mine yoluyla Mine'ye "tekerlekli vesâit Kula üzerinden Kovukdere yoluyla 6.Fırka muhârib kıtaâtını ta'kîben Mine'ye" sevk edilecektir.

Belge No : 2634

Fırka Gediz Çayı ve Kovukderesi yolu arasından Salihli istikametinde keşfiyyât yapacaktır.

b. 6. Fırka Kula-Kovukdere yoluyla Mine cenûbunda yol üzerindeki Çeşme civârında ve bir kol ile,

c. 57. Fırka Kula-Alaşehir şosesini ta'kîben Mantarlı'ya gidecektir. Gonurca cenûb sırtlarında bulunduğu bildirilen düşmân müfrezesine tesâdüf ederse taarruz ile imhâ edecektir.

Mahmut Ağa'daki müfrezeyi de Mantarlı'ya celb edecektir (getirecektir). Fırka Alaşehir istikametinde 2.K. kıtaâtıyla irtibât te'sis edecektir.

d. 14. Fırka, 57. Fırka'yı ta'kîp edecek ve Elçi'ye gelecektir. 57. Fırka kolları 14.Fırka'yı ta'kîp edecektir.

e. Kolordu topçusu 14. Fırka'yı ta'kîp edecektir.

f. Mürettep süvâri Alayı Kula-Aleşehir Caddesi'ni ta'kîben Mantarlı üzerinden Salihli istikametinde ilerleyecek ve Kula Kovukdere yoluyla şimendûfer hattı arasından Salihli istikametinde keşfiyyât yapacak ve Salihli istikametinde 5.K. ile irtibât te'sîs edecektir.

7. Kolordunun 6.9.38'de Manavlı şarkındaki (doğusundaki) geçitlerden Alaşehir Çayı cenûbuna geçerek Karaoğlan'a kadar yürüyüşü musammemdir (kararlaştırılmıştır).Binâen-aleyh 15.Fırka yarın 6 nci Fırka'nın bu günkü yoluna dâhil olarak Mersinlideresi'nde Okçular, Düzmahalle mıntıkasında geçit mahalli taharrî edecektir (arayacaktır). 6.Fırka bu günkü yürüyüş istikametinde Pınarlar'dan sonra Hacılar'a teveccüh ederek (yönelerek) Hacılar mıntıkasında geçit taharrî edecektir. 57.Fırka Mantarlı cenûbunda ve 14.Fırka da Elçi cenûbunda geçit taharrî edeceklerdir.

8, Katar ve seyyar hastaneler Gonurca'ya gelecektir.

9. Kolordu karargâhı Elçi'ye gidecektir.

10. İşbu 48 numrolu kolordu emri 5.9.38 saat 12 zevâlde Kula'dan yazılarak 14, 6, 15, 57 nci Fırkalara ve Kolordu topçusuna yazılmış ve berây-i ma'lûmât (bilgi için) Birinci Ordu Kumandanlığı'na arz edilmiştir.

Birinci Kolordu Kumandanı

Mirliva (Korgeneral)

İzzettin

Arşiv No : 6/5050
Klâsör No : 2284
Dosya No : 30
Fihrist No : 103

956 102 3

Belge No : 2635

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

8	1-5050
9	[illegible]
10	[illegible]

543

Belge No : 2635

Alçıköyü'nden

5.9.38 (5.9.1922)

14. Fırka (Tümen) Kumandanlığına

Kolordu Emri

Numro 49

1. Bu gün gurûb-u şemsle (güneşin batımıyla) beraber Salihli kasabası Süvâri Birinci Fırka tarafından işgal edilmiştir. Beşinci Süvâri Kolordusu Alaşehir'den garba (batıya) doğru çekilen ve kuvveti iki fırkadan fazla tahmîn edilen bir düşmân yürüyüş koluna taarruz etmiş ve düşmânın bazı kıtaâtı cenûba doğru dağlara atılmıştır. Düşmânın yürüyüş kolunda bazı araba ve otomobillerin ateşlendiği görülmüştür. Süvâri İkinci Fırka-Mendahora'dan Dereköy istikametinde hareket etmiştir.

Saat 5.30 sonrada (17.30) Alaşehir 7.Fırka Süvâri Bölüğü tarafından işgal edilmiştir.

2. Kolordu yarın "6.9.38" (6.9.1922) saat 8 evvelde (08.00) yürüyüşe geçecek ve fırkalar ber-vech-i âtî (aşağıdaki gibi) hareket edecektir.

a. 5.Fırka Milne'den Çakıroğlu Çiftliği-Mersinli yoluyla Duraselli'ye

b. 6 ncı Fırka Kovukderesi'ni ta'kîben Okçulu'ya

c. 57. Fırka Mantarlı-Tekeoğlu yoluyla Hacılar'a

d. 14. Fırka Alçıköy-Alaşehir Çayı cenûbundan Karakova üzerinde Ulaşlı'ya

3. Fırkalar yeni hedeflerine zevâlde muvâsalat edecek (öğle vakti varacak) ordudan gelecek emre göre müteâkib harekât emr edilecektir.

4. Mürettep Süvâri Alayı Salihli'ye ilerleyerek Gediz çayı ile Çaldağı arasında keşfiyyât yapacak ve Beşinci Kolordu ile sağ ve soldan irtibât arayacaktır.

5. Kolordu topçusu Elli Yedinci Fırka'yı bilâ-fasıla (aralıksız) ta'kîben Hacılar'a ilerleyecektir.

6. Seyyar hastane ve katar (ikmal kolu) Gonurca-Mantarlı yoluyla Hacılar istikametinde ilerleyecektir.

544

Belge No : 2635

7. Kolordu karargâhı Elli Yedinci Fırka'yı ta'kîp edecek ve Hacılar'a gelecektir.

8. 49 numrolu kolordu emri 5.9.38 saat 12 nısf-ül leylde (gece yarısında) 6.Fırka, 14, 15, 57. Mürettep Süvâri Alayı, 1. Kolordu Topçu Kumandanlıkları'na yazılmış ve bir sûreti berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Birinci Ordu, 2 nci Kolordu, Beşinci Kolordu Kumandanlıkları'na arz edilmiştir.

1.K.(Kolordu) Kumandanı

Mirliva (Korgeneral)

Arşiv No : 6/5056

Klâsör No : 2284

Dosya No : 30

Fihrist No : 102

آلوشهد جنوب شرقیسی
ایعیرت

غریب چیه کوفوتاشه

1- بوده ۲۸/۶/۵ یاکده آلوشه قصبه سارنی طرفنی دشمه مفارزه سورمه
تالارنه اشغال ایلیه‌جه آلوشه استحکامنی بوشاتمالاری امر اولنمشدر.

2- دشمه آلوشه قصبه‌سی تداوم‌دکی بونه کوره‌جه‌لر یاپلمه‌ده‌در. دشمنه طرفنه بیرقالاره
توجه‌لنمه‌جه‌ی بیلمه‌دیکی حالده بوره‌ده قالمشدر. دشمنه طرفنه بیرقالاره
اشغال جاندنه قوتاریلمه‌یه طاغدوکونه‌جه آج قالمشدر. بو اثنادا
بوکونه کوره‌جه قطعا تمز طرفنه اشغال ایلمه‌ده‌ده بوره‌لرنه عودت ایتدکلری
تدبیر سلاحلرنه دیه‌بیلمه‌جه‌لری کلمه‌ناتوله‌دوم. دشمنه بیرقالاره تمامه‌ده‌ده
ترکه‌ده‌جه‌لری اجا ایتمه‌جه‌لری آنلره تاثیر ایلمشدر. آنلره کیدیلرکه اسلحه‌لرنه
یاپمه‌جه‌لری بونه‌دارکه شیمدی قصبه‌نه تشبث ایلمه‌جه‌لری عودت ایلمه‌جه‌لری
ایدیلر. بو اثنادا جناح اشاره‌لری برلرنه عودت تاثیر ایلمه‌کده‌در.

3- آلوشه قوتنه‌سی طاغدوکه جاندنه قوتاریلمه‌یه‌جه‌لری صیره‌سنده. کیدنلرنه جمعیت‌دن
فایتوغا لیغ بولندوردم. بونلر هفته‌دا صدقات آلمه‌جه‌لری

4- طالعلر اشغال کوندوز ایلمه‌جه‌لری طوب سسلری سوارلرنه‌دن دیا ایدیلر
سوارلرنه دشمه آرمنی دوغوسنه مقابله ایلمه‌جه‌لری تولد ایلمه‌جه‌لری ایدیلر.
اداره‌سنه اشغال ایلمه‌جه‌لری یاپلمه‌جه‌لری کوره‌کده‌در.

5- دشمنه قوتنه‌سی ایکوز باتالیونی هرنده دشمنه آغلمه‌جه‌لری چیقمه‌جه‌لری ایدیلر.
طالعلر دیدیلر بو هفته‌نه‌نی اغلم ایلمه‌جه‌لری

6- آلوشه‌دن آلوشه آرمنی کونی چارشنبه‌کیکوریلر ایدی آلوشه‌جه‌لری اوزرنده‌کی
الوانلر اشغال ایلمه‌جه‌لری آلوشه‌جه‌لری تخلیه ایلمشدر.
دوکولمه‌جه‌لری ایکنجی قوتنه‌سی ۲ آلوشه‌جه‌لری بو اثنادا آلوشه‌جه‌لری تخلیه ایلمه‌جه‌لری
ایکنجی قوتنه‌سی ۲ آلوشه‌جه‌لری

7- دشمنه‌نه‌ده‌جه‌لری بو اثنادا قوتنه‌سی ۲ آلوشه‌جه‌لری بوکونه‌جه‌لری
دشمنه‌نه‌ده‌جه‌لری بو اثنادا قوتنه‌سی ۲ آلوشه‌جه‌لری بوکونه‌جه‌لری

8- دشمنه‌نه‌ده‌جه‌لری بو اثنادا قوتنه‌سی ۲ آلوشه‌جه‌لری بوکونه‌جه‌لری
دشمنه‌نه‌ده‌جه‌لری بو اثنادا قوتنه‌سی ۲ آلوشه‌جه‌لری بوکونه‌جه‌لری

خواهد بود ایشان به بولونیه در دبی آمده شدند.

۱۰- بدرابره ۹/۱/۹۱ نصف کلیه الاشد جوب شرخیلی که ایجاد دارد
باغ شد.

بخش دوم تا ثانی

777

Belge No : 2636

Alaşehir cenûb-u şarkisindeki

(güneydoğusundaki) Ilıca'dan

5.9.38 (5.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

1. Bu gün 5.9.38 saat 5 sonra (17.00)'de Alaşehir kasabası süvârimiz tarafından düşmân mukâvemetine (direnişine) ma'rûz kalmadan işgâl edilmiş ve Alaşehir istasyonunda bir mikdar erzâk iğtnâm olunmuştur (ele geçirilmiştir).

2. Düşman Alaşehir kasabası ve ovadaki bütün köyleri kâmilen (tamamen) yakmış ve gayrimüsellâh (silâhsız) ahâlî ve kadın ve çocukların bir çoğunu pek vahşiyâne bir sûrette katledilmiştir. Düşmânın zulmünden bizâr kalan (bıkan) ahâlî canlarını kurtarmak için dağlarda günlerce aç ve perîşân kalmışlardır. Bu ahâlînin bu gün köylerinin kıtaâtımız (birliklerimiz) tarafından işgâl edilmesi üzerine yurtlarına avdet ettikleri (geri döndükleri) ve derece-i sefâlet ve perîşânîlerini kemâl-i teessürle (perişanlıklarını büyük bir üzüntüyle) gördüm. Düşmânın bir program tahtında (dahilinde) ahâlimizi ve servet-i milliyemizi imhâ ettiği, artık sâbit olunmuştur. Elimize geçen esirler vâsıtasıyla mukâbele-i bilmisil (karşılık) yapılmak sûretiyle bunun önüne geçilmesi husûsunda teşebbûsât-ı müessiriyeyi siyasiyede (etkili politik girişimlerde) bulunulmasını arz ve teklîf ederim. Dağlara çıkan ahâlînin yerlerine avdetleri te'mîn edilmektedir.

3. Alaşehir cenûbundaki dağlarda canlarını kurtarmak için ahâlînin müsellâh (silâhlı) müfrezecikler teşkîl ederek düşmâna karşı fa'âliyyette bulunduklarını öğrendim. Bunlar hakkında ma'lûmât almaya çalışıyorum.

4. Salihli istikametinde gündüz işitilmiş olan top seslerinin Süvâri Kolordusu veya Üçüncü Süvâri Fırkası'yla düşmân arasında vuku'bulan müsâdemeden mütevellit olduğuna hamledilmektedir (sanılmaktadır).

Ödemiş istikametinde kesif (yoğun) yangın dumanları görülmektedir.

5. Dördüncü Fırka bu gün İnegöl garbındaki sırtlarda düşmânın ağırlıklarına bir kısım kuvvetiyle taarruz etmiş ve düşmâna zâyıât verdirerek bir mikdâr eşya iğtnâm etmiştir.

6. Elvanlar İstasyonu ile Alaşehir arasında Güney civârında iki köprü ile Alaşehir Çayı üzerindeki demirköprü düşmân tarafından tahrîp edilmiştir.

Belge No : 2636

7. İkinci Kolordu 7, 8.Fırkalarıyla (Tûmenleriyle) bu akşam Alaşehir garbında Dördüncü Fırkası'yla Alaşehir şarkındaki Değirmen civârında 3.Fırka ile Burgazköyü civârındadır.

8. Dördüncü Kolordu bu akşam İlhan, Balaban köyü mıntıkasına muvâsalat edecektir (gelecektir).

9. Birinci Kolordu'dan bu güngü harekât hakkında henüz rapor alınmamıştır. Yalnız 57 nci Fırka'nın İkinci Kolordu ile irtibatta bulunarak ilerlediği anlaşılmıştır.

10. Bu rapor 5/6.9.38 nısf-ül-leylden (geceyarısından) Alaşehir cenûb-u şarkisindeki Ilıcalar'dan yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1762

Dosya No : 114

Fihrist No : 67

996.1073

Belge No : 2637

Belge No : 2637

Birinci Ordu Kumandanlığı
Şu'be 1
Harekât

Alaşehir'den
6.9.38 (6.9.1922)

Garb (Batı) Cehpesi Kumandanlığına
Ordu Emri
Numro 38

1. 5.9.38 (5.9.1922) gurûb-u şemsle (güneşin batımıyla) beraber Salihli ve civârına muvâsalât eden (gelen) Beşinci Kolordu kıtaâtı Alaşehir'den Salihli istikametine çekilen düşmânın iki fırkadan (tümenden) fazla bir kuvvetini kol başısından tazyîk etmiş (sıkıştırmış) ve düşmân kısmen Salihli cenûbundaki (güneyindeki) dağlara atılmıştır.

2. Birinci ve İkinci Kolordu ve atlı ta'kîb kolları Beşinci Kolordu tarafından önlenmiş olan düşmânı tamamen mahv veya esir etmek için süratle ilerleyecekler ve Beşinci Kolordu ile teşrîk-i harekât (ortak hareket) edeceklerdir. Bu maksatla İkinci Kolordu ta'kîp kolu Salihli cenûbundaki dağlık mıntıkaya Birinci Kolordu ta'kîb kolu Salihli istikametine tevcîh olunmalıdır (yöneltilmelidir). Her iki kol Beşinci Kolordu'yla irtibât te'sîs edip (bağlantı kurup) bu emrin bir sûretini mezkûr (adı geçen) kolorduya verecek ve kendi vaz'iyyeti hakkında da ma'lûmât itâ eyleyecektir (verecektir).

3. Birinci Kolordu 37 numrolu ordu emrini almadan kıtaâta yürüyüş emri vermiş olduğundan bu gün be-heme-hal (mutlaka) ordu emri mûcibince altı piyade ve mürettep süvari alayı ve topçudan mürekkep (oluşan) atlı ta'kîp kolunu teşkîl ederek ileri sürmelidir.

4. Her iki kolordunun atlı ta'kîb kolları düşmâna tesîr-i müşterek (ortak etki) icra edecek vaz'iyyete geldikleri zaman en kıdemli ta'kîp kolu kumandanı her iki kolun kumandasını der-uhde edecektir (üzerine alacaktır). İkinci Kolordu Ödemiş istikametine kuvvetli bir zâbit (subay) keşîf kolu göndererek bu istikamette düşmân olup olmadığı ve Salihli mıntıkasında tazyîk edilen düşmânın bu tarafa geçip geçmediği keşf ettirecektir.

6. Üçüncü Süvâri Fırkası bulunduğu takdirde Boz dağı Dağ Marmara nahiyesi arasında şimâle (kuzeye) doğru Salihli-Turgutlu hattına doğru giden istikametleri tarayacak ve bu civârda toplanan gönüllüleri de taht-ı kumandasına (kumandası altına) alarak dağlara iltica etmiş düşmân aksâmını (birliklerini)da

SS1

mahv veya esir edecektir. Gönüllülerin şiddetle inzibât altına alınması fırkaca te'mîn edilecek ve ahâlîye zerre kadar zarar verenlerin derhal divan-ı harbe teslim edileceği kat'î bir lisanla tefhîm olunacaktır (bildirilecektir). Üçüncü Süvâri Fırkası'na ait olan bu emri İkinci Kolordu Üçüncü Fırka'ya i'sâl edecektir (ulaştıracaktır).

7. Beşinci Kolordu'nun her günkü vaz'iyyetinden ordunun günde iki defa haberdâr edilmesi ve Üçüncü Süvari Fırkası'yla da irtibât tesîsine çalışılmasını rica ederim.

8. Ordu karargâhı harb kademesi Salihli istikametinde gidecek ve bu akşam İkinci Kolordu karargâhı olan Manumak istasyonunda veyahut Salihli'de bulunacaktır.

9. Bir, İki, Dördüncü Kolordulara ve berây-ı ma'lûmât (bilgi için) Beşinci Kolordu ve Garb Cephesi Kumandanlığı'na 6.9.38 saat 9.30 evvelde (09.30) Alaşehir'den yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1762

Dosya No : 114

Fihrist No : 75-1

956.1023

Belge No : 2638

برنی اردو خانه لغا
عرفان شیخ

غوب چیری قرا داغ (برلاس ایل)

اردو امرلری
۱ جزو
۲۹

۲۸/۹/۶

۲۸/۹/۶

ایمده ایچیریه برنی قوزاغی و شب جاری آلوب تیخم خلاصه جاری قصدی جوانلر و تخوف بوخلق
داغی اوقشدی

۱- ۲۸/۹/۵ ده صاغ جاری سلاح تمام تزه بعد الحادیه صاغ قیصتی ایچاری کی
کوبه غاغا با غوب غوب چیکیه دمشه بکوه اولچ تیخم ایتیکی موسیه دوشدی - وه بخشه
بوره کوی خلقه خدا کی سوار اوقه روسه عرفان شیخ یاده اماکنا تنقلات ایدوب
بلیه طوبی آتشیه توقف ایتمشه کوبیلره آتلانه غوره تقواده محمد جاری ده وشمه
تجکات باغیشه ده - بولداد جاری کی ۲۰ نی مستقل آلدیه ده آیاقه طوبی یاوب
آلدیشدار ده نه کیدیه رسه هشم کیدیه الخاصه ایتکیا و بولداد ایتمه قطعاتز طرفه اشداد
ایدرکه جزا ایتمشه -

۲- بیتن قوزاغی ده ۲ آیری صاغ طلیه ۵ : ۶ کیبده غوب قوی غوبیه ده - ایکیاردو
مولا خانه تزویج قدر کیدیکی حقده سلطان بوجه -

۳- اردو یا بیده ده (۲۸/۹/۷) بوجه آلی عرفان شیخ بیتن دوام ایده بیه قدر است
قدیم دشمنه مولا متاوبه تا شتره کسرا ایکه چیشه جنه - برنی قوزاغی
۲۸/۹/۷ ده هم کیدیه (بوره کوی خلقه جاری - آیالی - ۹ ولی - سنجق)
خلقه مواجه ایدوکیه - شرایکه قوزاغی آروشه خلقه ایتردیه بوده - دیه بوطه
ایکی قوزاغی ایتمشه - برنی قوزاغی شیخ قاشه اردوکه صاغ یانی ایکی قوزاغی
چوبه قاشه اردوکه مولا یانی تا بیاده کیدیه - بو مقصده برنی قوزاغی کیدیکی جای
حیاتنه ده قوزاغه بوجا تیار بوده تحلیه تا ایکی قوزاغی مولا خانه قوزاغی یاده جنه
قوزاغی - آنی تیه قوزاغه شیخ تعقیب دوام ایده رک ایشه کوکدن یاده
دشمنه ایده کیدیه - دشمن محاربه اجابتی مغلوب تعقیب قوزاغه دیاده
قوزاغی طرفه تعقیب ایتمه - آنی تعقیب قوزاغه کیدیکیه و برنی قوزاغی آنه
قوزاغی طرفه تعقیب ایتمه - آنی تعقیب قوزاغه کیدیکیه و برنی قوزاغی آنه
... قوزاغی ایتمه ایتمه ایتمه ایتمه ایتمه ایتمه ایتمه ایتمه ایتمه ایتمه

Belge No : 2638

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2638

Birinci Ordu Kumandanlığı
Harekât Şu'besi

Salihli
6.9.38 (6.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına
"berây-ı ma'lûmât" (bilgi için)
Ordu Emri
Numro
39

1. 5.9.38 (5.9.1922) Salihli civârında süvâri kıtaâtımızla (birliklerimizle) ba'de-l muhârebe (muharebeden sonra) Salihli kasabasını ve civârındaki köyleri tamamen yakıp garbe çekilen düşmân bu gün evvelce tahkîm ettiği (berkittiği) Mersin dere şarkı (doğusu)-Karayahşi-Marmara gölü hattında durarak süvâri fırkalarımızın (tümenlerimizin) harekâtını şiddetli piyade, makineli tüfek ve üç batarya topçu ateşiyle tevkîf etmiş (durdurmuş) ise de ileri sürülen Birinci Kolordu Mürettep Süvâri Alayı ve bir kısım kıtaât Sart kalesi civârında düşmânın bu hattına dâhil olmuştur (sokulmuştur). Köylülerden alınan haberlere nazaran da Menemen civârında da düşmân tahkimat yapmaktadır. Buladan civarındaki 31 nci Müstakil Alay'ın da iki ağır top bırakıp Alaşehir üzerinden çekilerek kısm-ı külliye iltihâk ettiğini (büyük kısmına katıldığını) ve Buladan'ın kıtaâtımız tarafından istirdâd edildiği (ele geçirildiği) haber alınmıştır.

2. Beşinci Kolordu 6/7 gecesi Salihli'nin 5-6 kilometre garb ve şimâl-i garbîsindedir (kuzeybatısındadır). İkinci Ordu sol cenâhının (kanadının) nereye kadar geldiği hakkında ma'lûmât yoktur.

3. Ordu, yarın da "7.9.38" (7.9.1922) ber-vech-i âtî harekât-ı ta'kîbiyyesine (aşağıdaki takip harekâtına) devam edecek ve rast geleceği düşmânın son mukâvemetlerini şiddetle kesr etmeğe (kırmaya) çalışacaktı. Birinci ve İkinci Kolordular 7.9.38'de kısm-ı küllîleriyle "Marmara gölü garb ucu, Aydan, Ahmetli-Mestikler" hattında muvâsalat edecektir (ulaşacaktır). Her iki kolordu arasında hattı fâsıl (ara hattı) İzmir demir yoludur. Demir yolu İkinci Kolordu'ya aittir. Birinci Kolordu şimâle karşı ordunun sağ yanını İkinci Kolordu cenûba (güneye) karşı ordunun sol yanını te'mîn edecektir. Bu maksatla Birinci Kolordu Gediz çayı şimâlinden de kuvvetli bir cânib-dâr (yancı) yürütecek ve İkinci Kolordu sol cenâhta taharriyyât (araştırma) yaptıracaktır. Kolorduların

atlı ta'kîp kolları şiddetle ta'kîbe devam ederek rast geldikleri yerde düşmâna taarruz edeceklerdir. Düşmânın muhârebeye icbârını (zorlanmasını) müteâkib ta'kib kollarını kolordular tarafından takviyesi lâzımdır. Atlı ta'kîb kolları mensûb oldukları yek diğeriyle ve Birinci Kolordu'nun atlı ta'kîb kolu Beşinci Kolordu ile irtibâtı muhâfaza etmelidir. Dördüncü Kolordu 7.9.38'de Salihli-Karacaoğlan-Yeniköy-Yenipazar mıntıkasına muvâsalat edecektir.

4. Beşinci Kolordu, Cephe Kumandanlığı'ndan başka bir emr almazsa gece dahi yürüyerek Marmara gölü şimâlinden Karabağcı üzerinden ve bu köyün cenûb-u garbiyesindeki Kan boğazından geçerek Turgutlu garbindeki Karaoğlanlar mıntıkasına giderek Turgutlu-Manisa ve Turgutlu-Nif istikametlerine çekilecek düşmân kolbaşılarına bütün kuvvetiyle taarruzla tevkîf edecek ordu kısm-ı küllîsinin düşmâna yetişmesine kâfi zamanı kazandıracakdır. Bintepelerden düşmân çekilmiş bulunuyorsa, kolordu Gediz şimâl-i şarkîsini ta'kîben bir an evvel Karaoğlan mıntıkasına vâsıl olmak üzere hareketini tanzîm edecektir. Kolordu aynı zamanda Akhisar-Manisa istikametlerine ve Manisa-Nif hattına doğru keşf yaptıracak ve Akhisar mıntıkasında düşmân tecemmu (toplanması) ve Manisa-Nif hattında müdâfaa hazırlıkları olup olmadığını keşfettirecektir. Birinci Kolordu'dan en yakın fırkadan hemen Beşinci Kolordu emrine bir cebel (dağ) bataryasını kâfi cephanesiyle verilecekdir. Beşinci Kolordu bu bataryayı celb etmelidir.

5. Üçüncü Süvari Fırkası ve Menderes Müfrezesi verilen talimat mucibince (gereğince) harekâtına devam edeceklerdir.

6. Ordu karargâhı harb kademesi yarın zevâle (öğleye) kadar Salihli'de ba'dehû (daha sonra) demir yolunu ta'kîben Ahmetli'ye gidecektir.

7. 39 numrolu ordu emri 1,2,4,5 nci Kolordulara ve berây-ı ma'lûmât Garb Cephesi ve İkinci Ordu Kumandanlıklarına yazılmıştır. Birinci Kolordu bu emrin merbût (ilişikteki), sûretini Beşinci Kolordu'ya irsâl edecektir (ulaştıracaktır).

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1762

Dosya No : 114

Fihrist No : 82

956.102 3

Belge No : 2639

Birinci Ordu Kumandanlığı — Alaşehir'den

adet — 6.9.38 (6.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

Lûtf-u Hakla (Tanrı'nın yardımıyla) İzmir'in işgalini müteâkib şehr dâhilinde inzibâtın mükemmelen te'sîsi için ber-vech-i âtî (aşağıda olduğu gibi) inzibât kıtalarının (birliklerinin) şimdiden teşkîline başlanacaktır.

1. Her kolordu iki yüz mevcûdlu mürettep piyade inzibât kıtası teşkîl ve birer takım süvâri tefrîk ve ihzâr edecektir (seçecek ve hazırlayacaktır).

2. İnzibât bölüğünde ikişer ağır ve sekizer hafif makineli tüfek bulunacaktır. Her bölüğe muntazam arabalardan üçer araba ve kendilerine kifâyet edecek kadar vesâit-i lahme (et taşıyan araba) malzeme ve portatif edevât-ı istihkâmiye (berkitme gereçleri) vesâire ve ihtiyât cephane ve bomba verilecektir. Süvâri takımlarında dahi ikişer otomatik bulunacak ve bu takımların beheme-hâl (mutlaka) mızraklı olması te'mîn olunacaktır. Yangın söndürmek veya herhangi bir mukavemeti îcâbında tahrîbde kullanılmak üzere inzibât piyade ve süvârilerine küçük birer tahrîb müfrezesi terfîk olunacaktır.

3. Her kolordu kendi inzibât kıtasına azamî miktarda telefon ve kabloyu hâvî (içeren) birer muhâbere müfrezesi terfîk edecektir.

4. İnzibât müfrezelerinin teşkîli için kadro dahilinde hiçbir kıtanın teşkilâtına halel getirilmeyecektir.

5. İnzibat kıtalarına bölük ve takım kumandanlarından mâ-dâ (başka) karakollarda inzibât işlerinde istihdâm edilmek (kullanılmak) üzere ayrıca altışar zâbıt (subay) verilecek ve bunlardan ikisi düşmânın bırakacağı esliha (silâhlar) ve cephane depolarını, malzeme ve teçhizat bakiyyesini (arta kalanını) tesbît ve cem'etmek (toplamak) için birer topçu ve istihkâm zâbiti olacaktır.

6. İnzibât kıtalarına verilecek zâbitân jandarma ve polis ve mülkiye ve adliye umûruna (işlerine) vâkıf olanlardan intihâb edilecek (seçilecek) ve İzmir şehrini tanıyanlar tercîh olunacaktır. Efrâdın (erlerin) dahi usûl-ü mahâlliyeye (yöresel yöntemlere) vâkıf ve jandarma ve polislik etmiş ve itfaiye kıtaâtında bulunmuş olanlardan ve mazbût-el ahlâk (iyi ahlâklı) bulunanlardan intihâb edilmesi matlubdur (dilenir).

7. Her kolordu piyade ve süvâri inzibât kıtalarının kumandanı olarak balâdaki evsâf (yukarıdaki nitelik) ve şerâit-i hâiz (mevcut şartları) ve temîn-i

intizâm (düzeni sağlamaya) ve inzibâta kadir ve tercîhan ecnebî lisânlarına vâkıf bulunan ümerâdan (yüksek rütbeli kişilerden) birer zâtı intihâb edecekler-dir.

8. Kolordularda ne kadar inzibât me'muru meraklısı varsa bu inzibât kıtalarına verilmelidir. İnzibâta memur bütün zâbitân ve efrâd sol kollarının bağzurlarına (kolların üst kısmına) on iki santimetre arzında (genişliğinde) kırmızı birer bağzurbent (kolbağı) dikecekler ve üzerlerine büyük harflerle beyaz renkte askerî polise delâlet edecek olan (A.P.) harfleri yazılacaktır.

9. Kolordular işbu teşkilâtı 8.9.38 (8.9.1922) akşamına kadar ikmâl ve bu kıtaları ve elbise ve kıyafetlerine ve techîzâtlarına i'tînâ ederek kolordu karargâhlarında harekete âmâde (hazır) olarak ihzâr edecek (hazırlayacak) ve ümerâ ve zâbitânın ve polisliğe liyâkatı olan küçük zâbitânın isimlerini mübeyyin (açıklayan) birer defteri orduya hemen i'tâ edeceklerdir.

10. Askerî inzibât kıtalarının hatt-ı hareketlerine dair ta'lîmât ve raporun krokisi derdest-i ihzârdır (hazırlanmaktadır). Kolordularca da İzmir şehri hakkında fazla ma'lûmât ve krokiler mevcut ise orduya sür'at-i iş'ârını (acilen haber verilmesini) rica ederim.

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1762
Dosya No : 114
Fihrist No : 82-1

الاستدعا
٦/٩/٢٧

٥

٢١٧

بحر قواد اردو قومانده‌لغی

٦/٩/٢٧ جمعه‌ده بحر قواد اردو

١ — ٥/٩/٢٧ سلفنه قومانده‌سی بحر قواد اردو قومانده‌لغنه ارسال اولنان ٥/٩/٢٧ تاریخلی الاستدعا مضمونی حالی استفاده‌ده عقد ایدیلن ایکی قوردی بقایا، دشمن بوردیلمه قوللری تحت اردو طرفنده قبضه‌لنه‌جاق ایدیلمه‌سی ریجره بیلمه دشمن قطعاتی جهتیه‌سی طاقه آتلمشدر. بو دشمن بوردیلمه قوللری اوتوموبیل و ایرلاق ایله نقل اولنمقده‌در. بحر موازی قوردی قومانده‌سی دشمن ایله برابر حالی استفاده ایتمه‌ده و دشمن قوللری یاقینی نهدید ایتمکده‌در. ایکی موازی قوردی ٥/٩/٢٧ ده ٤٧ ساعاتلی خرب‌ده‌کی مقدم قوللری ایله دشمن قوللری استحصال ایدیلمشدر. بو دشمن قوللری ایله ایکی قوردی اراسنده ٥ کیلومتره‌لیک بر فاصله حاصل اولمشدر. بو فاصله‌نی طوتمق اوزره اردو قومانده‌لغی طرفندن اتخاذ اولنان تدابیر دشمن قطعاتی تعقیب ایدیلمکده‌در. دشمن اختیار قطعاتی و دیگر مقطعاتی سوقیاتده‌در.

٢ — اردو مسلح اوتوموبیل قوللری بیلدیرلمه یاقینه دوغانلی (کره‌وی) استقامتنده اولنجه اولاده دوام بلدیرمکده‌در.

٣ — الاستدعا استحصال اولنان قوللر ایله ساعه‌لجه بنزول قوللری تحت اردو قومانده‌لغی طرفندن تعقیب ایدیلمکده‌در.

٤ — الاستدعا اصلیه قوللرنه قاتا محترقه اولمز ایکی طوپ و دشمن مقاومتی اردو قوللری طرفندن طوپ اوقه‌لری ایله تاییدلی اولمقده‌در. مقابله اداره‌سی قوللری طرفندن حمدوسا ایکیده و خلوصاً اردو قوللری ایله بالکز قوری طوپ اوقه‌لری ایله تاییدلی اولمقده‌در. تلفی ایکیده بیله ایتمکده‌در.

٥ — بحر قواد اردو تزوده‌کی ارتباط حالی طرفندن آلنان بیلدیرمه‌لر ٥/٩/٢٧ تاریخلی ایدیلمه‌ده دشمن قوللری تزوده‌کی نقلیات یاپه‌رق مقدم اولنمق کوزیلدیلمکده‌در. اردو قوللری اراده‌سی تحت اردو قومانده‌لغی طرفندن تعقیب ایدیلمکده‌در.

٦ — اردو قطعاتی ٤٧، ٤٨ نومرولو اردو امر و مخابره بوردیلمه و تعقیب دوام ایتمکده‌در. ٥ کیلومتره‌لیک اولان دشمن مقدم قوللری شمالنه تعقیب زنجیری اولمقده‌در. کیلومتره ٦٥٧ نومرولیدر.

٧ — بوردیلمه ٦/٩/٢٧ ساعتنده حکومت دوائرینه ارسال اولنمشدر.

بحر قواد اردو قومانده‌سی
نورالدین ابراهیم

A	6.5050
D	5
F	115

Belge No : 2640

Alaşehir'den

6.9.38 (6.9.1922)

Birinci Kolordu Kumandanlığına

6.9.38 sabah raporudur.

1. 5.9.38 (5.9.1922) saat dokuz sonrada (21.00) Birinci Kolordu Müretep Süvâri Alayı vâsıtasıyla İkinci Süvâri Fırkası (Tümeni) Kumandanlığı'ndan alınan ma'lûmâtta 5.9.38 sabahında Alaşehir'den Salihli istikametine ric'at eden (geri çekilen) iki fırkayı mütecâviz (aşkın) düşmân yürüyüş kolu Beşinci Kolordu tarafından tazyîke (sıkıştırmaya) ve muhârebeye icbâr edilmiş (zorlanmış) ve neticede bazı düşmân kıtaâtı (birlikleri) cenûptaki (güneydeki) dağlara atılmıştır. Bu düşmân yürüyüş kolundaki otomobil ve arabaların ateşlendiği görülmüştür. Birinci Süvâri Fırkası gurûb-u şems ile (güneşin batmasıyla) beraber Salihli'yi işgâl etmiş ve düşmân kolbaşısını tehdît ettiği anlaşılmıştır. İkinci Süvâri Fırkası 5.9.38'de Mantarlı garbındaki (batısındaki) Mendihara'dan Dereköy istikametine tahrîk edilmiştir (yönelmiştir). Dün Dereköy civârında dağlara iltica eden ahâlî bu mıntıkada vuku'bulan muhârebede düşmânın ehemmiyetli zâyiât verdiğini müttefikan söylenmektedir. Bu düşmânın bu günkü hareketi hakkında henüz ma'lûmât alınamamıştır.

2. Ödemiş istikametinde görüldüğü bildirilen yangın dumanları "Kelas" istikametinde olup el'ân (halen) devam etmektedir.

3. Alaşehir istasyonunda erzâkdan mâ-adâ külliyetli petrol bulunmuştur.

4. Alaşehir ahâlîsi kasabanın tamamen muhtarik (yanmış) olmasına ve kendilerinin düşmân mezalimine marûz kalmalarına rağmen memleketin a'dâyı dînden (din düşmanlarından) kurtulmasından dolayı hamdûsena etmekte ve halâs-kâr (kurtarıcı) ordumuzla beraber yalnız kuru toprakta kalmayı bir ni'met telâkki ettiklerini beyân etmektedirler.

5. Beşinci Kolordu nezdindeki irtibât zâbitimizden (subayımızdan) alınan 3/4.9.38 (3/4.9.1922) tarihli raporda düşmânın Menemen civârında fa'âliyyetle tahkîmât yaptırmakta olduğu köylülerin ifâdesine atfen bildirmiştir.

6. Ordu kıtaâtı 37 ve 38 numralı ordu emirleri mûcibince yürüyüş ve ta'kîplerine devam etmektedir. Dağlara dağılmış olan düşman münferid (dağınık) efrâdı şiddetle ta'kîb ve tenkîl (yok) edilmektedir.

Belge No : 2640

7. Bu rapor 6.9.38 saat bir sonrada (13.00) Alaşehir'den yazılmıştır. Harekât 657 noludur.

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin İbrahim

Arşiv No : 6.5050

Klâsör No : 2284

Dosya No : 30

Fihrist No : 115

566 102 3

Belge No : 2641

۲۸/۹/۱۹

مرحلہ نمبر
قول اردو امری

۲۶۰۶

۱۔ سنی سواری قول اردو کی قوت لفظیہ ایام ۲۶/۹/۲۸ تاریخ پر ساڑھے ۱۱ بجے دوپہر
رجمنٹ اسکیم تعلیم لیتا کی مرتبہ دورہ سرحدیہ حالت استیصال۔ فرقہ بجن۔ پیا پر
موجودہ کوئی خطرہ خطرہ پر سرحد قابض جمعہ اسمبلی سواری قول اردو اچھی
بطریق ایک استہ اچھی پیادہ ٹکڑا کی تنقید اسکا دوہ پورے حوالہ کی توقعات
ابھی۔

۲۔ قول اردو مرتب اپنی پیادہ لواسی کچھ کو بلا جنوب غربی کے حرکت دے دو۔

۳۔ ایک حرکت دشمن جو اس طرف نہ پیدا ہو جو فرقہ کو روکے اس کی ایک مرغہ بنا سکتا ہے۔

۱۔ مرحلہ ۱۵ اپنا بوائنٹ بوائنٹ مالی شمالی ہندہ آلو شہر جاتی اور زنہ کے کوہ کی
جوانب۔

۲۔ مرحلہ پیدا بنا بوائنٹ کلی کو نہ قدر۔

۳۔ مرحلہ ۵۷ طاری طاقت کو بنا ایک کیلوں غربی بوخرقہ کہ نہ جاتی سمائنز
مرحلہ کو ایک جاتی ۱۔ سنگ کے منطقہ دہ ایک بنی مقرر دہ اگا کہ دہ کچھ لوگ
اعضاء اتحادیہ۔

۴۔ مرحلہ ۱۶ فرقہ ایک کو بنا ایک کیلو فرقہ غربی

۵۔ قول اردو طرح مرحلہ ۱۴ کو بنا کیلو کہ، پیادہ فاز خالی کیلو کہ۔
بوخطہ کہ آبادی حرکت اچھی لشکر اور بیرل کہ۔

۶۔ بوخطہ کہ بولنا فرقہ لوگ پیدا اور غربی دشمن غربی وضع غربی قابض حیثیت
بہ اسپیت برمای الم جمعہ

۷۔ خطرہ ترکہ دہ کے دہ طرکن قبل اچھی تابع حرانیہ اور دہ بوخطہ کہ خوفناک
اطلاع دو ترکو جیسے خطرہ واقعہ برار دھا پیادہ تابعہ حرانیہ اچھی بابہ دشمن
خطرہ قاطع خطرہ۔ بوتیہ ۵ قول اردو بھوکنے توجہ ابلاغ دائے خطرہ۔ قول
اچھی ۱۵ ۲ بجے حرکت ۲۷/۹/۱۹ جبکہ تابعیت ایک نہ دیکھ۔ مواقعہ قابض
مرتبی عابط تنقید قول اور سوار دہ لیے دشمن حرکت دو خطرہ طرز استیلا دیکھو چکلوں
۱۹۱

563

Belge No : 2641

[illegible]

6- مرتب اتوبیاده لرای دفر شعقله [illegible] تشکیلات باجه و دشمنلو چکلدیکی

اکلاشیلمق لزا بلاتاخیر اجمالی استقامتده تدقیق دوام ایله چکلدر.

7- اله نورولو قولاردوامده 9/7/48 ساعت 10,25 [illegible] 6/14/15/57 فرقه لره قولاردو

[illegible]

بو قولاردوقوماندانی

میرلوا

[illegible]

564

Belge No : 2641

6.9.38 (6.9.1922)

14. Fırka (Tümen) K.(Komutanlığına)

Kolordu Emri 51

1. Beşinci Süvâri Kolordusu Kumandanlığı'ndan alınan 6.9.38 tarih ve saat 6.40 sonra (18.40) işaretli raporda düşmân eskiden tahkîm ettiği (berkittiği) Mersin dere şarkından (doğusundan) Sart istasyonu-Karayahşi-Bintepeler Marmara gölü hattını tutarak şarka karşı cephe almış ve süvari kolordusuna üç batarya ile ateş açmış piyade ve makineli tüfek ateşleriyle de yürüyüş kollarını tevkîf eylemiştir (durdurmuştur).

2. Kolordu Mürettep Atlı Piyade livâsı (tugayı) Güllü köyünün cenûb-u garbisindeki (güneybatısındaki) sırtlardadır.

3. İleri hareket ve muhârebe hazırlığını tezyîd (artırmak) için fırkalar 7.9.38 (7.9.1922) saat 7 evvele (07.00) kadar ber-vech-i âtî (aşağıda olduğu gibi) ileriye yanaşacaklardır.

a. 15. Fırka pişdârının (öncüsünün) bulunduğu Salihli şimâlinde (kuzeyinde) Alaşehir çayı üzerindeki köprü civârına

b. 6. Fırka pişdârının bulunduğu Güllü köyüne kadar

c. 57. Fırka Taytan köyünün iki kilometre garbına bu fırka Gediz Çayı şimâline Marmara gölü ile Çay arasındaki mıntıkadan ilerlemesi mukarrerdir (kararlaştırılmıştır). Ona göre geçitleri ihzâr etmelidir (hazırlamalıdır).

ç. 14. Fırka Karaoğlanlı köyünün iki kilometre garbına

d. Kolordu topçusu 14. Fırka gerisine gelecektir. Seyyar hastane Salihli'ye gelecektir. Bu hattan sonra ileri hareket için başka emr verilecektir.

4. Birinci hatta bulunan fırkaların pişdârları, garba ve şimâl-i garbi ve cenûb-u garbiye karşı sıkı bir emniyyet tertibâtı alınacaktır.

5. Düşmânın köylerdeki depolarını tahliye için zaman kazanmak üzere bu hatta tutunmuş olduğu ve bu gece çekilmesi melhûz (muhtemel) olmakla beraber daha ziyâde zaman kazanmak için yarın dahi bu hatta kalması muhtemeldir. Bu takdirde kolordu bu düşmâna taarruz ile tard edecektir, (geri püskürtecektir). Bunun için 15 ve 6 ncı Fırkalar 7.9.38 sabahı gayet erkenden düşmân mevâziine (mevzilerine) karşı kuvvetli zâbit (subay) keşf kolları süre-

rek düşmânın kuvvet ve mevzii tarz-ı işgalini (işgal şeklini) veyahut çekilip çekilmediğini keşfettirecekler ve seriân (acele) kolorduya rapor verecektir.

6. Mürettep Atlı Piyade Livâsı dahi şafakla beraber düşmân hattı üzerine keşfiyyât yapacak ve düşmânın çekildiği anlaşılınca livâ bilâ-fâsıla (aralıksız) Ahmetli istikametinde ta'kîbe devam edecekdir.

7. 51 numrolu kolordu emri 7.9.38 saat 12.25 evvelde (12.25) 6,14,15,57 Fırkalara kolordu topçusuna Mürettep Atlı Piyade Livâ Kumandanlığı'na yazılmıştır.

Birinci Kolordu Kumandanı
Mirlivâ (Korgeneral)
İzzeddin

Arşiv No : 6.5050
Klâsör No : 2284
Dosya No : 30
Fihrist No : 119

956.1023

قوماندانلق

۲۸/۹/۷

A	
U	
F	16

صورت

۱- نسخه اولنیه جقدر :

۲- کلیکده اوچ ایتدیکلری تقریبه قطعاتیله و کلیکلی جوارنده کی سفائنه جریه افتشاف معاونتیله دخی کلیکلی - بازارکوی قضه‌سی تعاونیه ایتدیلردی. بو کون قوجه ایلی منطقه‌سنه بولنان و ترک اسلیندن دونه بروسه استقامتنده جلنه ایله دخی قوناقلره علیه نصیحه و تنقیب دوام ایدیور. صالاقوشنده مورکولو - قوچی - مرسیه ورن شرق قضه‌سی طوتولمه ایستنیه دخی ۲۸/۹/۶ ده قیصه برمارینه متعاقب نفیا و طوغرولیه استقامتلرنده قوه ایندیلر ؛ تعقیب ایدیلیور.

باسه‌قوماندان

مصطفی آغلاق

۱ صالنه‌سی نقدر | ۲۸/۹/۷

حوزنفتاکیس

Belge No : 2642

Karargâh

7.9.38 (7.9.1922)

Sûret

1. Neşrolunmayacaktır.

2. Gemliğe ihrâc ettiği takviye kıtaâtıyla (çıkardığı destek birlikleriyle) ve Gemlik civârındaki sefâin-i harbiye (harp gemisi) ateşinin muâvenetiyle (yardımıyla) düşmân Gemlik-Pazarköy hattında mukavemet etmektedir. Gerek Kocaeli mıntıkasında bulunan ve gerekse Eskişehir'den Bursa istikametine ric'at eden (geri çekilen) düşmân kuvvetleri aleyhine taarruz ve ta'kîbimiz devam ediyor. Salihli garbinde (batısında) Marmara Gölü-Karayahşi-Mersindere şarkı (doğu) hattında tutunmak isteyen düşmân 6.9.38'de (6.9.1922) kısa bir muhârebeyi müteâkib Manisa ve Turgutlu istikametlerinde garba atıldı.

Ta'kîb ediliyor.

Başkumandan

Mustafa Kemal

Aslına mutâbıktır (uygundur)

9.9.38 (9.9.1922)

Arşiv No : 4/4282
Klâsör No : 1592
Dosya No : 63
Fihrist No : 26

556.1023

6/5050

9

/24

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2643

Salihli'den

7.9.38 (7.9.1922)

Birinci Kolordu K.(Komutanlığına)

7.9.38 sabah harb raporudur.

1. Birinci Kolordu cephesinde 15 nci Fırka (tümen) zâbit (subay) keşif kolunun saat 6 evvelde (06.00) yazdığı raporuna nazaran 14 ncü Süvâri Fırkası'nın 6/7.9.38 (6/7.9.1922) gecesini Bintepeler şarkındaki (doğusundaki) en yüksek tepede geçirdiği Bintepeler'de düşmân olmadığı Süvâri Birinci Fırka'nın Karayahşi ve Sart istasyonunda ikinci fırkasının Ahmetli civârında bulunduğu ve süvârilerin hareket emri aldıkları bildirilmişdir. Hacıalan istikametine gönderilen keşif kolu da düşmâna tesâdüf etmediğini bildirmiştir.

2. Beşinci Kolordu Kumandanlığı'ndan 7.9.38 tarih ve saat 2 evvel (02.00) işâretli alınan rapora nazaran Bintepeler Sartkale hattında dün Süvâri Kolordumuz ile muhârebe eden düşmânın 6.9.38 saat 6.30 sonrada(18.30) bir fırka kadar kuvvetiyle Bintepeler-Belenköy üzerinden ve diğer bir fırkasıyla Sartkale Ahmetli üzerinden garba (batıya) doğru ric'at ettiği (geri çekildiği) bildirilmişdir. Çekilen kuvvetlerden biri 6.9.38 saat 6.30 sonrada (18.30) kolbaşısı ile Ahmetli'ye dâhil olmuştur. Beşinci Kolordu bu hatta muhârebe eden düşmânın mürettep iki fırka olduğunu ve iki topu bulunduğunu ve Uşak'taki süvâri fırkasından iki alay ile iki batarya kadar bir kuvvetin de beraber bulunduğunu tahmîn etmektedir. Beşinci Kolordu muhafız bölüğü Sartkale muhârebesinde Afyon muhârebâtında esr olan bir mikdâr efrâdımız (erlerimiz) ile Alaşehir'den düşmânın beraber alıp götürdüğü eşrâf ve kadınları kurtarmıştır. Düşmân götüremeyeceğini anladığı esirlerimizi kılıçtan geçirmiştir. Kolordu bu gün Hacırahmanlı-Saruhanlı-Mütevelli hattına yanaşmaya çalışacağını bildirmiştir.

3. Süvâri Kolordusu'nun 5.9.38'de (5.9.1922) Salihli civârında düşmânın kolbaşısını önleyerek kısmen dağlara attığı kolordunun raporuna atfen yazılmış ise de Salihli'de yapılan tahkîkata (araştırmaya) nazaran bu muhârebenin şu sûretle cereyan ettiği anlaşılmıştır. Süvâri Kolordusu'nun bir fırkası şimâl-i şarkiden (kuzeydoğudan) gelerek Salihli'nin şimâl mahalâtını (mahallelerini) işgâl etmiş ve kasabadaki zayıf düşmân kuvvetleriyle müsâdemeye (çarpışmaya) başlamış ve bu esnada Alaşehir istikametinden trenle bir tabur kadar düşmân kuvveti Salihli istasyonuna gelerek süvârilere mukâbele etmesi üzerine süvârimiz Salihli'yı bırakarak şimâle çekilmiş bu fırsattan istifâde eden

düşmân Salihli'yi kâmilen (tamamen) yakmış ve garbe çekilebilmiştir. Düşmân bu muhârebede bir top kullanmıştır. Bundan sonra 7 nci Fırka Süvâri Bölüğü 6.9.38 öğleden sonra Salihli'yi ancak yanmış olarak işgâl etmiştir.

4. Menderes mıntıkasından evvelce Buladan mıntıkasında bulunan düşmânın 31 nci Alayı 4.9.38 (4.9.1922) günü kâmilen bu mıntıkadan çekilmiştir. Buladan-Tire-Nazilli "dahil" mıntıkasında düşmân yoktur. Buladan mıntıkasında yapılan taharriyâtta (araştırmada) evvelce arz edilen topun cinsi ve adedi 100 atım kadar cephanesiyle iki obüs ve üç 14,5 santimetre uzun muhâsara topu olduğu anlaşılmıştır. Düşmân çekilirken beraberinde götürdüğü cephaneyi Derbent boğazında yakmıştır. Ayrıca Buladan'da külliyyetli (büyük) miktârda topçu cephanesi ile piyâde cephanesi terk etmiştir. Üçüncü Süvâri Fırkası'nın 2.9.38 (2.9.1922) Buladan garbındaki Alandız yaylasında bulunduğu ve aynı günde şimâl-i garbi istikametine yürüyüşüne devam ettiği 2.K. (Kolordu) Mürettep Süvâri Alayı Kumandanlığı'nın raporundan anlaşılmıştır. Düşmânın Buladan mıntıkasındaki ahâlî-yi İslâmiyeyi çekilmezden evvel câmi'de toplatarak ihrâk etmek (yakmak) istediği bil'âhire sarf-ı nazarla topları nakletmek bahânesiyle tekmîl hayvanlarını zaptettiğini köylüler ifâde etmiştir. Düşmânın bir bölük piyâdesiyle bir bölük süvârinin 200 kadar deve ile karışık bir hâlde Çiftlik mıntıkasından Nazilli istikametine çekildiği Menderes mıntıkasının 5.9.38 tarihli raporundan anlaşılmıştır. Düşmânın Menderes mıntıkasındaki köy ve bahçeleri yakmakta devam etmektedir. Söke mıntıkasında düşmânın Aydın-Söke arasındaki şimendûfer hattını ta'mîr etmekte olduğu görülmüştür.

5. Gördes'de düşmânın firâr ettiği ve ahâlîden istenilen yere harekete müheyyâ (hazır) 200 kadar gönüllü hazır bulunduğu kaymakamlıktan bildirilmiştir.

6. Muhârebenin bidâyetinden (başlangıcından) i'tibâren Salihli'den geçen düşmân mecrûhu (yaralısı) 800 bin kadar tahmîn olunmaktadır.

7. Kolordular bir sûreti takdîm edilen 39 numrolu ordu emrindeki yürüyüş hedeflerine harekettedirler. 9/38 saat 11.30 evvelde (11.30) harekâtın 660 numrosuyla Salihli'den garb cephesine İkinci Ordu Kumandanlıklarına.

Birinci Ordu K.(Komutanı)

Ferik (Orgeneral)

Nureddin

Aslına mutâbıktır (uygundur)

Arşiv No : 6/5050

Klâsör No : 2284

Dosya No : 30

Fihrist No : 124

956.1023

Belge No : 2644

آطالۀ
۷/ابدال/۲۸
۸۷۲۰ کده

غرب حربی قومانداني

عاجل
حرب پاره

A	[illegible]
B	15-1
F	100

۱- ۷/ابدال/۲۸ تاریخ تو ۸۷۰۰ کده اساسنامه [۲۰۲] فرعي جیب آیچي بوکوه بولګه اړه آطالۀ آړاسنده آلیم. اړوند ترافیک کاهنت حرب ته سنګه اړه دفعي بوکوه ۸۷۰۰ کده ده آطالۀ مواصلت ایده بلدي.

۲- آلتي قوماندان بوکوه ده فعاً شکل تر پاتې ګرده جاګه ته بولګه مالګه بیه عاضلي اخیسته او ورو بورو تیر پاره ده او آلتي ترافیک بیچاره غرنیه کول ایوب نقطه ته تر اوسه پورې ترافیک آطالۀ غرنیه آلتي ترافیک بولګه آطالۀ آړاسنده قوماندان ترافیک آطالۀ پاره مواصلت اخیستي. مرده کولی هغه ارته ته اښت نقطه ایي سوره چاره قوماندان: آبچه (هنبرني — آقچه — ته نیچول) خطه فاصله ده کتیبات پاره چنده. دستورات یکي سلامت کاهنت.

۳- آلتي قوماندان دننه شم کیله بنت پاره (پاکوري — ده یاد — حیتاک) خطه پاسته پاره چنګي قوماندان ترافیک کاهنت ده آطالۀ ده ملاحظه مدوده.

۴- عاجل ۷/ابدال/۲۸ تو ۸۷۲۰ کده تو [۲۷۱۲] فندرسله غرب جبهه قومانداني ایره رسوا ایدلشه.

آطالۀ اړوند ترافیک

573

Belge No : 2644

Harekât

Harp raporu.

Atala

7/Eylül/38 (7 Eylül 1922)

8.30 sonra (20.30)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

1. 6 Eylül 38 (6 Eylül 1922) tarih ve saat 8.00 sonrada (20.00) işâretli ve (102) numrolu cephe emrini bu gün Borlu ile Atala arasında aldım. Ordu karargâhının harp kademesinin ileri kısmı bu gün saat 7.00 sonrada (19.00) Atala'ya muvâsalat edebildi (ulaşabildi).

2. Altıncı Kolordu bu gün de kısmen müşkil ve patikalardan ibâret yollara mâlik (sahip) pek arızalı arazide uzun yürüyüşler yaparak On Altıncı Fırka (Tümen) ile Çiçekli garbından Gökeyüp mıntıkasına ve On Yedinci Fırka ile Atala garbına ve Altmış Birinci Fırka ile Borlu ve Atala arasına ve Kolordu karargâhıyla Atala'ya muvasalat etmiştir. Marmara gölü hizalarına kadar emniyyet müfrezelerini süreceklerdir. Kolordu ayrıca "Sındırgı-Akhisar Zincirli" hattına karşıda keşfiyyât yapacaktır. Düşmâna dâir yeni ma'lûmât gelmemiştir.

3. Altıncı Kolordu'nun kısm-ı küllîlerinin (büyük kısımlarının) yarın "Yeniköy-Karayaz Çiftliği" hattına yanaştırılacağı ve ordu karargâhının da Atala'da kalacağı ma'rûzdur (arz edilir).

4. Harekât 7 Eylül 38 ve 8.30 sonrada (20.30) ve "2712" numrosuyla Garb Cephesi ve Birinci Ordu'ya arz edilmiştir.

İkinci Ordu Kumandanı

Yakup Şevki

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1762

Dosya No : 114

Fihrist No : 100

956.1023

Belge No : 2645

غرب جبهه‌سی قوماندانلغی

حرکات شعبه‌سی

صالح‌لیف

۲۸/۹/۷

جبهه امری

نمره

۱۰۲

۱- توجه ایله نمره‌لنمش ۵/ایلوله‌ده رفحی بازارکوی - کلیک خطه‌سنده دوام ایدن
تعرض قارشی‌سنده بوخطی مدافعه‌ده کوندرمکله تواری [illegible] تعقیب
مجبور بنده قالمشدر.

۱۶-۱
۱۵۱

ارجینچول اردو ۵/ایلول زوالنده تاریخنده جهت ایدن دشمن
تعرضنه‌ده رفحه سیلی بوزاویوق سیانه‌جه و ترتیب سواری رفحه‌یه
مزید داوه‌لر تعقیب قوتلرنه -

۶/ایلول اوکلرنده کاره اسکیه‌جک
اشیکی بیلیچه - قره‌چشمی - حارث استاسیون - مرسیه‌ده شرق
خطنده سواره بولوندیغم قوالرمزی توقیف ایتمش و [illegible]
تعرضلرنه دشمن جهتنه مجبور ایدلمشدر.

بو شمه‌یه کاره‌ده بر رفحه سیلی بیلیچه‌لر - ایرکلی اوزرنده
دیگر رفحه سیلی ایلرلمکده - احمدلی اوزرنده قوه‌مز جهتنه ایلرلمکده
بو ایکی شمه رفحه سیلی بولوندیغی ۲۸/۹/۷ ده [illegible] خطنده
دایانمش اولدقلری تعقیب مقدمه‌سی قارشی‌سنده [illegible]
جلبلری دشمن [illegible] معلومات آلنمامشدر.

[illegible] ۶/ایلوله‌ده [illegible] اشغال ایتمش
[illegible] الزام مجبور اولدقلری نقطه‌لر [illegible] قطعاتنی تکثیف
ایتمکده [illegible] بولوندیغی قول یا شیلریزه
توضیح ایده‌رک دیاغوه مدافعه‌یه انتظار می ایتمکده بو تدبیر
[illegible] توضیحی [illegible] لازم اولان احتیاطلاری تدندر.

-47-

575

٣ – بشنبه‌نول اردوسنك ٧/ ایلول اعتبارى مقدما شمال تعرضه بدء
حاجى رحمانلى – صارى‌بنانى – متوك خطنده بولنان جودنده ایلریلدیکى
حولك ایدیلدى. آكلاشیلمشدر.
بونول اردو اتجاه‌اوزره ایلریلدمك وظیفه‌سنى دوام ایده‌جكدر.
دشمنك ازمیر تقدمنا مداخله ایده‌جك مطلقیه‌سى اكر ندیدیر
سواى‌نول اردو مى اول اوزره محاربه میدانى بیدا ایده‌جكدر وصاغ جناحده
تعاقب ایده‌جكدر.

٢ – برنجى اردو ٨/ ایلولده طوروعوطى عبور ایده‌رك كچه ایله‌ایلریلمه‌یه
ایلریلیوریه‌جكدر. ٨/ ایلولده دشمنك تازه قوتلرى نول یاشیلیوزه
تعرضه دیاهنده یه تقدم مطلقه جهتنده دشمنك انتظام اوزره بیاپیلیور.
برنجى ایچون برنجى اردو ٨/ ایلول یوریوشنده یوروییش انضباطى وقایه
عاقبتلرى ٧٨ نظامى اساسى تشكیل ایدر. بو یوروییشك كچ انتهاسى
دیا یوروییشه مسافه سنك آزلغى هائز اهمیت دكلدر.
بالعكس برنجى خطده هر ایكى نول اردو دن زیاده قوتلرك بولنمسى قوتلرك
كندى داخلنده انتظام و انضباطك امینه بولنمسى دقتى مداخله ایتمكده
آیاسنده ارتباطك صاغلام الینمسى دهى قوماندانك محاربه ایچون تكرار ارتباطى
عاقبتلرى اعتبار ایدر.
بر اردو قوماندانى چابوق خاطره ایلریلمه‌یه بولنمامالدر.

٤ – ایكنجى اردو ٨/ ایلول طاسه‌قوپرى – شاه‌باسى – بیك تپه‌لر
آرى‌سى چابوق خطه ایلریلیوریه‌جكدر. بیك تپه‌لر و مرمره كوللرى ایلریلمه‌یه
آیاسنده كلمه‌لر. صارى‌قلعه احمدلى تصرفنده قرتلمالى
بولونمالدر.

٥ – ٩/ ایلول/ ٧٨ تاریخى اردو قوماندانى كاریلى طوروعوطى خطده
توقف ایده‌جك دوزنى تنظیم و مفرزه‌لرى ایلرى سوره‌رك

غرب جبهه سی قوماندانلغی

حرکات شعبه سی

(۳)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2645

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığı
Harekât Şu'besi
aded 238

Salihli'den
7.9.38 (7.9.1922)

Cephe Emri

Numro

103

1. Kocaeli grubunun 5 Eylül'de dahi Pazarköy-Gemlik hattına devam eden taarruzuna karşı düşmân bu hattı Mudanya'dan gönderdiği bazı kuvvetleri bahren (denizden) Gemlik'e çıkararak takviye mecbûriyyetinde kalmıştır. Üçüncü Kolordu 5 Eylül zevâlinde (öğleyin) karşısında ric'at eden (geri çekilen) düşmânı Birinci Piyade Fırkası'yla (tûmeniyle) Bozöyük-Pazarcık ve Mürettep Süvâri Fırkası'yla Mezit vadisi tarîkiyle (yoluyla) ta'kîbe koyulmuştur. Birinci Ordu karşısında düşmân 6 Eylül öğleden sonra eskiden tahkîm ettiği (berkittiği) Bintepe-Karayahşi-Sart istasyonu-Mersin dere şarkı (doğusu) hattında süvâri yürüyüş kollarımızı tevkife (durdurmaya) teşebbüs etmiş ve kıtaâtlarımızın (birliklerimizin) taarruzuyla düşmân ric'ate mecbûr edilmiştir. Bu düşmân saat 6.30 sonrada (18.30) bir fırkasıyla Bintepeler Belenköy üzerinden ve diğer fırkasıyla Sartkale-Ahmetli üzerinden garba ric'at etmiştir. Bu iki düşmân fırkasının bu gün 7.9.38'de nereye vardığı hakkında ve İkinci Ordu'nun ta'kîp müfrezesi karşısında Simav'a doğru çekilen düşmâna dair de yeni ma'lûmât alınmamıştır. Beşinci Kolordu bir süvâri bölüğüyle 6 Eylül'de Marmara'yı işgâl etmiştir. Halen Garp Cephesi için en mühim ve meçhûl olan nokta düşmânın taze kıtaâtını tahşîd ettiği (yığınak yaptığı) mıntıkadır. Düşmânın buradan yürüyüş kolbaşlarımıza taarruz mu edeceği veyahut müdafaa için intizar mı etmekte bulunduğu bütün kumandanlara tavzîhi (açıklığa) kavuşturulması) lâzım olan ihtimalâttandır.

2. Beşinci Kolordu'nun 7 Eylül akşamı Manisa şimâl-i şarkisinde (kuzeydoğusunda) Hacırahmanlı-Saruhanlı-mütevellî hattında bulunacak sûrette ilerlediği son raporundan anlaşılmıştır. Bu kolordu İzmir üzerine ilerlemek vazîfesine devam edecektir. Düşmânın İzmir'i kat'iyyen müdâfaa edeceği anlaşıldığından süvâri kolordusu evvel emirde muhârebe meydanında ve sağ cenahta (kanatta) kalacaktır.

3. Birinci Ordu, 8 Eylül'de Turgutlu garbından geçen Irlamaz çayına doğru ileri yürüyecektir. 8 Eylül'de düşmânın taze kuvvetlerle kolbaşılarımıza taarruzuna veyahut yine taze kuvvetlerle ciddî bir mukavemetine intizâr oluna-

bilir (beklenebilir). Bunun için Birinci Ordu'nun 8 Eylül yürüyüşünde yürüyüş inzibatı ve muhârebe hazırlığı mülâhazatı (düşünceleri) esas teşkil eder. Bu yüzden yürüyüşün geç başlaması veya yürüyüş mesafesinin azlığı haiz-i ehemmiyyet değildir (önemli değildir).

Bilâkis birinci hatta her iki kolordudan ziyâde fırkaların bulunması fırkaların kendi dâhillerinde (içlerinde) intizâm ve inzibâtın emin bulunması ve kumanda makamât-ı muhtelifesi (çeşitli makamları) arasında irtibâtın sağlam olması ve her kumandanın muhârebe için fikren ve tertîbâtça hazır bulunması îcâb eder.

Birinci Ordu'nun Gediz çayı şimâlindeki cânib-dâr (yancıya) takrîben Yumurtalı'ya kadar ilerleyecektir.

4. İkinci Ordu 8 Eylül'de Taşkuyucak-Şahabas-Bintepeler-Gediz çayı hattına doğru ilerleyecektir. Bintepeler-Marmara gölü ile Gediz çayı arasındaki tepelerdir. Sartkale, Ahmetli şarkında Murtatlı civârındadır.

5. 9 Eylül 38 (9 Eylül 1922)'de Birinci Ordu kısm-ı küllîleriyle (büyük kısımlarıyla) Turgutlu hattında tevakkuf edecek (duracak) ve kuvvetli muhtelif (karma) müfrezelerini ileri sürerek düşmânın tahaşşüt (yığınak) ve mukavemet hattını keşf ve tayin edecek ve gerideki kademeleri yanaştırarak müsammem (kararlaştırılmış) bir taarruz için hazırlanacaktır. İkinci Ordu'9 Eylül 38'de dahi Marmara-Belenköy-Turgutlu hatt-ı umumisine (genel hattına) doğru ileri yürüyecek ve Akhisar-Manisa ve bu hattın garbini keşf ettirecektir.

6. Ordular geride kalmış olan kıtalarını, cephane kollarını celb ve cem'etmelidirler. Geri kalmış olan perakende efrad için tedabir-i mahsusa ittıhâz etmelidir (gerekli önlemleri almalıdır).

7. Birinci, İkinci Ordulara tahriren (yazı ile) 7.9.38 saat 9 sonrada (21.00) gönderildi. Birinci Ordu emrin bir suretini Beşinci Kolordu'ya i'sâl edecektir (gönderecektir).

Garb Cephesi Kumandanı

İsmet

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1762

Dosya No : 114

Fihrist No : 101, 101-1

356.1023

A	4/4673
D	16-1
F	103

۷/۹/۴۸ [illegible]

۱- [illegible] : [illegible]

[illegible] ۷/۹/۴۸ [illegible]

۲- [illegible] ۷/۹/۴۸ [illegible]

[illegible]

[illegible] ۷/۹/۴۸ [illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2646

[illegible]

[illegible] ۷/۹/۱۸ [illegible]

[illegible] ۱۸/۹/۰۴ [illegible]

[illegible]

[illegible]

581

Belge No : 2646

Başkumandanlığa

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâsetine

(Genelkurmay Başkanlığına)

7.9.38 (7.9.1922) Harp Raporu

1. Üçüncü Kolordu mıntıkasında kolordudan rapor alınamadı. 18. Fırka (Tümen) Kumandanlığı'ndan alınan raporda Yenişehir kasabasının 6.9.38 (6.9.1922) saat 1 sonrada (13.00) işgal edildiği bildirilmiştir.

2. İkinci Ordu Cephesi'nde 7.9.38 akşamı Altıncı Kolordu karargâhını Çayköyü'ne, 16 Fırka Emirli ve garbine (batısına) 17 Fırka Halebler ve garbına, 61. Fırka Çayköyü'ne muvâsalat etmiştir (gelmiştir). İkinci Ordu karargâhı 7 Eylül akşamı Atala'ya vâsıl olmuştur (ulaşmıştır).

3. Birinci Ordu Cephesi'nde : Beşinci Kolordu Kumandanlığı'nın 6.9.38 saat 6.40 sonrada (18.40) Salihli'nin 2 km şimâl-i garbisinden (kuzeybatısından) yazdığı raporda düşmânın eskiden tahkim ettiği (berkittiği) Mersindere şarkında Sart İstasyonu-Karayahşi-Bintepeler-Marmara gölü hattını (sevr hattını) tutarak süvâri yürüyüş kollarına üç batarya ile şiddetli ateş açtığı ve yürüyüş kollarımızı tevkif ettiği (durdurduğu) bildirilmiştir. Kolordu düşmân bu hattan gece çekilmediği takdirde Marmara-Sarıhanlı-Manisa istikamet-i umumiyesinde hareket edeceğini bildirmiş ve kolorduya Karabağcı üzerinden Turgutlu garbında Karaoğlanlı mıntıkasına giderek düşmânın ric'atini men etmesi (geri çekilmesini önlemesi) emredilmiştir. Düşmân Salihli kasabasını ve civârındaki köyleri kâmilen (tamamen) yakmıştır.

Dereköy İstasyonu'nda birisi sağlam olmak üzere 16 otomobil, ambarlarda küllîyetli (oldukça çok) arpa vesâire bulunmuştur.

Düşmân Takmaklı ile Salihli arasında yollarda 33 kamyon ve iki binek otomobilini yakarak terk etmiştir. Salihli civârındaki bağlarda bir top ve Salihli ile Manomak arasında dört toparlak (topu çeken römork) bırakmış ve güzergâha pek çok topçu ve piyade cephanesi saçmıştır. 1.9.38 (1.9.1922) de Uşak'a yürüyüş esnasında düşmânın Kızılcasöğüt ile Gedikler arasında evvelce bildirilenlerden mâ-dâ 4 ağır top ve Karakuyu garbinde İlyaslı ormanlarında dört sahra topuyla yüze karip (yakın) toparlak bıraktığı anlaşılmıştır. Birinci Ordu'nun taarruzunun ilk gününden 7.9.38'e kadar düşmândan iğtinam ettiği (ele geçirdiği) top adedi 170'e bâliğ olunmuştur (çıkmıştır).

Belge No : 2646

Birinci Ordu'nun 6/7.9.38 va'ziyyeti :

Birinci Kolordu : Karargâhı Salihli'de, 15. Fırka Taytan ve Salihli şimâlinde, 6. Fırka Karaolan Salihli garbında, 57. Fırka Durasilli-Manavlı mıntıkasında, 14. Fırka Küçük, Büyükbenli'de İkinci Kolordu, Fırka 7 Yenipazar'da, 8. Fırka Yeniköy'de, 4. Fırka Manomak civarında 3. Fırka Dereköy de kolordu karargâhı Manomak İstasyonu'nda Dördüncü Kolordu Alaşehir civârındadır.

Cephe karargâhı 7.9.38' de Salihli'dedir.

4. Bu rapor 24.9.38 (24.9.1922) saat 10.00 sonrada (22.00) arz edilmiştir.

Garb Cephesi Kumandanı namına

Erkân-ı Harbiye Reisi

(Kurmay Başkanı)

Asım

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1762

Dosya No : 114

Fihrist No : 103

956.102 3

Belge No : 2647

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

٨- شاه آباد جمعه

٩- ٢٨/٩/٧ بتاریخ موکراند قرب کلای اتمام اردو وقت قله، قله، قله
قوماندانلغه حکاندن (٦٦٠) نفر تسلیم بازتلندی.

برنجی اردو قومانداندن

٢٨/٩/٨

Belge No : 2647

Birinci Ordu Kumandanlığı
Harekât Şu'besi

Ahmetli'den
7.9.38 (7.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

7.9.38 Akşam Harp Raporudur.

1. Birinci Kolordu Cephesi'nde : İzmir şimendifer hattı ile Gediz çayı arasından sevk edilen ta'kib kıtaâtından (birliklerinden) henüz rapor alınamamıştır. Bu gün saat 2 sonraya (14.00) kadar Belen köyünde bulunmuş olan Ahmetli ahalisinden birisi düşmânın kasabayı "Turgutlu'yu" kâmilen ihrak ettiğinden (tamamen yaktığından) ve Manisa'nın da yanmakta olduğunu ifade etmiştir. 15 nci Fırka'nın (tümenin) saat 10.50 evvelde (10.50) Salihli şimâlindeki (kuzeyindeki) köprüden yazdığı raporda sağ cenahta (kanatta) İkinci Ordu'nun 17 nci Fırkası'yla irtibat hâsıl ettiği (bağlantı kurduğu) ve mezkûr (adı geçen) fırkanın 6/7.9.38 (6/7.9.1922) gecesi Ece köyüne muvâsalat ettiği (ulaştığı) bildirilmiştir.

2. İkinci Kolordu Cephesi'nde : Ta'kib kolu Ahmetli'den garba çekilen düşmânı önlemek üzere Çaypınar'dan Turgutlu istikametine hareket etmiştir.

3. Dördüncü Kolordu bu günkü konaklarına yürüyüştedir. Henüz rapor alınamamıştır.

4. Beşinci Kolordu'dan yeni ma'lûmat gelmemiştir.

5. Bu gün saat 9 evvelde (09.00) saat 4 sonrada (16.00) Ahmetli, Manumak, Salihli üzerinde şimendifer hattı boyunca bir düşmân tayyaresi dolaşmış ve tarafımızdan makineli tüfek ateşi yapılmıştır.

6. Düşmân Ahmetli'yi de kâmilen yakmıştır. Ahmetli ahalisinin ifadesine göre düşmân Ahmetli'de 8 genç kızın ırzına tecavüzden sonra hepsini bir binaya doldurarak vahşiyane bir sûrette ihrak ve bir çok kişiye kloroform koklatarak bayılttıktan sonra midesine benzin akıtarak yakmak gibi tarih-i beşerin kaydetmediği mezalim ve fecâyii irtikâb etmiştir (zulümler yapmıştır).

7. Birinci ve İkinci, Dördüncü Kolorduların 7/8 gecesi vaz'iyyeti ber-vech-i zîrdir (aşağıda olduğu gibidir).

Birinci Kolordu 6. Fırka Ahmetli'nin şark (doğu) ve garb kenarlarında 14. Fırka Baratlı'da 57. Fırka Karayahşi'nin dört kilometre garbında 15. Fırka Ta-

tarçiftliği civârında bu fırka ordunun sağ cenahını temin etmek üzere bir canibdâr ifraz etmiştir (yancı ayırmıştır). Kolordu kıtaât-ı merbutası (bağlı birlikleri) Ahmetli'dedir.

İkinci Kolordu :

Yedinci Fırka Ahmetli çayı garbında demir yolu cenûbunda (güneyinde), Sekizinci Fırka Dereköy'de, 3.Fırka Ahmetli çayı şarkında Mathasan'da, Dördüncü Fırka Çengel-Acısu mıntıkasında ta'kib kolları Çaypınar'dan Turgutlu istikametinde yürüyüşte

Dördüncü Kolordu :

Karaoğlanlı-Yenipazar-Yeniköy-Salihli mıntıkasında.

8. Hava açıktır.

9. 7.9.38 saat 9.30 sonrada (21.30) Garb Cephesi İkinci Ordu k.(komutanının) 1. K.(Kolordu), 2.K. 4. kumandanlıklarına harekâtın "660" numrosuyla yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

7.9.38

Saat

10 evvel (10.00)

Refik Efendi Dördüncü Kolordu'ya

yazdırdı. 8 minh (de)

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1763

Dosya No : 117

Fihrist No : 14

956102 3

٢٠٦

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

586

٦ - مولاردو قرارگاهی قومانده‌سی ارغانی - باغی حقیقی استفاده‌سنه بورده‌ده ۲۸/۹/۸ اعتبار
قصد استاسیونه بولونمقده‌در.
٧ - سیارهٔ خانه وقتنه احضار قومانده‌سی ارغانی یولی ایله قصد ایتمکده‌در قوه واصل اولمقده‌در.
٨ - ٥٧ نومرولو مولاردو ۲۸/۹/۸ ساعت ۲،۱۰ ده ... ایله ... مانی ...
مولاردو آنقره بیاده‌لر و مولاردو مؤخر طابورنی قوماندانلقده باجلمه و بر صورت برای ...
برجی اردو ایچی مولاردو قوماندانلقده‌ر قرار ایلمشدر ... آنقره ... مولاردو قوماندانلقده‌ر
بر صورتی قصد قضیه استفاده ایتمشدر. ... ضابط ... مولاری واسطه‌سیله ...
... مولاردو قوماندانلری ... وایروجه مولاردو قرارگاهنده بر ضابطه ...

برجی مولاردو قوماندانی
بیدلوا

8 | 15050
9
126

Belge No : 2648

Ahmetli'den

7/8.9.38 (7/8.9.1922)

Kolordu Emri 53

14. Fırka (Tümen) Kumandanlığına

1. Düşmânın 7/8.9.38 gecesi hangi hatta çekildiği tayin edilememiştir. Süvari kolordusunun Belenköy istikametinde çekildiğini bildirmiş olan düşmân fırkası hakkında dahi yeni bir ma'lûmat alınamamıştır. İkinci Ordu'nun sol cenâhında (kanadında) 17 nci Fırka'nın 7.9.38 akşamına kadar Atala civârına kadar vâsıl olması (gelmesi) muhtemeldir. Beşinci Kolordu'nun ve Birinci Kolordu Mürettep Atlı Piyade Livâsı'nın (Tugayının) 7.9.38 akşamına kadar nereye vâsıl oldukları hakkında rapor alınamadı.

2. Ordu 8.9.38'de düşmânı ta'kibe devam edecektir. Birinci, İkinci Kolordular kısm-ı küllîleriyle (büyük kısmıyla) kasabanın garbındaki (batısındaki) İrlamaz çayına kadar ve Dördüncü Kolordu Ahmetli garbine kadar ilerleyecektir.

3. Birinci Kolordu 8.9.38 saat 7 evvelde (07.00) ber-vech-i âtî (aşağıda olduğu gibi) harekete başlayacaktır.

a. 15. Fırka Gediz şimâlindeki (kuzeyindeki) canîbdârıyla (yancılarıyla) Zincirli mevkiine kadar vâsıl olacak ve kısm-ı küllîsi Tatarocağı'ndan Karaköy-Hacıtahirağa Çiftliği üzerinden Zincirli'nin 3:4 kilometre cenûbunda (güneyinde) Gediz Çayı cenûbundaki haritada ismi yazılmayan mevkie kadar vâsıl olacak ve pişdârını (öncüsünü) Hacılar istikametinde İrlamaz çayı garbına geçirecektir. Fırka Manisa istikametinde Beşinci Süvâri Kolordusu ile irtibat tesis edecektir.

b. 6. Fırka Ahmetli'den Urganlı üzerinden kasabanın garbına vâsıl olacak ve pişdârı demir yolu ile kasaba şosesi arasındaki mıntıkada daha garba sürecektir.

c. 57. Fırka Tatarocağı-Karaköy-Hacıtahirağa Çiftliği üzerinden Bağcı Çiftliği garbına vâsıl olacak ve pişdârını İrlamaz çayına kadar sürecektir. Fırkanın On Beşinci Fırka'yı yakından iki kilometre mesafe ile ta'kib etmesi münâsiptir.

d. 14. Fırka Ahmetli-Urganlı üzerinden, kasaba istikametinde yürüyecek ve kasaba'nın şimâlinde istasyon civârına vâsıl olacak.

Belge No : 2648

e. Kolordu topçusu 14.Fırka'yı bilâ-fâsılâ (aralıksız) ta'kib edecek ve kolordu karargâhında erkenden bir irtibât zâbiti bulunduracaktır.

4. Kolordu mürettep atlı piyade livâsı kısm-ı küllîsi ile Manisa istikametinde ta'kibe devam edecek Matevelli-Dereköy-İslâm Çobanyemişi hattına ve bu hattın daha garbine kadar keşfiyat yapacak ve her hâlde düşmânla temas teminine ve düşman ric'âtını tevkife (geri çekilmesini durdurmaya) çalışacaktır. Manisa istikametinde ve Manisa cenûbundaki sırtlarda düşmânın mevcudiyeti tahkimâtı (berkitmeleri) ve faâliyeti olup olmadığını keşfederek mümkün olduğu kadar kolorduya erkenden ma'lûmat yetiştirecektir. Düşmânın yalnız bir istikamete ric'âti tahakkuk ederse (gerçekleşirse) Birinci ve İkinci Kolordu ta'kib kolları aynı istikamette takibâta devam edecek ve kıdemli kumandan emrinde birleşecektir. Kolordu atlı ta'kib kolu keşif kollarının ve kısm-ı küllîsinin vâsıl olduğu hattı sık sık kolorduya bildirmelidir.

5. 15 ve 6 ncı Fırkalar da ayrıca zabit keşif kollarını daha uzaklara gönderecek 15 nci Fırka Manisa istikametinde 6 ncı Fırka Manisa cenûbundaki dağlarda düşmânın mevcûdiyet faâliyet ve tahkimatını tesbit edecektir.

6. Kolordu karargâhı Karaköy-Urganlı-Bahçe Çiftliği istikametinde yürüyecek ve 8.9.38 akşamı kasaba istasyonunda bulunacaktır.

7. Seyyar hastahane ve katar (erzak, eşya veya cephane kolları) Ahmetli-Karaköy-Urganlı yolu ile kasabaya sekiz kilometreye kadar vâsıl olacaktır.

8. 53 numrolu kolordu emri 8.9.38 saat 2.10 evvelde (02.10) 6 ncı, 14 ncü, 15 nci, 57 nci Fırkalar, kolordu atlı piyade livâsı ve kolordu topçu taburu kumandanlıklarına yazılmış ve bir sûreti berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Birinci Ordu, İkinci Kolordu Kumandanlıklarına arz edilmiştir. Müretteb Atlı Piyade Livâsı Kumandanlığı'na emrin bir sûretini kasaba, Manisa istikametinde göndereceği zâbit keşif kolları vâsıtasıyla gerek 6 ve gerekse 15 nci Fırka kumandanlarına gönderecek ve ayrıca kolordu karargâhından bir zâbitle de gönderilecektir.

Birinci Kolordu Kumandanı
Mirliva (Korgeneral)
İzzettin

Arşiv No : 6/5050
Klâsör No : 2284
Dosya No : 30
Fihrist No : 126

956.1023

Belge No : 2649

A	
U	
F	

۷ / ۹ / ۴۸

۸ / ۹ / ۴۸

-۱ [illegible]

-۲ [illegible]

-۳ [illegible]

-۴ [illegible]

-۵ [illegible]

[illegible]

-64-

592

Belge No : 2649

Salihli

8.9.38 (8.9.1922)

Müdâfaa-i Milliye Vekâletine (Milli Savunma Bakanlığına)

7.9.38 (7.9.1922) için harp raporudur.

1. Kocaeli grubumuzdan ve Bursa istikametinde düşmânı ta'kib eden kıtaâtımızdan (birliklerimizden) bu gün yeni ma'lûmat alınmamıştır.

2. Demirci ve Gördes havalisinde icrâ-yı faâliyet eyleyen müfrezelerimizden alınan ma'lûmatda, düşmân 30 Ağustos'ta Demirci ve Gördes, 31 Ağustos'ta Yeniköy, Çorum ve Simav 3 Eylül'de Bigadiç ve Sındırgı'yı tahliye etmiş ve buraları müfrezelerimiz tarafından bilâ-hâdise (olaysız) işgal edilmiştir. Sındırgı'dan çekilen düşmânın Gelen ve Bigadiç'teki düşmânın da Balıkesir'e doğru ric'at etmekte (geri çekilmekte) oldukları anlaşılmıştır. Müfrezelerimiz düşmânı tazyik (sıkıştırarak) ve gerilerine sarkarak hutut muhârebesini kat' eylemektedir (kesmektedir). Düşmân bu mıntıkadaki tekmil anasır-ı Hristiyaniyeyi (bütün Hristiyan unsurları) ve Müslümanlara ait mevaşii (koyun keçi vb.) beraber sürüklemektedir. Mamafih ahalinin mevaşisinden bir kısm-ı mühimmi (önemli bir bölümü) kurtarılmıştır.

3. İzmir'e doğru çekilen düşmânı ta'kib eden kıtaâtımız Akhisar-Manisa-Turgutlu hattına karşı ilerlemektedir. 6.9.38'de (6.9.1922) Ahmetli Nöbet Tepeler Karayahşi Sarıkale hattını bil-muhâbere (haberleşerek) üç nukâtımız (noktamız) Sarıkale'de düşmânın evvelce eline geçen noktalar bu defa Alaşehir'den berabere getirdiği ahaliden bir kısmını kurtarmıştır. Ahali üseramızın (esirlerimizin) bir kısmı düşmân tarafından kılıçtan geçirilmiştir.

4. Menderes grubumuzdan alınan raporda Nazilli mıntıkasında düşmân bulunmadığı bildirilmektedir.

5. Düşmânın esnâ-yı ric'atte ihrak (yangın) katil ve hank-i ırz (ırza geçme) gibi ika' eylediği fecâin (facıaların) derecesi pek azimdir (büyüktür).

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Reisi

(Genelkurmay Başkanı)

Fevzi

Aslına mutâbıktır (uygundur).

26.9

Belge No : 2649

Arşiv No : 1/4282
Klâsör No : 1592
Dosya No : 63
Fihrist No : 28

956.1023

Belge No : 2650

قیمت	قرب جبهه سی قومانداناغی	تاریخ
۲۷۱۴		۸/ایلول/۷۸

۱ـ آلتنجی قول اردوسنک بردیه یاپدیغی اراضی بیک جانب تردلاردن مردم تمشیلاری آکلاشلمه ترفنده دقت بالذات تجربه ترشاهده ایدلمشدر. خربه اوزرنده مشاهده ترجیاب ایدیلدیکه بولر ترسافه لیک بیک شکل جراحه دولاییسیله بیک چوق نیقراقلر یاپدیغنه حیفنده تفصیلات استرسافانک برنجی قسمی آلتیاپ نفسه قصه سی قدر بردیه یاپیلمیوب قالمشدر. بو سبب دکه بو قول اردو قطعاتی علی الدوام بردیه کاری حالده بولنمقده اولوب... بو اسباب ایله حرب ایکی کونه دوکونیلده تیاده لستمشدر. ... اختیار ایدیلمش حصار اولنان بردیه هنوز قطعات آیمه قوپاشدیلمه واصل اولمیوب بلکه ایسه ده طرفی ترجیه قطعاتی کچید بیلوب بولر ترتفعاتنه کشف ترتیبی بیله کرده قالمه اولدقدن آکلاشلمه ترکوه انتقالاری تأمین ایدلدی. بو کلمه ایسه نسناً دهاکرده قالمشدر. بو فرقه نک بوردیشنه شریک چالیشدیغی جهتده.

۲ـ بو قول اردوسنک شو حالیله ۹/ایلول/۷۸ اختیاری ایچون کوستریلیه جکدنده، حمدی ملفوف اولاره اردوامزی سیچیمه بتیشیلیلری یک ده محمل دکلدر ده بشمیلر حرف قوت اولوناجقدر.

۳ـ مطالعه ۸/ایلول/۷۸ تاریخ و ۲۷۱۴ [۲۷۱۴] نومرولی اولدقلری ایدلنماندا

آیلتی ایدنماندا

ایمزا

۸/۹/۷۸

556

Belge No : 2650

Harekât

2714

Atala

8 Eylül 38(8 Eylül 1922)

11.30 evvel (11.30)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığı'na

1. Altıncı Kolordu'nun yürüyüş yaptığı arazi pek sarp ve yollardan mahrum ve müşkül olduğu anlaşılmış ve tarafımdan da bizzat tecrübe ve müşâhede edilmiştir. Harita üzerinde müşahede ve hesab edilen yollar ve mesâfeler pek müşkül avarız (arızalar) dolayısıyla pek çok zikzaklar yaptığından hakikatte kıtaât (birlikler) işbu mesâfatın (mesafelerin) bir sülus (üçte bir) ve hatta ekseriye bir nısf (yarısının) fazlası kadar yürüyüş yapmaya mecbur kalmıştır. Bu sebebledir ki bu kolordu kıtaâtı ale-d-devâm (sürekli olarak) yürüdükleri hâlde yine geride kalmış görülmektedir. Yine bu esbâb ile (sebeple) son iki gün döküntüler de ziyâdeleşmiştir. Dün akşam raporunda arz olunan yürüyüş hedeflerine kıtaât ancak kolbaşılarıyla vâsıl olabilmişler (ulaşabilmişler) ise de topçu ve arabalı kıtaâtı geçilebiliyor. Yollar ve istikametler keşif ve tedkiki (araştırma) sebebiyle geride kalmış oldukları anlaşılmış ve bu gün iltihakları me'muldür (katılmaları beklenmektedir). 61. Fırka (tümen) ise nisbeten daha geride kalmıştır. Bu fırkanın yürüyüşünün tesri'ne (hızlandırılmasına) çalışılacaktır.

2. Bu kolordunun şu hâliyle 9 Eylül 38 (9 Eylül 1922) akşamı için gösterilen hedeflere, sûret-i melfuf olan (ilişikte sunulan) ordu emri mûcibince yetişebilmeleri pek muhtemel değilse de yetişmelerine sarf-ı gayret olunacaktır (gayret gösterilecektir).

3. Harekâtın 8 Eylül 38 tarih ve 11.30 evvel (11.30) "2714" numrosuyla arz edilmiştir.

İkinci Ordu Kumandanı

8.9.38 Şevki

Şu'be

1

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1763

Dosya No : 116

Fihrist No : 17.11

956 1023

Belge No : 2651

A	6165
D	43
F	44

Belge No : 2651

Ahmetli'den

8 .9.38 (8.9.1922)

Birinci Kolordu Vâsıtasıyla

Beşinci Kolordu Kumandanlığı'na

(Berây-ı ma'lûmat)

(bilgi için)

Ordu Emri

Numro 41

1. Düşmân bakiyyet-üs süyûfu (kılıç artıkları) Manisa ve Nif istikametlerinde çekilmiştir. Bu hatta yeni bir mukâvemet ihzar ettiğine (hazırlandığına) dair henüz yeni bir ma'lûmat alınmamıştır.

2. Beşinci Kolordu 8.9.38'de Manisa garbında (batısında) toplanacak ve Menemen üzerinden İzmir istikametinde icrâ-yı harekât edecektir. Üçüncü Süvâri Fırkası da (tümeni) Torbalı üzerinden, İzmir'e doğru ilerlemektedir.

3. Birinci, İkinci Kolorduların 9.9.38 (9.9.1922) de Turgutlu civarında toplanması ve Dördüncü Kolordu'nun Turgutlu'ya yaklaştırılması mukarrerdir (kararlaştırılmıştır).

4. Birinci ve İkinci Kolordu atlı ta'kib kolları Manisa ve Nif üzerinden İzmir istikamet-i umûmiyyesinde ilerleyecekler ve düşmân bu hatta tevekkuf etmişse (durmuşsa) keşif-i taarruzi (keşif taarruzu) yaparak düşmanın kuvvetini ve müdâfaa hattının cephesi tahkimatın derecesini keşif ve tesbit edeceklerdir. Ehemmiyetli düşman mukavemetine maruz kalmazlarsa İzmir'e girecekler ve İzmir'de düşmân kalmış ise vapurlarla firarına mümânaât (engel olacak) ve düşmânı azamî derecede izrar edeceklerdir (zarar vereceklerdir).

5. Birinci Kolordu atlı ta'kib kolunun Beşinci Kolordu ile İkinci Kolordu atlı ta'kib kolunun Üçüncü Süvari Fırkası'yla ve yekdiğerleriyle irtibat tesis etmeleri (bağlantı kurmaları) lâzımdır. Dördüncü Kolordu Müretteb Süvari Alayı'nı da derhal Turgutlu'ya gönderecektir. Alay kumandanı ordudan talimat alacaktır.

Belge No : 2651

6. Kırk bir numrolu ordu emri 1,2 Dördüncü Kolordulara berây-ı ma'lûmat Garb Cephesi ve Beşinci Kolordu Kumandanlıklarına 8.9.38 saat 1 sonrada (13.00) yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

Ferik (Orgeneral)

Nureddin

Arşiv No : 5/6165

Klâsör No : 2184

Dosya No : 62

Fihrist No : 49

599

956.102 3

Belge No : 2652

Belge No : 2652

8 .9.38 (8.9.1922)

Sûret

8.9.38 Akşam harb raporudur.

Madde.

1. Saat 8 sonraya (20.00) kadar Birinci ve İkinci Kolordu atlı ta'kib kolları ta'kibata devam etmektedir.

2. 5 nci Kolordu'dan alınan raporlara nazaran düşmânın bir kısmı Manisa Nif istikametine çekilmiştir. Düşman Manisa, Nif şehirlerini kâmilen (tamamen) yakmıştır. Ve civârındaki köyleri yakmakta ahaliyi öldürmektedir. Süvari kolordusu Manisa İstasyonu civârında mevkii alan düşmânın iki bölük kadar piyadesine hücum ederek kâmilen kılıçtan geçirmiş ve kırk esir almıştır. Bu esirler 1, 2, 4, 5, 9, 12 nci On üçüncü Fırkalardan (Tümenlerden) ve üç dört müstakil alaydan karışık olup fırkaların mevcudu 400/500 silâhlı ve bütün fırkalarda beş ve 6 cebel (dağ) toptan ibaretmiş, 2,5 nci Fırkalar kasabada Nif istikametinde diğer fırkalar Manisa istikametine çekilmişler iki fırka İzmir civârında bir limandan vapurlara irkab edilmek (bindirilmek) üzere teveccüh edilmiş (yönlendirilmiş) muhtelif cins kırk kadar top ile birçok techizat cephâne ve esliha (silâhlar) Manisa deposunda düşmân tarafından yakılmış bunların bizim mezrukatımız (terk ettiklerimiz) olması melhuzdur (mümkündür). 7.9.38 (7.9.1922) de İzmir'den birinin ifadesine nazaran İzmir'e kaçan yerli Rumlarla askerde hâli pek perişan olup rıhtımda vapur bekliyorlarmış şimdiye kadar ancak iki Yunan vapuru Yunan asken ile İzmir'den müfârekat etmiş (ayrılmış) dört İngiliz zırhlısı İzmir limanına gelmiş düvel-i muhtelifeden (değişik devletlerden) 7.9.38'e kadar henüz İzmir'e asker çıkmamış saat 3 sonrada (15.00) Süvâri Onuncu Alayı'nın Çamlıca'dan yazdığı rapora nazaran Nif istikametine çekilen düşmân 7/8.9.38 geceyi Nif'in sekiz kilometre şimâlinde (kuzeyinde) Anbarkovak köyünde geçirmiş saat 9 evvelde (09.00) Nif tarikiyle (yoluyla) perişan bir hâlde ric'at etmiştir (gen çekilmiştir). Kol takriben üç tabur kadardır.

3. 3 ncü Süvari Fırkası'nın 6.9.38 zevâlinde (öğleyin) Bayındır'dan yazdığı rapordafırkanın 6.9.38 saat 10 evvelde (10.00) Bayındır'ı işgal ettiği ve Torbalı istikametinde ric'at eden düşmân kıtaâtıyla (birlikleriyle) akıncılarımız arasında Kızrek çayı civârında muhârebe devam etmekte olduğu ve fırkanın Torbalı istikametinde ileri harekâta başlayacağı bildirilmiştir.

4. Salihli'de Çerkez Ethem Çetesi'ne mensub bazı eşhas (şahıslar) yakalanmıştır. Bu civar Çerkezlerinde "Şark-ı Karip Çerkezleri" Yakın Doğu Çerkezleri serlevhalı (başlıklı) ve Yunanlılarca musaddak onaylanmış vesikalar mevcutmuş.

Belge No : 2652

5. Düşmân Turgutlu'yu yaktığı zaman yerli Rumlar da yangının söndürülmemesi için su borularını kâmilen bozmuştur.

6. Kolordular kırk numrolu ordu emrindeki yürüyüş hedeflerine dahil olmuşlardır, eski ta'kib kollarının, 9.9.38'de Manisa, Nif üzerinden İzmir istikametine keşf taarruzu yapmaları ve fazla mukâvemet görmezlerse Beşinci Kolordu Üçüncü Süvari Fırkası'yla irtibatta bulunarak İzmir'e girmeleri emrolunmuştur. İkinci Ordu kıtaâtıyla irtibat te'sis edilmiş ve İkinci Ordu Karargâhı 8.9.38'de Elmalı köyüne vâsıl olmuştur.

7. 8.9.38 Akşam raporu saat 9.30 sonrada (21.30) harekâtın 662 numrosuyla Turgutlu kasabasından yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

Ferik (Orgeneral)

Nureddin

Aslına mutâbıktır (uygundur).

9 Minh (De)

Arşiv No : 6/5050

Klâsör No : 2284

Dosya No : 30

Fihrist No : 131

956.102 3

برخواردو قوماندانۍ
عرضات شبې
۵۶۶۶

غنیم جګړې ساحې قوماندانۍ

طورخم ته
۲۸/۹/۸
اول

د خپلو بیړنۍ کیسو فنک اړیز جاړنده بر تمادمتن اسپا تیوم . سواری
قوه اردو سپه او ځینې سواری قوه سنده د تعقیب قوللرنده اړیزه بیلک
باقدرحمه د تیفک ده ۲۸/۹/۸ تاریخ صدره ده بالمحاربه اکثر
قوه اردو تعقیب مقرری طرفنه استقبال ایلیه د برآولوا قدر تحمله ایدیه وحمه
فونک اړیز استفاده طرداییه اولاسته تیا الدو طورخم منطقه سنه
برخواردو قطعاتی ۲۸/۹/۹ تاریخ صدره یه قدر استراحت —
ایدیرلر لکه تعقیب ۲۸/۹/۹ تاریخ بوردیشید مغنیا د تعقیب
منطقه اینه وقت ایدیرمک د مقابل کوتنده ده وحتیه نظراً برینی
د دردنجی قوه اردولری مغنیا ، محمه منطقه لرینه اکثر قوه اردولری ده
نیا منطقه سنه اقامه کیرمک فکر نده یم . بشقه بر صورت وقت
تعقیب بوردیه سی اوزه بوردیشا مترقبدر .

برخواردو قوماندانۍ

Belge No : 2653

Birinci Ordu Kumandanlığı
Harekât Şu'besi
5646

Turgutlu
8/9.9.38 (8/9.9.1922)
Saat 4 evvel (04.00)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

Düşmân bakiyet-ûs-süyûfunun (kılıç artıklarının) İzmir civârında bir mukâvemetini (direnmesini) ümit etmiyorum. Süvari kolordusuyla Üçüncü Süvari Fırkası'nın (Tümeninin) ve ta'kib kollarımızın İzmir'e pek yaklaşmış ve Nif'in de 8.9.38 saat 6.30 sonrada (18.30) bil-muharebe (muharebe ederek) İkinci Kolordu Takib Müfrezesi tarafından işgal edilmiş ve bir alay kadar tahmin edilen düşman kuvvetinin İzmir istikametinde tard edilmiş (geri püskürtülmüş) olmasına mebni (göre) Ahmetli ve Turgutlu mıntıkasında bulunan ordu kıtaâtının (birliklerinin) 9.9.38 saat 6 sonraya (18.00) kadar istirahat ettirdikten sonra 9/10.9.38 (9/10.9.1922) gece yürüyüşle Manisa ve Nif mıntıkalarına hareket ettirmek ve müteakib günde de va'ziyyete nazaran Birinci ve Dördüncü Kolorduları Manisa, Menemen mıntıkalarına İkinci Kolordu'yu da Nif mıntıkasında ikâmete geçirmek fikrindeyim. Başka bir sûret-i hareket tensib (hareket şekli uygun) buyrulursa emir buyrulması müsterhamdır (rica edilir).

Birinci Ordu Kumandanı
Ferik (Korgeneral)
Nureddin

9 Eylül 38
Gece saat 11 sonrada(23.00) alınmıştır.
10 Eylül saat 8.30 evvel (8.30)

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1763
Dosya No : 116
Fihrist No : 26

956 102 3

Belge No : 2654

[illegible]

[illegible] (۲۴)

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2654

Şu'be 1 Kısım 1 | Turgutlu/Millet Bahçesi
adet | 9.9.38 (9.9.1922)
4652 | Saat 1 sonra (13.00)

Kolordu Emri (33)

İzmir'in teslimini ihzâr etmek (hazırlamak) üzere İzmir Ceneral (General) Konsolosları bu gün 9.9.38'de İzmir-Turgutlu yoluyla ordu karargâhına geleceklerdir. Fransızlar tarafından vuku bulan işbu tavassuta (ara buluculuğa) nazaran Yunanlıların İzmir'i müdâfaa eyleyemeyecekleri ve belki de şehrin tahliye edilmiş olduğu anlaşılmaktadır. Düvel-i ecnebiyenin (yabancı devletlerin) gemilerden çıkarılmış bahriye (denizci) müfrezeleriyle İzmir'i muvakkaten (geçici) işgal ve bir ihtilâl ve müsâdemeye (çarpışmaya) mahal kalmayacak sûrette şehri muntazim kıtaâtımıza (birliklerimize) teslim edip çekilmek istemeleri de muhtemeldir.

2. İkinci Kolordu atlı ta'kib kolları dün 8.9.38 (8.9.1922) saat 5.30 sonrada (17.30) "Nif'i" işgal ve bir alay kadar düşman piyadesini İzmir istikametinde çekilmeye icbar etmiş (zorlamış) ve Beşinci Kolordu da dün Manisa'yı işgal ederek mukâvemet eden (karşı gelen) iki düşmân bölüğünü imha eylemiş ve gece "Menemen" istikametinde yürüyüşüne devam etmiştir. Mezkûr (adı geçen) kolordunun İzmir'e yetişerek işgal etmesi ve 8 nci Fırka'nın muvâsalatını (tümenin gelişini) müteakib şehrin inzibat ve işgal vezâifini (vazifelerini) 8. Fırka'ya terk ederek "Menemen-İzmir" mıntıkasında toplanması ordudan emir olunmuştur. Kolordulardan tertib edilmiş olan İzmir inzibat kıtaları 8. Fırka ile beräber bu gün "Nif" üzerinden İzmir'e hareket emrini almışlardır.

3. Birinci Kolordu "14. Fırkası noksan" üç fırkasıyla bu gün 9.9.38 ba'del zeval (öğleden sonra) "Nif" üzerinden İzmir istikametinde yürüyüşe geçecek ve "Nif"-Pınarbaşı-Işıklar-Narlı-Hacılar-Ulucak mıntıkasına yerleşecektir. Mezkûr Kolordu Sekizinci Fırka ile birlikte İzmir Kuvâ-yı işgaliyesini (işgal kuvvetlerini) teşkil edecektir.

8. Fırka kumandanının İzmir Mevki Kumandanlığı'na ve Birinci Kolordu kumandanının İzmir vali askerliğine ta'yini tesbit edilmiştir.

Dördüncü Kolordu bu gün 9.9.38 Turgutlu üzerinden İkinci Kolordu'yu ta'kiben Manisa istikametinde yürüyüşüne devam edecek ve Manisa mıntıkasında ikamete geçecektir.

Belge No : 2654

4. a. Atlı ta'kib kolları kumandanı emrindeki Sekizinci Fırka süvari bölüğü ile mezkûr fırkadan gelmiş olan atlı piyadeyi "Nif" e gelmekte olan fırkasına iade edecek ve mütebâki tekmil (kalan bütün) kuvvetiyle "Menemen"'e kolorduya iltihak edecektir.

b. İkinci Kolordu 14 ncü Fırka'yı da emrin alarak Menemen mıntıkasında yerleşmek üzere Manisa üzerinden yürüyüşe devam edecektir. 9.9.38'de kıtaâtın vâsıl olacağı (ulaşacağı) mahaller ber-vech-i âtîdir (aşağıda olduğu gibidir).

c. 7. Fırka Turgutlu ve Menemen demir yolunun şimâlinden (kuzeyinden) hareketle "Hamidiye"-Narlı mıntıkasına.

ç. 4. Fırka demir yolu cenûbundan hareketle "Keçili-Bozköy" mıntıkasına.

d. 14. Fırka Yedinci Fırka'yı ta'kiben Horoz köyüne 3 ncü Fırka Dördüncü Fırka'yı ta'kiben Manisa'ya

e. Kolordu kıtaât-ı merbutası (bağlı birlikleri) "kolordu karargâhı telsiz müfrezesi, muhâbere bölüğü ekmekçi takımı" Yedinci Fırka'yı ta'kiben Manisa'ya geleceklerdir.

5. 7 ve 4 ncü Fırkalar nakliye taburları ikinci kademede hareket eden fırkaları ta'kib edecekler ve ön kademede bulunan fırkalar saat 3 sonrada (15.00) yürüyüşe geçeceklerdir. Fırkalar bu günkü ikamet mıntıkalarına konakçı müfrezeleri göndererek ordugâh ve su mahallerini ta'kib edecekleri ve istikametlerdeki yolları keşfettirecekler ve yürüyüşün suhûletle (kolaylıkla) icrâını te'min edeceklerdir.

6. Kolordu karargâhı 9/10.9.38 (9/10.9.1922) gecesini Manisa'da geçirecekdir. Fırkalar ikamet mıntıkalarına muvâsalatlarını (ulaşmalarını) müteakib kendilerini telefonla kolordu karargâhına raptedecekler (bağlayacaklar) ve irtibat zâbitlerini (subaylarını) bilâ teehhür (geciktirilmeksizin) karargâha göndereceklerdir.

7. "33" numrolu kolordu emri 9.9.38 tarih saat 1 sonrada (13.00) 3,4,7,14 ncü Fırka ve Atlı ta'kib Kolu Kumandanlıklarına ve Kolordu kıtaât-ı merbutasına tahriren tebliğ edilmiş (yazıyla bildirilmiş) ve bir süreti berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Birinci Ordu ve Birinci Kolordu Kumandanlıklarına arz edilmiştir.

İkinci Kolordu Kumandanı

Mirliva (Tuğgeneral)

Ali Hikmet

Arşiv No : 5/5400

Klâsör No : 2133

Dosya No : 9

Fihrist No : 84

956.1023

Belge No : 2655

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2655

Hacılar şarkından (doğusundan)

9.9.38 (9.9.1922)

Saat 5.30 sonra (17.30)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

1. Avn-i inâyet-i-bâri (Tanrı'nın lütuf ve yardımı ile) ve imdâd-ı rûhâniyeti cenâb-ı Peygamberî (Peygamberin kutsal desteği) ile İzmir'in Kadife kalesine Türk sancağı keşîde edilmiş (çekilmiş) ve ta'kib edilen düşmân şehrin içine dağılmıştır. Vapurlara irkâb (bindirme) devam etmektedir. Atlı ta'kib kuvveti Kadife kalesinde bulunmaktadır.

Birinci Ordu'dan Başkumandan Paşa Hazretlerine, Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi (Genelkurmay Başkanı) Paşa hazretleriyle zât-ı devletlerine arz-ı tebrikât eylerim. Limanda 5:6 harp gemisi görülmekte olduğu ma'rûzdur (arz edilir).

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1765

Dosya No : 123

Fihrist No : 67

956.102 3

Belge No : 2656 -

طومغدل
۲۸/۹/۱۹

عرض جیهی فتح زاخه

/۱۷

سند

۲۸/۹/۱۹ جب ۲ بجے دوپہر راپورٹ ۔

۱- برنی فوج اردو غنیمت جوانوں فتح زاخہ پر سواری فوری فتح زاخہ راپورٹ عطا کیا۔
دوپہر ۲۸/۹/۱۹ تاریخ ۲ بجے ۱۵ اشارتی راپورٹ دشمن کچھ فوج کا جائزہ لیا
سامنے کی طرف اشارہ اپنی توپیں سوار فوج پر دشمن جائزہ پر کر رہے تھے
سوار فوج منتظر رہے اپنی فوجیں پیچھے ہٹ گئیں اور دشمن خبر اشارہ دیا
اور سوار فوج کے پاس پہنچا اور غنیمت جوانوں خبر اشارہ دیدیا
پیدا ہوئے۔ برنی فوج اردو اپنی اور ہاتھ نہ پہنچا تو اپنی اردو تک ۱۶ بجے
دوپہر شکار کا موقع جب دل بکا منظر سے تو آپ نے فوج سے دروازے ، نانا اپنی
کسی منظر سے ۶۱ بجے فوج ۔ الحاج مداخت ایسے کیا تو حوالہ آفتاب
خوف خطرہ کرنے پایا سبزہ آئے تھے ۔
آپنی فوج اردو غنیمت جوانوں آغاز ۲۸/۹/۹ تاریخ تو ۱۵ اول اشارتی راپورٹ
۲۸/۹/۸ ۔ ۱۵ کیا ۔ غنیمت منظر جوانوں دشمن بنیسہ دیکھا تو
سبزہ ۵ کم شکار پر آواز دشمن پیادہ نے اپنے اشارہ فتح چھکڑوں کو کیا ۔ غنیمت
خبر ۱۵ کیا دشمن اطراف میں دیکھ ہوئے اشارہ اوٹھے ۔ دشمن بغاوت
۵ : ۳ منظر سلام شبہ اپنے تو جوان جوہر بیچنے لگے ۔
۲- دوپہر فوج اردو ، ۲۸/۹/۹ ۱۵ اطلاع ۔ جوان جوانوں کا اطلاع منظر
راپورٹ ۔ فوج پر ۲۸/۹/۹ اگر دشمن کو فوج اپنے لوگ جائے خبر ہوئے
۹- ۳ ۔ ۳ بجے فوج اردو ۔ منگل بجے فوج ، اور سوار فوری
تقدیم فتح ۳۴ سواری اور اشارتی کی پوزیشن تصدیق ترکی ایسے کیا
۵- مدنی بندوق آغاز محلف نانبائی راپورٹ ، فوج دشمن نانبائی باقی ایسے خوبی باطمینان
شدہ دانوں اور عقیق ترکی عالم اور تو کیا ہے اقسام ایسے ۔ دشمن آدمیوں
سیاہ ۔ سعد ۔ باجوڑ دفاع منہ دیکھ ایسے ۔ سعد فوج فوج اشارہ تو اشارہ کا تعمیر ایسے ہوئے

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2656

Turgutlu

9.9.38 (9.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

9.9.38 sabah harp raporudur :

1. Birinci Kolordu Ta'kib Kolları Kumandanlığı'nın, Birinci Süvâri Fırkası (Türmeni) Kumandanlığı'nın atfen Manisa'da verdiği 9.9.38 tarih ve saat 2.30 evvel (02.30) işaretli raporunda düşmânın Keçili garbındaki Hacılar köyünün şimâlindeki (kuzeyindeki) sırtları işgal ettiği ve İkinci Süvâri Fırkası'nın bu düşmânla muhârebeye giriştiği ve Birinci Süvâri Fırkası'nın da İkinci Fırka'yı ta'kiben yürüyüşte olduğu ve şimâlden Menemen istikametinde yürüyüşte olan 14. Süvâri Fırkası'nın yalnız bırakılmaması için ta'kib kollarının Menemen istikametinde yürüyüşe geçtiği bildirilmiştir. Birinci Kolordu İkinci Ordu ile irtibat te'sis etmiş (bağlantı kurmuş) ve İkinci Ordu'nun 16 ncı Fırkası'yla Marmara şimâlinde Taşkuyucak, Delibeyli mıntıkasına ve 17 nci Fırkası'yla Dereköy, tatarocağı, Kestel mıntıkasına 61 nci Fırkası'yla Adala'ya muvâsalat edeceği (ulaşacağı) ve süvârilerin Akhisar-Mütevelli hattına doğru keşif yapacakları anlaşılmıştır.

2. İkinci Kolordu ta'kib kollarından alınan 9.9.38 tarih ve saat 1.15 evvel (01.15) işaretli raporda 8.9.38 (8.9.1922) saat 5.30 sonrada (17.30) Nif'in şark (doğu) sırtlarında düşmana yetişilerek taarruz edildiği ve Nif'in 5 km şimâlinden bir alay düşmân piyadesinin İzmir istikametinde çekildikleri görülmüştür. Nif kasabası saat 6.30 sonrada (18.30) düşmânın ihrâkına (yakmasına) meydan vermeden işgal olunmuştur. Düşmân Nif kasabasında 5,6 Müslüman şehid etmiş ve civar köylerden bazılarını yakmıştır.

3. Dördüncü Kolordu 9.9.38 saat 2 evvele (02.00) kadar Ahmetli civârındaki ikamet mıntıkasına vâsıl olmuştur (ulaşmıştır). Fırkalar bu gün 9.9.38 öğleden sonra hareketle Irlamaz çayına kadar yürüyecektir.

4. 1,2,4 ncü Kolordular ve Sekizinci Fırka, Üçüncü Süvâri Fırkası bir süreti takdim kılınan 42 numrolu ordu emrindeki yürüyüş hedeflerine hareket edeceklerdir.

5. Menderes müfrezesinden alınan muhtelif tarihli raporlara nazaran düşmân Nazilli'yi yakmış ise de kuvvetlerimiz bil-müsâdeme (çarpışarak) şehre dahil olarak (girerek) harîkın tevessülüne (yangının yayılmasına) ma'ni olmuş ve küllîyetli (pek çok) mühimmat iğtinâm eylemiştir (ele geçirmiştir).

Belge No : 2656

Düşman Adca-Sultanhisar nahiyelerini dahi ateşe vermiş ise de müfrezelerimiz karyeleri (köyleri) işgal ve ahaliyi tahlîs eylemiştir (kurtarmıştır).

Kuyucak karyesi dahi tarafımızdan yapılan bir baskınla işgal ve düşmân tard edilmiştir (geri püskürtülmüştür). Ortakçı karyesi de aynı sûretle istirdâd (ele geçirilmiş) ve 12,5 cm lik (santimetrelik) bir ağır sahra topu ve hayli eşya iğtinâm edilmiştir. 6.9.38 (6.9.1922) sabahı düşmân Söke'yi tahliye etmiş ve kasaba kıtaâtımız (birliklerimiz) tarafından işgal olunmuştur. Söke ahali-i Hristiyaniyesi Kuşadası'na firar etmiştir. Düşmân Nazilli'den vesâir yerlerden çekilirken İslâm ahaliye karşı katil yağma ve garat (çapulculuk) gibi mezâlim ifa etmiştir.

6. Bu rapor 9.9.38 saat 1 sonrada (13.00) Turgutlu'dan Garb Cephesi, İkinci Ordu'ya arz ve 1.K.(Kolordu), 2.K., 4.K. Kumandanlıklarına yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

Ferik (Orgeneral)

Nureddin

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1763

Dosya No : 116

Fihrist No : 33

956.1023

Belge No : 2657

بشنجی قول اردوسی قومانداناتی

جمهوری — نمره ۱۰۴

۱ — ازمیر ۹/ایلول/۹۸ تاریخنده بشنجی قول اردوسی طرفندن ضعف و مصادمه‌لی مناطقده تماماً اشغال اولندی. ازمیرده برچوق مالزمه‌لر ایله اغتنام ایدیلمیه‌ن والی ضابطه، بیک نفر اسیر آلنمشدر. دشمن تسلحاتی و ایوله‌لره بیندرلمش صاووقلر و قسماً اوردیه قاچمشدر.

ازمیرک استرداد‌ی کبی معظم بر نتیجه مسعوده‌یه مالک اولمه‌سنده تأمین ایتدیکمز طولایی اردولرمزک قوماندا هیئت عالیه‌سنی و ضابطان و افرادی چداً تبریک ایدرز.

۲ — برنجی اردو برنجی قول اردوسی ایله ازمیرک اشغال و دیگر قول اردولرینه ازمیر طرافنده استراحت ایده‌جکلر و درحال اطلاعنی بیلدیره‌جکلر.

۳ — بشنجی قول اردوسی ۱۰ و ۱۱ ایلوله ازمیرده بایله‌جق ایشلری برنجی اردو برنجی قول اردوسنک ازمیر یقننده استراحت ایده‌جکلر.

قول اردوسنک ۱۵/ایلول/۹۸ یه دکین ساحلی تعقیباً اردوی استقامتنده تحرکی مصممدر.

۴ — ایکنجی اردو آلتنجی قول اردوسیله آتمصار و طوپلاره جنوب و امراقیره قدر آتمصار جوارنده استراحت ایده‌جکلر. بولندقلری منطقه‌ده ۱۰/ایلوله استراحت ایتمک اردوسنک رأیی محولدر.

بالاخره آلتنجی قول اردوسنک بالیکسیره توجهی و اوچنجی قول اردوسنک ده اردوامز و برلشمسی مصممدر.

ایکنجی اردو آتمصار منطقه‌سنده استراحت ایدرکن بالیکسیر و باندیرمه طرفلری اهالی‌سنه منتخب ذوات معرفتیله حکومت محلیه تأسیسی و موقتاً محلی برتاندار تشکیل ایتدیرمک و باندیرمه قدر شهر و قضا آچمق و آسایشی تأمین ایتمک کبی تشبثاتده بولنه‌جقدر.

۵ — حالا اک مهم مسئله ازمیرده انقره‌یه و ازمیردن آتمصار — بالیکسیر و ازمیردن سوکه — آیدینه استقامتلرنده تلغراف خطلرینک تأمینی‌در. برنجی اردو، اردو، قول اردوسی و فرقه‌لری بتون وسائطی استعمال ایده‌رک اولا ازمیر — آتمصار، ازمیر — سوکه — آیدین — دکزلی

615

و دلنوز - سراي كوي - آن شهر آراسنده سرعتله تلفزاف مخابراتي تأمين ايده جكدر.
ايكنجي اردو آنطاليه ده بالكيسره و دها متعاقباً طوزلي تلفزاف مخابراتي تأمين ايده جكدر.
جمهوريت قوماندانلغي ازميرده آلاجه ايده اولان تلفزاف خطلرنك تعميري ايشلرنك
بالذات تعقيب ايده جكدر.
تلفزاف مخابراتي تأسيسي ايچون قدر ايكنجي اردو جمهوريت تلسز تلفزافلر كيچه وكوندوز
ارتباط تأسيسي وظيفه ايده جكدر.
جمهوريت تلسزي كاليچه قدر برنجي قوله اردو تلسزي جمهوريت قرارگاهنده بولنجقدر.
مختلف شهرلرده خطلري اونارمشده [redacted] ماك، داغلوق درهلرنده
كي وسائط الكچيسي سوقه ولزوم اعلانه قوه الناره تمثيلي اولديغندن
اردو/بوصورتله هر بيا كشفيات با شلاينه رغم بتمه سنه جمهوريت بلدريه خطلرده
١٠/ايلولده جمهوريت قرارگاهي ازميره منتقلدر تأسيس ايده جكدر.
٩/ايلول/٩٨ بيا صكره ده نقلنده برنجي، ايكنجي اردولره، تلسزي قوله اردوسه
باغلدي.

غريب جمهوريت حمي اداره

A	4165
D	43
F	0K

Belge No : 2657

Beşinci Kolordu Kumandanlığına

Cephe Emri Numro

104

1. İzmir 9 Eylül 38 (9 Eylül 1922) saat 10 evvelde (10.00) Beşinci Kolordu tarafından hafif bir müsâdemeyi müteakib (çarpışmayı takiben) tamamen işgal olundu. İzmir'de bir çok malzeme-i harbiye iğtinâm edilmiş (harp malzemesi ele geçirilmiş) ve elli zâbit (subay), bir nefer (er) esir alınmıştır. Düşmân kısmen vapurlara binerek savuşmuş ve kısmen Urla'ya kaçmıştır.

İzmir'in istirdadı (kurtarılması) gibi muazzam bir netîce-i mes'udeyi (mutlu sonucu) milletimize te'mîn ettiğinden dolayı ordularımızın kumanda hey'et-i âliyesi (büyük komuta hey'eti) ve zâbitan ve efrâdı cidden şâyân'-ı tebriktirler (kutlanmaya değerdir).

2. Birinci Ordu Birinci Kolordu ile İzmir'i işgal ve diğer kolordularıyla İzmir etrafında istirahat edecek ve vaz-ül çeyşini (konuşunu) cepheye bildirecektir.

3. Beşinci Kolordu 10 ve 11 Eylül'de İzmir'de yapılacak işleri Birinci Ordu'ya terk ederek İzmir yakınında istirahat edecektir. Kolordunun 15 Eylül 38'den (15 Eylül 1922) sonra sahili ta'kiben Edremit istikametinde tahriki musammemdir (hareketi kararlaştırılmıştır).

4. İkinci Ordu Altıncı Kolordu ile Akhisar'da toplanacak ve emr-i ahire (ikinci bir emre) kadar Akhisar civârında istirahat edecektir. Bulunduğu mıntıkada 10 Eylül'de istirahat etmesi ordunun reyine muhavveldir (bağlıdır). Bilâhire Altıncı Kolordu'nun Balıkesir'e tevcihi (yönelmesi) ve Üçüncü Kolordunun da ordu emrine verilmesi musammemdir. İkinci Ordu Akhisar mıntıkasında istirahat ederken Balıkesir ve Bandırma'ya doğru ahaliden müntahab zevat (seçilmiş kişiler) marifetiyle hükûmet-i mahalliye (yöresel hükûmet) te'sîs ve muvakkaten (geçici) mahallî bir jandarma teşkil ettirmek ve Bandırma'ya kadar şimendifer hattını açmak ve asayişi te'mîn etmek gibi teşebbüsâtta bulunacaktır.

5. Halen en mühim mesele İzmir'den Ankara'ya ve İzmir'den Akhisar-Balıkesir ve İzmir'den Söke-Aydın istikametlerine telgraf muhâberâtını te'minidir. Birinci Ordu, 2. Ordu, kolorduların ve fırkaların (tümenlerin) bütün vesâitini isti'mal ederek (kullanarak) evvelemirde, İzmir-Akhisar; İzmir-Söke-Aydın-Denizli ve Denizli-Sarayköy-Alaşehir arasında süratle telgraf

muhâberâtını te'mîn edecektir. İkinci Ordu Akhisar'dan Balıkesir'e ve daha şimâle (kuzeye) doğru telgraf muhâberâtı te'mîn edecektir. Cephe Kumandanlığı İzmir'den Alaşehir'e olan telgraf hatlarının tamir ve işletilmesini bizzat ta'kib edecektir.

Telgraf muhâberâtı te'sîs edinceye kadar İkinci Ordu cephe ile telsiz telgrafla gece ve gündüz irtibat te'sîs ve muhâfaza edecektir. Cephe telsizi gelinceye kadar Birinci Kolordu telsizi cephe karargâhında bulunacaktır. Muhtelif şimendifer hatları üzerinde makine, vagon, drezin gibi vesâit ele geçmesi sevk ve idare için fevkâlâde kıymetli olduğundan ordular bu hususta serian (acilen) keşfiyata başlayarak netîcesini cepheye bildireceklerdir.

10 Eylül'de cephe karargâhı İzmir kışlasında te'sîs edilecektir. 9 Eylül 38 saat 10. sonrada (22.00) Nif'ten Birinci, İkinci Ordulara ve Beşinci Kolordu'ya yazıldı.

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı

İsmet

Arşiv No : 5/6165
Klâsör No : 2184
Dosya No : 62
Fihrist No : 67

956.1023

Belge No : 2658

A	6165
D	43
F	

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2658

İzmir'in şarkındaki (doğusundaki)

Belkahve'den

9.9.38 (9.9.1922)

Saat 10.30 sonra (22.30)

Beşinci Kolordu K.(Komutanlığına)

Ordu Emri

Numro-43

1. Bu gün Beşinci Kolordu kıtaâtıyla (birlikleriyle) ordu ta'kîb kıtaâtı İzmir'e dahil olmuşlardır. Düşmân bakiyet-üs-süyûfunun (kılıç artıklarının) bir kısmı İzmir'e dahil olan kıtaât tarafından esir alınmış bir kısmı şehre ve Urla şibh-i cezîresine (yarımadasına) dağılmış kısm-ı mütebâkisi de (geri kalanlar da) vapurlarla kaçabilmiştir. İzmir'de birçok top mühimmat eşya vesâire ıgtinam olmuştur (ele geçirilmiştir).

2. İkinci Ordu: Altıncı Kolordu'suyla Marmara gölü civârına vâsıl olmuştur (ulaşmıştır).

3. Ordu şimdilik kısm-ı küllisiyle (büyük kısmıyla) İzmir ve havalisinde ikamete geçecek ve topraklarımızı düşmân perâkendelerinden tathir edecektir (temizleyecektir). Bu maksatla yapılacak taharriyat (araştırma) esnasında yalnız doğrudan doğruya düşmân efrâdı (erleri) nazar-ı dikkate alınmakla iktifa edilmeyecek düşmân ırkına mensub olanlar ve düşmâna muâvenet müzâheret (yardım destek) ve yataklık edenlere dahi ayniyle düşmân gibi muâmele olunacaktır.

Sevâhilde (sahilde) bulunan Rumlar serian (acilen) Akhisar-Turgutlu-Tire-Aydın hattının şarkına (doğusuna) nakledilecekdir.

4. Bir, İki, Dördüncü Kolordular yürüyüşlerine devam ile 42 numrolu ordu emrinde tahsis edilen mıntıkalarda ikamet ve istirahate geçecekler ve bir kısım kıtaâtıyla ber-vech-i âtî (aşağıda belirtilen) mıntıkada taharriyat yapacaklardır.

İkinci Kolordu : Menemen ve Foça kazaları dahilinde.

Dördüncü Kolordu : Manisa ve Turgutlu kazaları dahilinde.

Birinci Kolordu : İzmir merkez kazası ve Nif kazası dahilinde.

Belge No : 2658

5. Menderes Müfrezesi Ödemiş, Tire, Bayındır, Kuşadası, Söke, Aydın, Nazilli kazaları dahilinde ve Menderes nehri cenûbunda (güneyinde) Rum ırkının kesretli (çoğunlukla) bulunduğu mahallerde taharriyat yapacak ve merkezi Selçuk'ta bulunacaktır.

6. Üçüncü Süvâri Fırkası (Tümeni) Torbalı, cenûb-u garbi (güneybatı) sırtlarında muhârebe edip tard ettiği (geri püskürttüğü) düşmân alayıyla bataryasını şiddetle ta'kîbe devam edecek ve Urla, Bozburun, Çeşme, Seferihisar kazaları dahilinde taharriyat yapacaktır.

7. Ağır topçu alayı yürüyüşüne devam ile Seydiköyü'ne gelerek orada ordu topçu müfettişliğinden ta'limat alacaktır.

8. Birinci Kolordu kıtaât-ı merbutasındaki (bağlı birliklerindeki) Alman fişekleri toplanarak 100 adım cebel (dağ) "kudretli" mermisi ile birlikte Seydiköy'de 3 ncü Süvâri Fırkası'na teslim edilecektir. Süvâri fırkası bu cephaneyi ta'kîb edip aldırmalıdır.

9. İâşe (yiyecek içecek) mahallî menâbiinden (yerli kaynaklardan) te'min edilecektir.

10. Ordu Karargâhı İzmir şarkında Bornova'da bulunacaktır. Kolordular, İzmir Mevki Kumandanlığı karargâhlarını derhal telefonla ordu karargâhına rabt etmelidirler (bağlamalıdırlar).

11. 43 numrolu ordu emri 1,2,4 ncü Kolordular K.Üçüncü Süvâri Fırkası'na ve Menderes Müfrezesi Kumandanlığı'na ordu Ağır Topçu Alayı Kumandanlığı'na berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Garb Cephesi ve İkinci Ordu ve Beşinci Kolordu Kumandanlıklarına yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

Aslına mutâbıktır (uygundur)

1. Şu'be Müdürü

Kaymakam (Yarbay)

Muharrem Mazlum

Arşiv No : 5/6165

Klâsör No : 2184

Dosya No : 62

Fihrist No : 71

956.102 3

Belge No : 2659

صاحلی
۲۸/۹/۹

A
U
F

مدافعه بدوالتنه

۲۸/۹/۸ پیرسوجه رابیورمیه

خوبرابه منطقه سنده ۲۸/۹/۷ تاریخنده دوام ایدرکن بر تیمور سنده منطقه یا بلوه منطقه سنده آلمان یا ایتالیانک جنوب غربه حرکتلرنی اخبار ایدیلمشدر. بروسه استقامت محوریندن ایدرویه منطقه‌نی قصد قبیل موضع مستحفظ بنلری ایدرسه اخلی ایدیلمه و تشکیلاتنی وقاقطه یدیغی بروسه یه نقل اتمکده اولدیغی خبر آلنمشدر.

۲- ۲۸/۹/۲ دن صکره خودبنفسه ایدرویه کیدیلمه و شمدی یا کیدیلمه استقامتنده تعقیب ایدیلمکده اولدیغی و اسکی حاکم نقاط اخذ و ایدلنمشدر. بو منطقه دوکلمنده ولریز بالطبع اتخاذ اقتضا ایدن تدابیری اتخاذ ایتمشدر.

۳- ایدرو استقامت محوریندن ایدرویه قوتدیغی ایدرو هیاتنه دوام ایدرک طورخود کلیه و دیگر بر قول ایدرو اورداسی اخلی ایدیلمشدر.

- دشمن تخریباتنه و منفرد دوام اتمکده‌در.

ارکان حربیه عمومیه رئیسی
فوزی

اصلنه مطابقدر.
۲۸/۹/۹

Belge No : 2659

Salihli

9.9.38 (9.9.1922)

Müdâfaâ-i Milliye Vekâletine

(Millî Savunma Bakanlığına)

8.9.38 (8.9.1922) için harb raporudur.

1. Kocaeli mıntıkasında 7.9.38 (7.9.1922) guruba (güneş batımına) kadar devam eden muhârebe netîcesinde kıtaâtımız (birliklerimiz) Yalova mıntıkasındaki Pazar köyünün cenûb-ı garbi (güneybatı) sırtlarından düşmânı tard eylemiştir (geri püskürtmüştür). Bursa istikamet-i umûmiyesinde (genel yönünde) yürüyen kıtaâtımız Aksu, Kestil mevzi-i mustahzarinin (hazırlanmış mevzi-in) ileri mevâziini işgal eylemiş ve düşmânın ağırlıklarını ve ağır toplarını Bursa'ya nakletmekte olduğu haber alınmıştır.

2. 3.9.38 (3.9.1922)'de Sındırgı ve Bigadiç'den çekilen düşmân Balıkesir istikametinde ta'kîb edilmekte ve Balıkesir ovasına hâkim nukat (noktalar) elimizde bulunmaktadır. Bu mıntıkadaki müfrezelerimiz Balat, Akhisar, Kırkağaç istikametinde ilerlemektedirler.

3. İzmir istikamet-i umûmiyesinde yürüyen kuvvetlerimiz ileri harekâta devam ederek Turgutlu'yu ve diğer bir kol ile de Ödemiş'i işgal eylemişdir.

4. Düşmân tahribata ve mezâlime devam etmektedir.

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Reisi

(Genelkurmay Başkanı)

Fevzi

Aslına mutâbıktır (uygundur).

26.9.38 (26.9.1922)

Arşiv No : 1/4182

Klâsör No : 1592

Dosya No : 63

Fihrist No : 31

956.1023

F	30

٢٨/٥/٥

٥٠

صورت

١ - نشر اولنمه مقدر .

٢ - قطعاتك ازبوك شرعه جزلرنى وتفنك صوف مقاومتلرى وقدر نصكره كوكوره ٢٨/٥/٥ ده مغلوب قلنمق برابر ازبرزه مظفراً اردو . وايوراه نيكاه منع ايديلمه وشمه ضابطه واوزاده تسليم اولنمقده ورلر . ازبرده خدمت . تفنك وجونوك مازمه بولنمشدر .

بو تاريخ اوكه ده اعتباراً ازبرده بلغه جغم .

باشجوبانداف

مصطفى كمال

اصلنه مطابقدر ٩/١٢

Belge No : 2660

9.9.38 (9.9.1922)

Sûret

1. Neşr olunmayacaktır.

2. Kıtaâtımız (birliklerimiz) İzmir'in şark (doğu) sırtlarında düşmânın son mukâvemetini (direnişini) kırdıktan sonra bu gün 9.9.38'de mağlûb düşmânla beraber İzmir'imize muzafferen girdi. Vapurlara binmekten men'edilen düşmân zâbitan ve efrâdı (subay ve erleri) teslim olmaktadırlar. İzmir'de top, tüfenk ve her nev'i malzeme bulunmuştur. Ben yarın öğleden i'tibâren İzmir'de bulunacağım.

Başkumandan

Mustafa Kemal

Aslına mutâbıktır (uygundur) 13/9

Arşiv No : 4/4282

Klâsör No : 1592

Dosya No : 63

Fihrist No : 30

956-1023

Belge No : 2661

ازمیر

۹-۹-۳۸

عزیز ومحترم سلاح آرقداشلرم .

دشمنك برسنه‌یه قرب برزمانده تحکیم ایتدیکی موقع مستحکمی آفیون قره‌حصار وجوارنده برصولت دلیرانه وبرغیرت غضنفرانه ایله ایکی کون ظرفنده بروب اسقاط ایتدکدن صکره اون ایکی کون دها دوام ایدن وتاریخ حربده مثلی تصادف ایدیلمیان کچمیلی کوندوزلی یوروش ومحاربات وشدید تعقیبات نتیجه‌سنده تملکنك اك معمور والك زنکین قسمی وملتك اوچ سنه‌دنبری حسرتیله متألم اولدیغی امیر ولایقی خائن وجبین دشمنك پای ملوثندن وامت اسلامیه‌نك برقسم معصومیتی‌ده ظلم واعتسافدن عون حقه قورتاردیکز . وطنك سلامت حاضره وآتیه‌سنی تأمین ایدمجك اولان بومظفریت جمله کزك عزم وغیرتکزك وعلو همتکزك آثار مشکوره‌سندندر .

اقتحام ایتدیککز محرومیتلرك ومشکلاتك اهمیتی ودین ووطن ایچون استحصال وتأمین ایلدیککز منافعك قیمت عظیمه‌سنی تاریخ ماضی تقدیر ونسل آتیمز تجلیل ایدمجکدر .

جمله کزك کوستردیکی شهامت وجلادتك وخدایه‌سنانه صولتك یقیندن شاهدی اولدیغمدن کافه کزه اك جلیل وسمیع تقدیرات وتشکراتمی بیان ایدرم .

اقسام متباینهٔ وطنکزده تخلیص ووظیفه‌مزك اشتاك موفقیتله اتمام واشاعی ایچون فداکار وقهرمان آرقداشلرمك دائما یکی رجوهر عزم ایله مجهز بولندقلرندن امینم . مرتبهٔ شهادتی احراز ایدن عزیز آرقداشلرمزك مبارك روحلرینه فاتحهٔ اتحاف اولنمسنی رجا ایدرم .

برنجی اردو قوماندانی

فریق

A	6/5
D	73
F	57

627

Belge No : 2661

İzmir

9.9.38 (9.9.1922)

Aziz ve Muhterem Silâh Arkadaşlarım

Düşmânın bir seneye kârib (yakın) bir zamanda tahkîm ettiği (berkittiği) mevzi-i müstahkemi Afyonkarahisar ve civârında bir savlet-i dilir-âne ve bir darbe-i gazanferâne (yiğitcesine bir hücum) ile iki gün zarfında yarıp iskât ettikten (düşürdükten) sonra on iki gün daha devam eden ve tarih-i harbde misline (harp tarihinde benzerine) tesâdüf edilmeyen geceli gündüzlü yürüyüş ve muhârebat ve şedîd ta'kîbat (şiddetli takipler) neticesinde memleketin en mamûr (bayındır) ve en zengin kısmını ve milletin üç seneden beri hasretiyle mütellim olduğu (acı duyduğu) İzmir vilâyetini hâin ve cebin (korkak) düşmânın pây-i mülevvesinden (kirli ayaklarından) ve ümmet-i İslâmiyenin bir kısım ma'sûmunu da zulüm ve i'tisafından avn-i Hakkla (yolsuzluklarından Allah'ın yardımıyla) kurtardınız. Vatanın selâmet-i hazıra ve âtîyesini (şimdiki ve gelecekteki güvenliğini) te'min edecek olan bu muzafferiyet cümlenizin azim ve gayretinizin ve ulu himmetinizin âsâr-ı meşkûresindendir (büyük çabalarınız teşekküre değerdir).

İktihâm ettiğiniz (katlandığınız) mahrûmiyetlerin ve müşkilâtın ehemmiyeti ve din ve vatan için istihsal ve te'min eylediğiniz (sağladığınız) menâfiin (çıkarların) kıymet-i azîmesini tarih-i millîmiz (büyük kıymetini millî tarihimiz) takdir ve nesl-i âtîmiz tebcil edecektir (gelecekteki nesiller saygıyla anacaktır).

Cümlenizin gösterdiği şehâmet ve celâdetin (cesaret ve yiğitliğin) ve Hüdâ-pesendâne savletin (Allah adına saldırının) yakından şahîdî olduğumdan kâffenize (hepinize) en hakikî ve samimî takdirât ve teşekkürâtımı beyân ederim.

Aksâm-ı mütebakiyyeyi (kalan birlikleri) vatanında tahlis (kurtulması) ve vazîfemizin inşallah muvaffakiyetle itmam (tamamlanması) ve intâcı (neticelendirilmesi) için fedakâr ve kahraman arkadaşlarımın dâima yeni bir cevher-i azîm ile mücehhez (donatılmış) bulunduktarından eminim. Mertebe-i şahâdeti ihraz eden (şehitlik mertebesini hak eden) aziz arkadaşlarımızın mübârek ruhlarına fâtihâlar ithaf olunmasını ricâ ederim.

Birinci Ordu Kumandanı

Ferik (Korgeneral)

Arşiv No : 5/6165

Klâsör No : 2184

Dosya No : 62

956.102 3

Belge No : 2662

مرکز
شعبه
عدد
۹۶۵۴

قوماندانی ۲۹

مقیسا
۷۸/۹/۱۰
سا اول

۱- قوماندانی قول اردو کوندہ محمد شفاعت بورد بشنه دوام ایده جك وظیفه ۷۸/۹/۲۰ یکشنبه یوجه تا قوماندانلغه داخل اولمقدر.

۲- بیرنجی فرقه شمندوفر بولجه اولان جاده یی تعقیب ایده جك و محمد اوزرنده کی رلس (ماوردی) طاغلرینه داخل اولمقدر.

ب- دوردنجی فرقه: [جغالار - یوردجغلر - قباقلر] یولنی تعقیباً جاده جك و جنوبنه داخل اولمقدر. بو فرقه ارابه فطعاتیله جنوبی بیرنجی فرقه نك صاغنه کلیشمه و جاده دن سوقه ایده جکدر.

ج- ۲ نجی فرقه: بیرنجی فرقه یی تعقیب ایده جك و محمد مواصلتنه محمد و جواب سنه یولنه جکدر.

د- اوچنجی فرقه: دوردنجی فرقه یی تعقیب ایده رك کندی جنوبنی ارابه لی فطعاتی و نقلیه طابورلری جاده دن سوقه ایده جك و (بخشیلر - کوزلجه طاغ) کویرینه یولنه جکدر. نقلیه طابورلری آغیرلیندن بورده جك و بوجه آغیر جیوه تعقیب ایده جکلردر.

[بیرنجی، اوچنجی، دوردنجی، اوچنجی دوردنجی]

ه- فطعات ربوط قول اردو قرارگاهی طاغلو (محمد) ه یولنه جکدر.

۳- بیرنجی، ۲ نجی فرقه لر ایکیده بورد بشنه باشلاییه جقلر و کیچه قوناغه منطقه لرینه مواصلت ایده جك قول اردو قرارگاهنه تلفونلر ربط ایدیلمه بولنه جقلردر.
بو بیرنجی فرقه تلفونه مخابره لری ایچون ایدیلنه جك ایدی یه کوندرلیدرلر.

۴- بیرنجی فرقه یه بیرنجی فرقه یه بلاغ بولنه جقدر.

قول. قو.
علی فائق

5-5400
19
45

Belge No : 2662

Harekât

Şu'be 1

Kısım 1

Kolordu Emri 34

Manisa

10.9.38 (10.9.1922)

Saat evvel

Aded

4653

1. Kolordu bu gün de Menemen istikametinde yürüyüşüne devam edecek ve fırkalar (tümenler) 10/11.9.38 (10/11.9.1922) gecesi ber-vech-i âtî (aşağıda olduğu gibi) konak mahallerine vâsıl olacaklardır (ulaşacaklardır).

a. Yedinci Fırka şimendifer boyunca olan caddeyi ta'kîb edecek ve Menemen üzerinden geçerek "Mavrozi" Helvacı köyüne vâsıl olacaktır.

b. Dördüncü Fırka: "Çakallar, Yoğurtçukale, Çataklar" yolunu ta'kîben Havuçlar ve civârına vâsıl olacaklardır. Bu fırka arabalı kıtaâtıyla (birlikleriyle) topçusunu Yedinci Fırka'nın hemen gerisinden ve caddeden sevk edecektir.

c. 3 ncü Fırka : Yedinci Fırka'yı ta'kîb edecek ve Menemen'e muvâsalatla Menemen ve civarında yerleşecektir.

d. On Dördüncü Fırka : Dördüncü Fırka'yı ta'kîb ederek kezâ topçusunu ve arabalı kıtaâtını ve nakliye taburlarını caddeden sevk edecek ve "Bahsilli-Güzelhisar" köylerine yerleşecektir. Nakliye taburları en geriden yürüyecek ve ber-vech-i âtî sırayı ta'kîb edeceklerdir. "Yedi. Üç, Dört, On Dört"

e. Kıtaât-ı merbuta (bağlı birlikler) ve kolordu karargâhı kâmilen (tümüyle) "Menemen"e yerleşecektir.

2. Yedinci, 4 ncü Fırkalar saat 3 sonrada (15.00) yürüyüşe başlayacaklar ve Yeni Konak mıntıkalarına muvâsalatlarında kolordu karargâhına telefon-

la rabt edilmiş (bağlanmış) bulunacaklardır. Bu sebeple fırkalar telefon müfrezelerini erkenden ileriye göndermelidirler.

3. Ben yürüyüşde Yedinci Fırka ile beraber bulunacağım.

2.K. (Kolordu) K.(Komutanı)

Ali Hikmet

Arşiv No : 5/5400
Klâsör No : 2133
Dosya No : 9
Fihrist No : 85

956.1023

7778
61
70

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

632

Belge No : 2663

12.9.38 (12.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

1. Ekşisu-Poyraz burnu hattının şarkındaki (doğusundaki) arazi düşmândan tathir edilmiştir (temizlenmiştir). Turgutlu garb sırtlarında mevzi alan iki bölük kadar düşmân piyâdesine bu gün saat 5.30 evvelde (05.30) Üçüncü Süvari Fırkası (Tümeni) tarafından yapılan taarruzda bu düşmândan 30 nefer (er) öldürülmüş ve 42 nefer esir alınmıştır. Mütebâkisi (arta kalanı) Sığırcık limanında yelkenli kayıklara binerek vapurlara kaçmışlardır. Seferihisar limanında düşmânın bir torpidosu ile üç nakliye iki yelkenli gemisi görülmüştür. Seferihisar ahalisinin müracaâtı üzerine fırka Seferihisar'dan geçerek Urla cenûbuna teveccüh eylemiştir (güneyine yönelmiştir).

2. Kilizman iskelesi açığında bulunan düşmânın dört harb gemisi sâhil yolunu ateş altına almış ve bazı noktalara kayıkla tekarrüb ederek (yanaşarak) yoklamıştır. Kolordu karargâhının bulunduğu mahalli de şiddetli ateş altına alınmışsa da zâyiât olmamıştır. Bademli (Yenikale Bademlisi) deki bataryamızın ateşiyle düşmân gemileri batarya menzili hâricine sür'atle çekilmişlerdir. Ve bataryamıza şiddetli ateş açmışlardır. Bataryamızın bazı mermilerinin düşmân gemilerinin pek yakınlarına düştüğü tarassud edilmiştir (gözlenmiştir).

3. Düşmân kuvvetleri Urla'dan Çeşme istikametine çekilmişlerdir. İçlerinde birkaç ceneral (general) bulunduğunu Urla ahalisi söylemişlerdir. Kuvvetli düşmân dümdârı (artçısı) 770 rakımlı bağcılar dağını tutmaktadır. Kolordunun bu akşamki vaz'iyyeti ber-veçh-i âtîdir (aşağıdaki gibidir). 1. Fırka S (süvari) kısm-ı küllîsiyle (büyük kısmıyla) Urla civârında pişdârıyla (öncüleriyle) Derbent Karakolu'ndadır. 3. Fırka S. Bağcılar Yukarı Temurcili mıntıkasındadır. Bu fırka pişdârıyla Birinci Fırka pişdârı bu gün akşam üzeri Bağcılar dağına taarruza başlamışlarsa da netîcesi hakkında henüz ma'lûmat alınmadı. 14. Fırka S : Kuşçular, Sarıdallar, Akpınar mıntıkasındadır.

5. Düşmân Bağcılar dağında sebat ederse (direnirse) yarın sabah tekmil (bütün) kuvvetle buraya taarruz edilecek ve Çeşme'ye doğru ta'kîbe devam olunacaktır.

6. 57. Fırka'nın bir bataryasıyla hücum taburu Kilizman'da; kısm-ı küllîsi Payamlı'dadır. Fırka bu gece Urla'ya yürüyecektir. Bu fırkanın Urla'dan Çeşme'ye doğru süvâri kolordusunu ta'kîben ilerlemesi, i'câb eder. Kendisine bu yolda tebligatta bulunulacaktır. Şibh-i cezirenin (yarım adanın) düşmandan kâmilen (bütünüyle) tathirinden sonra bu fırka vaz-ül ceyşinin (konuşunun) ber-veçh-i âtî olması muvâfıktır. Fırka karargâhıyla bir alay ve merbutatı (bağlı

Belge No : 2663

birlikleri) Urla'da bir alayıyla cebel (dağ) bataryası Morfigan'da bir alayıyla bir bataryası Çeşme'de, hücum taburu Seferihisar'da.

7. Ben bu gece Urla'dayım.

Bu rapor 12.9.38 saat 9.15'de yazılarak Birinci Kolordu'nun irtibat zâbiti Yüzbaşı Kamil vâsıtasıyla Garb Cephesi Birinci Ordu ve Birinci Kolordu Kumandanlıklarına arz edilmiştir.

5.K.K. (Kolordu Komutanı)

Fahrettin

Arşiv No : 9/4478
Klâsör No : 1765
Dosya No : 123
Fihrist No : 70.70-1

956 1023

Belge No : 2664

	61
	69

Belge No : 2664

İzmir (Bornova)

12.9.338 (12.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

12.9.38 Akşam harp raporudur:

1. Beşinci Kolordu mıntıkasında: 2 nci Kolordu Ta'kîb Müfrezeleri Kumandanlığı'nın 12.9.38 tarih ve saat 10.30 evvel (10.30) işaretli raporunda yirmi bin kadar düşmân askerinin Çeşme istikametine çekildiğini ve 11.9.38 (11.9.1922) akşamı son kademesiyle Urla'da bulunduklarını ahali ifadesine atfen bildirmiştir.

Urla Hristiyanları tekmil (bütün) silâh ve cephanesi ile teslim olacaklarını Ta'kîb Müfrezeleri Kumandanlığı'na bildirmişler ve kendilerine bir saat kadar mühlet verilmiştir. Demircili limanı istikametine gönderilen süvâri bölüğü düşmân keşif kolunu bil-müsâdeme tard etmiştir (çarpışarak geri atmıştır). Çalıköy civârındaki düşmân sefâin-i harbiyesiyle (harp gemileriyle) Bademli'deki bataryamız arasında ateş teâti (karşılıklı ateş) edilmiş ve düşmân sefâini garba doğru uzaklaştırılmıştır. Kılkış zırhlısı olduğu tahmin edilen bir zırhlı ile bir torpido ve bir gambotun Sımık adalarına doğru ve mütebâki (kalan) üç torpidonun da muhtelif istikametlere doğru uzaklaştığı görülmüştür. Düşmân gemileri Yenikale ile Kilizman arasındaki şoseye, Kilise Yorgiyo, Hamidiye Çiftliği ve Kilizman iskelesi civârına eteş etmekte ve şoseden istifadeye mâni olmaktadır. Sığırcık limanından merâkib-i sağire (küçük gemiler) ile irkâb yaptığı (bindirildiği) ve kısm-ı küllîsini (büyük kısmını) Çeşme'den irkâb ettiği anlaşılmıştır. Düşmân dümdârı (artçısı) Bağcılar dağında "720" rakımlı tepededir.

2. Birinci Kolordu mıntıkasında 57 nci Fırka (Tümen) dağ yolu ile 11.9.38 akşamı Hamidiye Çiftliği cenûbunda (güneyinde) Peyamlı'ya muvâsalat etmiştir (ulaşmıştır) On Beşinci Fırka Seydiköy civârında Üçüncü Süvari Fırkası tarafından cem' edilen (toplanan) 630 piyade tüfeğiyle 3 ağır makineli tüfeği ve 200 kasaturayı teslim almıştır.

3. Dördüncü Kolordu mıntıkasında şâyân-ı ehemmiyet (önemli bir hâdise) yoktur. Kıtaât ikamet mıntıkalarında nevâkısın ikmali (eksiklerin tamamlanması) ile meşguldür. Manisa'da düşmânın ika' ettiği harikten masun (çıkardığı yangından korunmuş) yalnız istasyon civârında, "100-150" kadar bina kalmıştır. Bu civârda yanmamış ve tahrib edilmemiş bir un fabrikası mevcuttur. Şehirde aşar-ı ayniye (vergi olarak halktan alınan ürün) ambarında tak-

riben 180 bin kilo kadar buğday bulunmuştur. Taharriyata (araştırmalara) devam edilmektedir.

4. Kolorduların 12/13 gecesi vaz'iyyeti ber-vech-i zîrdir (aşağıdadır) :

Birinci Kolordu : Elli Yedinci Fırka Peyamlı'da ve diğer fırkalar eski mevkilerinde İkinci, Dördüncü Kolorduların vaz'iyyetinde tebeddül (değişiklik) yoktur. Beşinci Kolordu: Birinci Fırka Urla ve civârında : On Dördüncü Fırka Kuşçular Sarıdallar, Üçüncü Fırka; Urla cenûb-u garbîsinde Bağcılar'dadır. Kolordu yarın Bağcılar dağına i'câb ederse 57 nci Fırka'nın da iştirakiyle taarruz edecektir. İkinci Süvâri Fırkası Karşıyaka iskelesi civârındaki Papaz köyündedir.

5. Hava açıktır.

6. 12.9.38 saat 11.30 evvelde (11.30) Bornova'dan harekâtın " " numrosuyla Garb Cephesi, İkinci Ordu K. (Komutanlığına) arz ve kolordulara ve İkinci Süvâri Fırkası'na tebliğ edilmiştir (bildirilmiştir).

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1765

Dosya No : 123

Fihrist No : 69, 69-1

9561023

Belge No : 2665

غرب بحری قوماندانلغی
قومانده‌لیغی
سلجوق
7
7478
61
71

صورت

بحیره‌لر قوماندانلغی ، آیدین اردو قوماندانلغی

تاریخ
27/7/12

جواب

1- بورسا ایله طرابزون‌دن حرکت ایتمش اولان 27 ایلول 27 تاریخلی وسیله‌لر حرکاتلری صلاحیتدار بلغاریستان‌دن اخبار ایدیلمکده‌در. بلغاریستان‌دن اخبار ایدیلمکده‌در. بو حالده اغاچ جنوبه نظارت موجودیتی اخبار اولونان بلغاریستان بوغازلرینه تاریخی آیدین اردوسی 27/7/12 ده بوغازلرینه گیرمشلر. بلغاریستان‌دن حرکت ایتمش وسیله‌لر 27/7/12 ده آیدین اردوسی بوغازلرینه گیرمشلر. بو وسیله‌لر 27/7/12 تاریخی اوردو شبکه‌لرینه گیرمشلر. بو وسیله‌لر بورسا خطی ایله غربه حرکت ایتمشلر. برکوره 27/7/12 ده 27 تاریخی باغلیجه خانی اتصالاتی ایله وسیله‌لر بحیره‌لر قوماندانلغی و آیدین اردوسی قوماندانلغی طرفندن قوماندانلغی بحیره‌لر اردوسی بیلدیرلمشدر.

2- آیدین اردو قوماندانلغی آیدین اردو 41 ، 11 نجی قوماندانلغی برابر آیدین 27/7/12 صباحی قیصاریه باغلیجه‌لر حرکت ایتمشلر. قوماندانلغی غروب و آیدین اردو آیدین اردو امرنه ویریلمشدر.

اردو قوماندانلغی بو وجه‌ایله‌در:

أ) آیدین - باغلیجه - اردو خطلری تمامنه موجود اولمق و حرکه انتقال صلاحیتلری برابر آیدین باغلیجه‌لر قوماندانلغی تاسیس ایتمکده‌در.

ب) کوتاهیه - بوزاق - گرمه‌لی خطلری بحیره‌لر قوماندانلغی حرکاتی نظمی مواد اعانه بحیره اعانه و صاحب نقطه نظرینه کتابه و بوزتمه‌لر.

ج) آیدین - باغلیجه - اردو خطلری تمامنه و کل نقطه و تفرع خطلری اصلاح و تعمیر ایدیلمک بحیره‌لر قوماندانلغی و تفرع محاربه‌سی نائبی باغلیجه اولمق.

د) قوجه‌ایلی غروب و آیدین قوماندانلغی اردو قوماندانلغی بورسا - مقدونیه و بوزتمه‌لر قوماندانلغی قوجه‌ایلی غروب و آیدین قوماندانلغی اردو قوماندانلغی باغلیجه‌لر قوماندانلغی و بوزتمه‌لر اردو قوماندانلغی قوجه‌ایلی غروب و آیدین قوماندانلغی بحیره‌لر قوماندانلغی.

مذکور مصالحات آنجه یقه ر چهارخوانه فنی دخی و آنجی قول اردوی ارتباط تأسیس دوام ایده جکدر.

۲ – برنجی اردو ایرلیانی نظر برادر مربیاً مدافعه و مسایره جهتی بر وظیفه و مجرده کیزه جک و زرفنه قاتکی نظر برادر قاتکی موافقه بر تشکیل بولونمنی چهار بیلدیرلیجکدر. اردو تکلیفی – اردو قطعی عنوانی و تشکیلات مرکزیه نظارتنده چهارخوانه و دخی قول اردو ۱۸/۱۱/۲۷ آقشامنه قدر صوره قوماندانلیغی منطقه سنه بر تشکیل بولونجقدر.

٤ – آنجی اردو چهارخوانه فنی بالکیسیر آتصاره سنه مرکزیه تعلق ارتباطی تأمینه تعلیق ایدر. تعلق ارتباطی تأسیسنه قدر اردو آتصاره و آنی خاطر و نقلیه قاتی آنلی و کیفیت بر اولمیوجیدر. عبارت بر ارتباط غزوی توظیف و زرفنه ایده جکدر. چهارخوانه اردو عبارت اولمق و اردو سایر وظایف آتصاره و آنجی ارتباط قطعه سنه ایفا ایده جکدر.

۵ – برنجی و آنجی اردو چهارخوانه نقلیه ۲۷/۷/۱۲ پیاسکوره بازلشدر.

غیاب چهارخوانه فنی
غنی

2
2779
61
71-1

Belge No : 2665

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığı — İzmir

Harekât Şu'besi — 13.9.38 (13.9.1922)

1

Şu'be

Sûret

Birinci Ordu Kumandanlığına, İkinci Ordu Kumandanlığına

Cephe Emri Numro

105

1. Bursa'dan tard edilen (geri püskürtülen) düşmân hakkında 9 Eylûl 38 (9 Eylül 1922) akşam vaz'iyyetinden sonra yeni ma'lûmat alınamamıştır. Bandırma, Balıkesir, Edremit, Ayvalık havalisi ahvali (yöresi durumu) hakkında da ma'lûmat yoktur. Kırkağaç civârında dağlarda mevcûdiyeti ihbar olunan beş yüz kişilik bir düşmân kuvvetine karşı İkinci Ordu'ca 11.9.38'de (11.9.1922) bir müfreze gönderilmiştir. Dikili mıntıkasında müteferrik (dağınık) düşmân kuvvetleri ve hasım anasıra (düşman kuvvetlerine) karşı Birinci Ordu'dan 13.9.38'de İkinci Süvâri Fırkası'yla (Tümeniyle) İkinci Kolordu'dan bir fırka gönderilmiştir. İzmir mıntıkasında düşmân 12.9.38 (12.9.1922) akşamı Urla şibh-i ceziresinde (yarımadasında) Ekşisu, Poyraz Burnu hattının garbına kadar tard edilmiştir. Bu gün 13.9.38 770 rakımlı Bağcılar dağını işgal eden düşmân dümdârına (artçısına) Beşinci Kolordu ve 57 nci Fırka tarafından taarruz edileceği Birinci Ordu'dan bildirilmiştir.

2. İkinci Ordu Kumandanlığı, Altıncı Kolordu ve 41, 61 nci Fırkalarla beraber en geç 16 Eylûl 38 (16 Eylül 1922) sabahı Akhisar'dan Balıkesir'e hareket edecektir. Kocaeli Grubu ve Üçüncü Kolordu İkinci Ordu emrine verilmiştir. Ordunun vazîfesi ber-vech-i âtîdir (aşağıda olduğu gibidir).

a. Eskişehir-Balıkesir-Edremit hattının şimâlinde (kuzeyinde) mevcut olması muhtemel düşmân enkazını imha ve esir etmek, bu akşam memâlikte (bütün memlekette) hükûmeti te'sis, asayişi te'mîn eylemek.

b. Gerek İstanbul'a ve gerekse Çanakkale'ye karşı icrâsı muhtemel harekâta muktezi mevad-ı iâşe (gerekli yiyecek ve içecek) için a'şar ve mübâyaâ (onda bir alınan vergi ve satın alma) nokta-ı nazarında keşfiyatta bulunmak.

Belge No : 2665

c. Eskişehir-Balıkesir-Edremit hattının şimâlindeki noktada telgraf hatlarını islâh ve tamir ettirmek, cephe kumandanlığı ile telgraf muhârebesi te'mini bilhassa mühimdir.

ç. Kocaeli Grubu kıtaâtının (birliklerinin) düşmân enkazının tathirinden (temizlenmesinden) sonra İzmit mıntıkasında, Üçüncü Kolordu'nun Bursa mıntıkasında toplaması muvafıktır (uygundur). Kocaeli Grubu ve Üçüncü Kolordu ile irtibat te'sis edildiği (bağlantı kurulduğu) ve bunların ordu emrine alındıkları cepheye bildirilecektir.

Mezkûr ma'lûmat (yukarıda bildirilen bilgi) alınıncaya kadar cephe kumandanlığı dahi Üçüncü Kolordu ile irtibat te'sisine devam edecekdir.

3. Birinci Ordu İzmir limanını bataryalarla serian (acilen) müdâfaâ ve seddedecek (engelleyecek) bir vaz'iyyet vücuda getirecek ve ne vakit hangi bataryaların hangi mevaziye (bölgelere) yerleşmiş bulunacağını cepheye bildirecektir. Ordu Balıkesir-Edremit hattı cenûbundaki (güneyindeki) düşmân enkazını sür'atle tathir ettirecekdir. Dördüncü Kolordu 19 Eylül 38 (19 Eylül 1922) akşamına kadar Soma-Kırkağaç mıntıkasına yerleşmiş bulunacaktır.

4. İkinci Ordu Kumandanlığı Balıkesir'le Akhisar arasında sür'atle telgraf irtibatı te'mîn etmelidir. Telgraf irtibatı te'sis edinceye kadar ordu Akhisar'da iki zâbit (subay) ve miktar-ı kâfi atlı ve mümkünse bir otomobilden ibâret bir irtibat grubu tavzîf (vazifelendirecek) ve terk edecektir. Cephe orduya alt emirleri ve evrak-ı sâireyi Akhisar'da işbu irtibat kıtaâtına i'sal edecektir (ulaştıracaktır).

5. Birinci, İkinci Ordu Kumandanlıklarına 13.9.38 saat 6 sonrada (18.00) yazılmıştır.

Garb Cephesi Kumandanı

İsmet

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1765
Dosya No : 123
Fihrist No : 71,71-1

956-1023

Belge No : 2666

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

A	6169
D	43
F	105

Belge No : 2666

Kolordu emri numro (25)

Urla

13.9.38 (13.9.1922)

Saat 11 sonra

(23)

1. Düşmân Ekşisu-Bağcılar dağı-Gelinmezarı şarkı (doğusu) hattında cenahları (kanatları) denize ve donanmasına müstenit (dayalı) olarak mukâvemet etmektedir. Bu düşmân bir alaydan fazla piyâde ile iki batarya tahmîn edilmiştir. Çarban limanındaki harb gemisi de kıtaâtımıza (birliklerimize) yan ateşi yapmaktadır. Bu düşmân kuvvetlice bir dümdârdan (artçıdan) başka birşey değildir.

2. Beşinci Kolordu 57 nci Fırka (Tümen) ile beraber 14.9.38 (14.9.1922) sabahı fecrle beraber (güneş doğarken) bu düşmâna taarruz edecek ve bunu mevziinden atarak şiddetle ta'kib edecektir.

a. 57 nci Fırka bu gece Urla'dan, Bağcılar'a hareketle fecrle beraber Bağcılar'ın garbındaki (batısındaki) "770" rakımlı tepeye taarruz ve bu tepeyi zabt ederek Ulaştıran istikametine ilerleyecektir.

b. Üçüncü Süvari Fırkası : Bağcılar'ın cenûbundan (güneyinden) Söğüt istikametinde taarruz ederek düşmân sağ cenâhını ihata ve hatt-ı ric'atini kat' edecektir (kuşatma ve geri çekilme hattını kesecektir).

c. On Dördüncü Süvari Fırkası : Bu gece Bağcılar'ın iki kilometre şimâline (kuzeyine) hareketle yarın sabah 57 nci Fırka'nın sağ cenâhında olmak üzere mezkûr (adı geçen) fırka ile beraber Bağcılar dağına taarruz ve buranın zabtını müteâkib Tatarlı istikametinde düşmânı sıkıca ta'kib edecektir.

d. Birinci Süvari Fırkası : Yarın fecrle beraber Meyhane dağı istikametinde taarruz ederek Odaklı deresinden Deveci boğazı istikametine ilerleyecektir.

3. Ben yarın sabah Yılanlıdere ile Bağcılar arasındaki tepede bulunacağım.

4. İşbu emir 13.9.38 saat 11 sonrada (23.00) Urla'da yazılarak fırkalara süvâri ile gönderilmiş ve bir sûreti berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Birinci Ordu Kumandanlığı'na takdim edilmiştir.

Birinci Kolordu Kumandanı

Fahreddin

Belge No : 2666

Arşiv No : 5/6165
Klâsör No : 2184
Dosya No : 62
Fihrist No : 105

956.102 3

Belge No : 2667

Birinci Ordu Kumandanlığı

İzmir (Bornova)
13.9.38 (13.9.1922)

Ş.1

Harekât

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

Ordu Emri

Numro 46

1. Urla şibh-i ceziresindeki (yarımadasındaki) düşmân Tuzla burnu-Bağcılar-Demirci limanı hatttında sebat etmekte ve Çarpan körfezinde bulunan bir harp gemisi mevziin sol cenâhını (kanadını) himâye etmektedir. Bursa 9.9.38 (9.9.1922)'de Üçüncü Kolordu tarafından işgal olunmuş ve düşmânın 11 nci Fırkası'nın (Tümeninin) Gemlik'te 10 ncu Fırkası'nın Mudanya'da toplandığı haber alınmıştır. Kırkağaç civârında dağlarda mevcûdiyeti ihbar olunan 500 kişilik bir düşmân kuvvetine karşı İkinci Ordu'ca 11.9.38 (11.9.1922) de bir müfreze gönderilmiştir. Dikili istikametinde müteferrik (ayrı) düşmân kuvvetlerinin çekildiği haber alınarak buna karşı İkinci Kolordu'dan bir fırka ile İkinci Süvâri Fırkası sevk olunmuştur.

2. Kocaeli Grubu ve Üçüncü Kolordu İkinci Ordu emrine verilmiştir. İkinci Ordu 6 ncı Kolordu ve 41, 61 nci Fırkalarla en geç 16.9.38 (16.9.1922) sabahı Akhisar'dan Balıkesir'e hareket edecek ve Eskişehir-Balıkesir-Edremit hattının şimâlinde (kuzeyinde) mevcut olması muhtemel düşmân enkazını imha veya esir etmek vazîfesini almıştır.

3. Birinci Ordu el-yevm (bu gün) bulunduğu mıntıkadan Balıkesir-Edremit hattına olan sahada düşmân enkazının sür'atle tathir (temizleyecek) İzmir körfezini düşman donanmasına karşı sedd (kapayacak) ve müdâfaâ edecektir.

4. Dördüncü Kolordu 19.9.38 (19.9.1922) akşamına kadar Soma-Kırkağaç mıntıkasına yerleşmiş bulunacaktır. Buna göre yürüyüşü tanzim edecek ve yürüyüş tertibini orduya bildirecektir.

Kolordu, Soma-Kırkağaç-Akhisar kazalarını düşmân perâkendelerinden tathir edecek ve hasım (düşman) ırkına mensub olanlar hakkındaki mukarrerâtı (kararları) tatbik edecektir. Kolordu telgraf hattı tamiratını Soma ve Balıkesir'e kadar temdit (uzatacak) ve ordu ile seri muhabere imkânını te'min edecekdir.

Belge No : 2667

5. İkinci Kolordu : İkinci Süvari Fırkası'yla birlikte Menemen, Foça, Bergama, Ayvalık, Edremit kazalarını düşman kıtaâtından (birliklerinden) tathir ve hasım ırkı hakkındaki mukarrerâtı tatbike devam edecek ve sahilin mühim aksâmını tarassud ettirecektir (önemli bölümünü gözetlettirecektir).

6. Birinci Kolordu İzmir körfezini sevâhilini (sahillerini) tarassud ve İzmir şehri ve civârının inzibatını şedid ve mü'essir tedâbirle şerian te'min edecektir (asayişini sağlayacaktır). Menderes müfrezesiyle hududu Torbalı-Değirmendere-Hiyeros hattıdır. Kolordu Kösten adasını işgal etmek üzere hazırlığa başlayacaktır.

7. Beşinci Kolordu 57 nci Fırka ile beraber Urla şibh-i cezirasinin her noktasında düşmân dümdârlarının (artçılarının) mukâvemetine şerian nihayet verecek kısa bir zamanda Çeşme'yi işgal ile her gün vapurlarla Çeşme'den kaçtığı istihbar edilen düşmânın ric'atine (geri çekilmesine) mani olacak ve imhâsını te'min edecektir. Birinci Kolordu en yakın fırkasından Beşinci Kolordu'yu iki cebel (dağ) bataryasıyla takviye edecektir.

8. Ağır Topçu Alayı İzmir körfezini düşmân gemilerine karşı tamamen seddedecek vechle (şekilde) vaz'iyyet alacaktır. Bu maksatla Kösten adasına da bir batarya yerleştirilmesi tetkik edilmelidir (incelenmelidir).

Birinci, İkinci ve Dördüncü Kolorduların topçu taburları kolordularına iâde olunacak. Her şey orduya bildirilecektir.

10. Menderes Müfrezesi "5" numrolu ordu emrindeki vazîfesine devam edecektir.

11. Ordu karargâhı Bornova'dadır.

12. 1,2,4,5 nci Kolordularla Menderes Müfrezesi ve Ağır Topçu Alayı Kumandanlıklarına ve berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Garb Cephesi Kumandanlığı'na

13.9.38 (13.9.1922) saat 11.30 sonrada (23.30) yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

Nureddin

Şu'bedeki haritaya ve Paşa Hazretlerinin

haritasına hemen işaret olunacak.

2 nci Kısım

Şu'be

1

13.9.38

Belge No : 2667

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1763
Dosya No : 119
Fihrist No : 16

956-1023

Belge No : 2668

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

652

A	5/1163
D	47
F	121

Belge No : 2668

Beşinci Kolordu Kumandanlığı

Zeytunlar'dan
13.9.38 (13.9.1922)

Birinci Ordu Kumandanlığına

14.9.38 Akşam Harb Raporu

1. Bağcılar mevziinden çekilen düşmân Tatar boğazındaki şose köprülerini kâmilen (tamamen) tahrib ederek dümdâri (artçısı) ile Nohutalan civârında mevzi almış ve topçusu ile ta'kib kollarımıza ateş açmıştır. Birkaç nefer (er) yaralı ve birkaç nefer şehidimiz vardır. Yol boyunca düşmân bir çok memlu (dolu) cephane arabaları ve nakliye arabaları terk etmiş ve on beş kadar otomobil yakmıştır.

2. Şarktan garba (doğudan batıya) doğru ancak şoseden geçmek mümkündür. Bunun şimâlinde (kuzeyinde) Kavaklıdere'de bir patika vardır. Bundan başka şarktan garba doğru hiçbir yol yoktur arazi fevkal'âde sarp dağlık ve taşlıktır. Şose de pek fena ve taşlıktır. Taşçukur civârında düşmânın dinamitle tahrib ettiği demir köprüler tarafeyninden (iki tarafından) geçmek imkânı olmadığını bizzat gördüm. Cebel (dağ) topları müşkülâtla geçirildi. Sahra topları geçirilmediği için geriye Urla garbına gönderildi ve Çarban limanına girecek düşmân sefâinini (gemilerini) ateş altına almak üzere Çarmak şimâlinde mevzie konuldu.

3. Süvâri fırkaları (tümenleri) bu gece Zeytunlar'da ve bunun şimâl ve cenûbundadır (güneyindedir).

57 nci Fırka'nın yalnız hücum taburu Zeytunlar'a gelebilmiştir. Bu fırkanın bir alayı düşmânın hutut-u muvâsalımızı (ulaşım yollarımızı) kat etmek üzere karaya çıkarılabileceği küçük müfrezeleri def etmek üzere Bağcılar'da bıraktırılmış aksâm-ı mütebakiyesinin (geri kalan bölümünün) Zeytunlar'da toplanması için emir verilmiştir Fırka kumandanı Urla'ya kadar ilerlemek için emir alındığından bahisle Bağcılar'dan ileri gidemeyeceğini bildirmişse de kendisine be-heme-hal (mutlaka) Zeytunlar-Alaçatı istikametinde ilerlemesi lüzûmu te'kiden (üsteleyerek) emredilmiştir.

4. Düşmânın İkinci Fırkası'nın Altmış İkinci Alayı'ndan tutulan bir esir bölük mevcutlarının 40-50 nefere tenzil ettiğini (indiğini) ve efrâdın (erlerin) pek yorgun olup intizamı kaybettiklerini ve dün akşam Bağcılar hattında Birinci, İkinci, Üçüncü, Yedinci ve Dokuzuncu fırkalarla süvari fırkasının bulunduğunu ve geceleyin Yedinci ve Dokuzuncu Fırkaların Çeşme'ye hareket ettikleri-

ni diğer fırkaların da fecrle beraber (güneş doğarken) Çeşme istikametinde çekildiklerini ve Çeşme yakınındaki boğazda birkaç gün müdâfaa yapacaklarını ve kıtaâtın (birliklerin) vapurlarla nakl edileceğini ve altı gün evvel İzmir'den çıkan Hacıanesti'nin, Çeşme'de bulunduğunu ve umum kuvvetle yedi büyük sahra, altı küçük cebel topu kaldığını ve şimdiye kadar iâşelerini geçtikleri köylerden te'min ediyorlarsa da şimdi mevadd-ı iâşenin (yiyecek içecek maddelerinin) Çeşme'den gelmekte olduğunu söylemiştir.

5. Gerek esirin ifadesinden ve gerek ahval-i umûmiyeden (genel durumdan) düşmânın Çeşme şarkında Ilıca-Alaçatı hattını kuvvetli olarak tutacağı ve cenahlarda (kanatlarda) donanmasının bu hattı yan ateşi ile himâye edeceği anlaşılmaktadır. Süvâri fırkalarının Alaçatı hattına kadar ilerleyerek düşmânı tazyik etmeleri (sıkıştırmaları) için emir verilmiştir. 57 nci Fırka da ancak 15.9.38 (15.9.1922) akşamı bu hattın karşısına gelebilecektir. Bu fırkanın Alaçatı mevziindeki düşmânı atabilmesi birûz müşkûldür.

Bahusus (özellikle) dört bin haneli olan bu köy kâmilen Rum' dur. Civârındakı köyler de Rum köyleridir. Bunların hemen hepsi müsellâhtır (silâhlıdır). Bunların da Yunanlılarla beraber bu hattın müdâfaasına çalışacakları tabîîdir. Hutut-u muvâsalanın te'mini ve icabında 57. Fırka'nın takviyesi için diğer bir fırkanın daha Urla ve Gülbahçe'ye gönderilmesini fâideli görürüm. Bu hâlde süvâri fırkalarının Alaçatı mevzii karşısında kalmalarında bir fâide olmayıp bilâkis birçok hayvanâtın iâşe müşkilâtından dolayı telef olacakları tabîîdir bu havalide kâfi mikdarda arpa bulunamamaktadır. Bu sebeple yarın Alaçatı'ya kadar ta'kibden sonra süvârimizin yeniden tanzim ve ikmal edilmek üzere geriye celb edilmesine müsaade buyurulmasını istirham ederim. Urla kasabasının Rum mahalleleri kâmilen yanmaktadır. Bu yangın Ermeni ve Rum çetelerinin eser-i cinâyetidir. İşbu rapor 14.9.38 saat 9 sonrada (21.00) Zeytunlar şarkından yazılarak Urla'da Kenan Bey vâsıtasıyla gönderilmiştir.

Beşinci Kolordu Kumandanı

Fahrettin

Arşiv No : 5/6165
Klâsör No : 2184
Dosya No : 62
Fihrist No : 129

996.102.3

عرض چهری حضرات الله

ازمیر (مخصوص)
٢٨/٩/١٥

١٥/٩/٢٨ صباح حضرت راپورلری :

١ — برنجی قولا اردو منظم شده : ازمیر شهرنده اسلام محلاتی استقامتنده کی یاتمه صورتنده بلندر . فقط دوه لوطی جوارنده حقیقه صورتنده دوام ایده یاتمقده ده . المقامنه چالیشیلمقده در اوله تأمغلر و کالتلرن برنجی قول اردویه مورود راپورده نظراً اوله یه ده یاتمه ظهور اندیکی و دوام ایتمکده بولندیغنه اکلاشیلمشدر . بوحالده اوله ده مکتب و کلیسایه تخصیص ایدیلمشده در قرار ایدیلمه صلح و رومار طرفنده ایتفاع ایدلمشدر

٢ — دردنجی قول اردو منظم شده : آیدین — مغنیسا دمیرلولی تلغراف خطلری تعمیر ایتدیرلمه اولنمه ٢٨/٩/١٢ دنبری توقف قصرایانده محاره ایدلمکده در . دوستان عرفه منسوب اولمیان داخله سوق ایدلمکده اولدن اهالیده برمافله ٢٨/٩/١٤ ده مغنیسا یه دواصلت ایلمه و ترقه سوق ایدلمشدر .

٣ — ایکنجی و دنجی قولا اردولرله اعتدای مفرزه و شدتنه راپورلر آلنمامه و دنجی قول اردو تردیتنه ٢٨/٩/١٤ ده کوندریلمه ارکان حرب ضابطلرنده لحوق عودت ایتمشدر .

٤ — بو نایبر ٢٨/٩/١٥ ٢ ساعتده غزی چهرجه عودت ایدلمشدر
برنجی اردو قوماندانی
فوزی

٢٨/٩/١٢

Belge No : 2669

İzmir (Hükûmet)

15.9.38 (15.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

15.9.38 sabah harp raporu;

1. Birinci Kolordu mıntıkasında : İzmir şehrinde İslâm mahallâtı (mahalleleri) istikametindeki yangın söndürülmüştür. Kordon boyu civârında hafif sûrette devam eden yangının da itfasına (söndürülmesine) çalışılmaktadır.

Urla Kaymakam Vekâleti'nden Birinci Kolordu'ya mevrud (gelen) rapora nazaran Urla'da da yangın zuhur ettiği ve devam etmekte bulunduğu anlaşılmıştır. Bu harik (yangın) Urla'da mektebe ve kilisaya (kiliseye) tahassun edip (gizlenip) dün, firar eden müsellâh (silâhlı) Rumlar tarafından ikâ edilmiştir (çıkarılmıştır).

2. Dördüncü Kolordu mıntıkasında : Akhisar-Manisa demir yolu telgraf hatları tamir ettirilmiş olup 13.9.38 (13.9.1922) den beri bu iki kasaba arasında muhabere edilmektedir. Düşmân ırkına mensûb olup dâhile (içeri) sevk edilmekte olan ahaliden bir kafile 14.9.38 (14.9.1922) de Manisa'ya muvâsalat eylemiş (gelmiş) ve şarka (doğuya) sevk edilmişlerdir.

3. İkinci ve Beşinci Kolordularla, Menderes Müfrezesi'nden rapor alınamamış ve Beşinci Kolordu nezdine 14.9.38'de gönderilen erkân-ı harp zâbiti de (kurmay subayı) henüz avdet etmemiştir (gelmemiştir).

4. Bu rapor 15.9.38 saat 12 zevâlde (öğlen) Garb Cephe K. (Komutanlığına) arz edilmiştir.

Birinci Ordu Kumandanı

Ferik (Korgeneral)

16.9.38 (16.9.1922)

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1763

Dosya No : 119

Fihrist No : 18.6

946.1023

Belge No : 2670

[28] قول اردو امرلری

یاده وقت ۱۶ قوماندانلغی

۲۸/۹/۱۵ جمعه

۱۶,۰۰ زوال

۱ — ۲۸/۹/۱۴ تاریخه اردو اوزره نظاً اوردشه چیقه رق استانبوله [طوزلا بودی - بلجیق - مدجی لیمانی] حفظنده تابع ایکنجی و چانقه قوزنجی بولنان چرکس موصله قول عیاشی محابه ایکنجی ایدی. بو قول ۲۸/۹/۹ ده ایچی قول اردو طرفنه استدعا اولنمیه و دشمنک ۱۱ نجی فرقه سنک کلیکده اولان قوه سنک مدافعه ده طوریلدیغی تاکید اولنمشدر. قوه اغاجی جوابنده عثمانلی موجودی اخبار اولنابیله [...] تشبثات بر دکه قوماندانلغی ایچی اردو ۲۸/۹/۱۱ ده حفظ و کونه رطشندی.

۲ — ایچی اردو [قوه ایچی اردو، ایچی، ایچی قول اردو لری [۱۱ و ۱۲ نجی فرقه] ۲۸/۹/۱۴ صباحی افقیاره دیه بالیکسره حرکت ایده رک واشتیه بالیکسر - ادرمید خطنی شمالنده تخلیه اجرا ایده جکدر. و بجانب اردو اوزره بولدیغی منطقه ده [بالیکسر - ادرمید] خطنی قیه قدر اولاً یساره تحرک اتفاقی سر عثمانلی نظر دادمیدکو فرقه سی تحرکه دوشمامسی قابل سد و مدافعه ایده جکدر. ... ایچی قول اردو ۲۸/۹/۱۹ اقشامی قیه - صوما - [قوه اغاجی] حفظنده بولنمقدر بولنمیه جقدر.

۳ — ایچی قول اردو سمه، موجه، بلوه، ایوالوه، ادرمید قضالری تحت قطعات نظرنه وضع عرض حفظه ما مقدار نظیف دوام ایده جک تاحلف مهم افکار ترحدانه تحت بو منطقه ده ایچی مواری فرقه سی، ایوالوه و ادرمید قضالری و فرقه ۱۶ بلوه و دیکیلی قضالری تحت بالکسره نظیر ایده جکدر. بو قضالرک داخلنده ما حفظنده بو اوزره مواری بالیکسر ذه ایچی اردو یه و فرقه ۱۶ صوموه و ... ایچی قول اردو یه تسلیم ایده جکدر. مواری فرقه سی قول اردو ایچی قوماندانلغی ایچی یه تشریف ادرمید ... باد باط حفظنی بولندیره جق و بو حفظ و ... حاله دائم ایچی ایچی قول اردو یه ایصال تامه ایده جکدر. عبد یاری مواری فرقه سی ادرمید ایوالوه و فرقه ۱۶ بلوه قضالری داخلنده موجود سوق قوماندانلغی جالیشه رق مواری فرقه سی [ادرمید - ایوالوه] فرقه ۱۶ [ایوالوه - دیکیلی - بلوه] قوماندانلغی تحت قطعات وضع ایده جکدر.

8 | 6-5036 | 155

٦ – قول اردو نك دقيق قوانينك وضعيتلرنه ستحصيل نيدلوقدر قول اردو طوغى جايوبى قول اردويه اعاده اولنمه ومنفرده قالمقدر.
– قول اردو قوانينك ستحصيل منفرده قالمقدر.
– [٤٨] نومرولو قول اردو امرى و ٢٠١٦٢٧٠٩٢٥ قوانينه نظراً قول اردو طوغى جايوبى ١٥/٩/٤٨ تاريخ ويلمه ووراى معلومانه ريجى اردو قوانينه نظراً كونديلمشدر.

آيغز قول اردو قوماندانلغى
بدلوا
[illegible]

اصله مطابقدر
[illegible]
[illegible]

Belge No : 2670

2.Kor.(2.Kolordu) Kumandanlığı

Harekât

Adet 335

4668

Menemen

15.9.38 (15.9.1922)

Saat 12 zevâl

(Öğle 12.00)

Kolordu Emri (38)

Piyade 14. Fırka (14.Piyade Tümeni)

Kumandanlığına

1. 13.9.38 (13.9.1922) tarihli ordu emrine nazaran Urla şebh-i cezîresindeki (yarımadasındaki) düşmân Tuzlaburnu-Bağcılar-Demirci limanı" hattında sebat etmekte ve Canan körfezinde bulunan bir harp gemisi mevziin sol cenâhını (kanadını) himâye etmekte idi. Bursa 9.9.38'de (9.9.1922) Üçüncü Kolordu tarafından istirdat olunmuş (geri alınmış) ve düşmânın 11 nci Fırkası'nın Gemlik'te Onuncu Fırkası'nın Mudanya'da toplandığı haber alınmıştır. Kırkağaç civârındaki dağlarda mevcûdiyeti ihbar olunan "500" kişilik bir düşmân kuvvetine karşı İkinci Ordu'ca 11.9.38'de (11.9.1922) bir müfreze gönderilmişti.

2. İkinci Ordu Kocaeli Grubu, Üçüncü, Altıncı Kolordularla "41 ve 61 nci Fırkalar" 16.9.38 (16.9.1922) sabahı Akhisar'dan Balıkesir'e hareket edecek ve Eskişehir-Balıkesir-Edremit hattının şimâlinde (kuzeyinde) taharriyat icrâ edecektir (araştırma yapacaktır). Birinci Ordu elyevm (bu gün) bulunduğu mıntıkadan "Balıkesir-Edremit" hattına kadar sahadan düşmân enkazını sûratle tathir (temizleyecek) ve İzmir körfezini düşmân donanmasına karşı sed ve müdâfaa edecektir (kapatacak ve savunacaktır). Dördüncü Kolordu 19.9.38 (19.9.1922) akşamına kadar Soma "Karkağaç" mıntıkasına yerleşmiş bulunacaktır.

3. İkinci Kolordu Menemen, Foça, Bergama, Ayvalık, Edremit kazalarını düşmân kıtaâtından (birliklerinden) tathire ve hasım (düşman) ırkı hakkındaki mukarrerâtı (kararları) tatbike devam edecek ve sahilin mühim aksâmını tarassud ettirecektir (kısmını gözetlettirecektir). Bu maksatla İkinci Süvâri Fırkası, Ayvalık ve Edremit kazalarını ve 14. Fırka Bergama ve Dikili kazasını düşmân perakendelerinden tathir edecekler ve bu kazalar dâhilindeki hasım ırkına mensûp olanları süvâri fırkası Balıkesir'de İkinci Ordu'ya ve 14. Fırka Soma'da Dördüncü Kolordu'ya teslim edeceklerdir. Süvâri fırkası kolordu ile

Belge No : 2670

telgraf muhâberesini te'mîn edilinceye kadar On Dördüncü Fırka nezdinde bir irtibar zâbiti (subayı) bulunduracak ve bu sûretle sabah ve akşam raporlarının muntazaman kolorduya îsalî (ulaştırılması) te'mîn edilecektir. Aynı zamanda süvâri fırkası Edremit Ayvalık ve 14. Fırka Bergama kazası dâhilinde mevcut sivil telgraf me'murlarını çalıştırarak süvâri fırkası "Edremit-Ayvalık" 14. Fırka "Ayvalık-Dikili-Bergama" telgraf hatlarını tamir ve hâl-i faâliyete vaz'edeceklerdir (çalışır duruma getireceklerdir).

4. Kolordunun diğer fırkalarının vaz'iyetlerinde şimdilik tebeddül (değişiklik) yoktur. Kolordu topçu taburu kolorduya iâde olunacak ve Menemen'de kalacaktır.

- Kolordu Karargâhı şimdilik Menemen'de kalacaktır.

- (38) numrolu kolordu emri Fırka 3,4,7,14,2,S (2. Süvari Tümeni)

- Kumandanlıklarına kolordu topçu taburu ile 15.9.38 tarihinde verilmiş ve berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Birinci Ordu Kumandanlığı'na gönderilmiştir.

İkinci Kolordu Kumandanı
Mirliva (Tuğgeneral)
Ali Hikmet

Aslına mutâbıktır (uygundur).
15 Minh. (de)
Şu'be 1 Müdürü
Binbaşı

Arşiv No : 6/5050
Klâsör No : 2284
Dosya No : 30
Fihrist No : 155

936-1023

Belge No : 2671

6-5050
9
181

٢٦١

ازمیر

٢٨-٩-١٦

بیانامه

نومرو : ٥

١ — اردومز طرفندن استخلاص ودشمندن تطهیر ایدیلن محلرده یونان روم وارمنیلر ایله دشمنك یونانستانه کتورمك اوزره داخلدن ازمیره کتیردیکی حالده اردومزك تضییق اوزرینه سواحلده وازمیرده ترك ایتمکه مجبور اولدیغی روم وارمنیلرك الی سلاح طوتانلرینك رسماً وعلناً یونان اردوسنه التحاق وتشکیلات مخصوصه‌لریده علیهمزده سلاح استعمال وقرا وبلاد وقصبای احراق واهالیٔ معصومه‌یه ظلم واشکنجه ایتدکلری ثابت ومتحقق بولندیغندن یونانك یکیدن یونان اردوسنه التحاق ایدرك دشمنك منابع قوتی تشکیل وتزیید ایتملرینه محل براقامق ایچون اون سکز یاشندن قرق بش یاشنه قدر اولانلر صلحك عقدینه قدر امرا غارنیزونلرنده بولندیریله‌جقلردر.

٢ — ١٨ : ٤٥ یاشندن خارج یونان کرك ازمیرلی وکرکسه داخل ممالکندن کلش اولان روم وارمنی عائله‌لرینك تورکیا خارجنه کیتمارتی حقنده‌کی مساعده ٣٠ ایلول سنه ٣٨ اقشامنه قدر جاریدر. ٣٠ ایلول اقشامندن سوکره حضور وسکون عمومی‌یی وامنیت عسکریه‌یی اخلال وضیقده قالمه‌جق اولانلرك حرب منطقه‌سی خارجنه سوق اولنه‌جقلری بیان اولنور.

٣ — تورکیا بیوك ملت مجلسی حکومتی استرداد اولنان مناطقده یونان اردوسی اغاشنی وتشکیلات مخصوصهٔ تخریبیه‌سنی تشکیل ایچون تدابیر قطعیه اتخاذ ایتمش اولدیغندن بلا تفریق جنس ومذهب عموم اهالینك ایش وکوچلریله اشتغال ایتمك اوزره اوزرینه وکویلرینه عودت ایتملری لزومی تبلیغ اولنور.

اردو قوماندانی

ایمزا

نور الدین

٢٨/٩/١٦

662

Belge No : 2671

İzmir

16.9.38 (16.9.1922)

Beyânnâme

Numro : 5

1. Ordumuz tarafından istihlâs (kurtarılan) ve düşmândan tathir edilen (temizlenen) mahallerde bulunan Rum ve Ermeniler ile düşmânın Yunanistan'a götürmek üzere dâhilden İzmir'e getirdiği hâlde ordumuzun tazyîki (sıkıştırması) üzerine sevâhilde (sahilde) ve İzmir'de terk etmeye mecbur olduğu Rum ve Ermenilerin eli silâh tutanların resmen ve alenen Yunan ordusuna iltihak (katılmak) ve teşkilât-ı mahsûsalarıyla da (özel teşkilâtlarıyla da) aleyhimizde silâh isti'mal (kullanmak) ve kurâ ve bilât ve kasabatı ihrak (köyler beldeler ve kasabaları yakarak) ve ahali-i ma'sûmeye zulüm ve işkence ettikleri sabît ve mütehakkik (tespit edilmiş) bulunduğundan bunların yeniden Yunan ordusuna iltihak ederek düşmânın menâbi-i kuvvetini (kuvvet kaynağını) teşkîl ve tezyît etmelerine (çoğaltmalarına) mahal bırakmamak için on sekiz yaşından kırk beş yaşına kadar olanlar sulhun akdine kadar üserâ (esir) garnizonlarında bulundurulacaklardır.

2. 18:45 yaşından hariç bulunan gerek İzmirli ve gerekse dâhil-i memleketten gelmiş olan Rum ve Ermeni ailelerinin Türkiye hâricine gitmeleri hakkındaki müsâade ve 30 Eylûl sene 38 (1922) akşamına kadar câridir (geçirlidir). 30 Eylûl akşamından sonra huzur ve sükûn-u umûmiyi ve emniyet-i askeriyeyi ihlâl vaz'iyyetinde kalacak olanların harb mıntıkası hâricine sevk olunacakları beyân olunur.

3. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti istirdad olunan menâtıkta (ele geçirilen mıntıkalarda) Yunan ordusu enkazını ve teşkilât-ı mahsûse-i tahribiyesini tenkil (özel tahrip teşkilâtını yok etmek) için tedâbir-i kat'iyye ittihaz etmiş (kesin tedbirler kabul etmiş) olduğundan bilâ tefrik (ayırt etmeksizin) cins ve mezhep umum ahalinin iş ve güçleriyle iştigal etmek (meşgul olunmak) üzere evlerine ve köylerine avdet etmeleri (dönmeleri) lüzûm-u tebliğ olunur (bildirilmesi gerekir).

Ordu Kumandanı

Ferik (Korgeneral)

Nureddin

Belge No : 2671

19.9.38 (19.9.1922)
sabahı kolordudan bir sûvari ile
gelmiştir.

Arşiv No : 6/5050
Klâsör No : 2284
Dosya No : 30
Fihrist No : 181

المحصار
٢٠/٩/١٢
٤ ...

محمدی قومندانلغنه

١ — آلتنجی قول اردو دفرقه ٢١ بوجاق المحصار منطقه‌سنده
مقابله بوردیغی باتلاریه مرفه ٤١ بواقعه المحصاره
مواصلت ایتمکده‌در . دشمن دائر کیچه برعملیات
یوقدر . اردو قرارگاهی ١٦/١٧ ٢٠/٩ کیجه‌سی
صومه‌ده ١٧/١٨ ٢٠/٩ کیجه‌سی بالکیرده‌یولنه جقدر .

٢ — مغنیسا — المحصار — صومه — بالکیر آره‌سنده
ایکی مخابره خطی تنظیم و اصلاح ایدلدی . بری تلفونه
دیگری تلغرافه مخصوصدر . المحصار ده قره‌اغاج
صومه بالکیر موقعلرنده تلفون و تلغراف مرکزلری
تشکیل ایدلدی . اردونک ایجرا ایلدیغی تنظیم و امنیه
مخابره‌سی ایچون مغنیسا ، المحصار ، قره‌اغاج ،
صومه مرکزلرنده ایجاب ایدن قطعات طرفندن تنظیم
آلنمشدر . مخابرات سلامتنی تأمین ایچون دقت و فعالیت
برلیک بالکیرده و دیگر یرلرده ازیاده قدر برلیک
و امنیه طوتمسی خصوصلرینک ایجاب ایدنلری امر سویلنمش
مرجودر .

٣ — اوچنجی قول اردوده هر شوئی بر سره اردو براهم
هر شوئی ایکی قومتی و صاغلام بنک اولمسیلنمش هر
ترددات و مالزم سیله برحت ایتمکده چوق رحاییلام .

اردو قومندانی
شوکت

١٧/٩/١٢

Belge No : 2672

Akhisar

16.9.38 (16.9.1922)

Saat 4.00 sonra (16.00)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

1. Altıncı Kolordu ve Fırka (Tümen) 61 bu sabah Akhisar mıntıkasından şimâle (kuzeye) yürüyüşe başladılar. 41. Fırka bu akşam Akhisar'a muvâsalât etmektedir (ulaşmaktadır). Düşmâna dâir yeni bir ma'lûmat yoktur. Ordu karargâhı 16/17 9.38 (16/17.9.1922) gecesi Soma'da 17/18.9.38 (17/18.9.1922) gecesi Balıkesir'de bulunacaktır.

2. Manisa-Akhisar-Soma-Balıkesir arasında iki muhâbere hattı tanzim ve ıslâh edildi. Birisi telefona ve diğeri telgrafa mahsûsdur. Akhisar'da ve Kırkağaç-Soma-Balıkesir mevkilerinde telgraf ve telefon merkezleri de küşâd edildi (kuruldu). Ordunun İzmir ile muntazam ve emin muhâberesi için Manisa ve Akhisar, Kırkağaç, Soma merkezlerinin icâb eden kıtaât (birlikler) tarafından teslim alınarak muhâberatın selâmetini te'mîn eylemelerini ve hatlardan birinin Balıkesir'den doğruca İzmir'e kadar serbest ve emin tutulması hususlarının icâb edenlere emir buyrulması mercûdur (rica olunur).

3. Üçüncü ve 6 ncı Kolordulara ma-şoför (şoförüyle) birer ve orduya da ma-şoför iki kuvvetli ve sağlam binek otomobilinin mateferruat (ayrıntılarıyla) malzemesiyle sürat-i irsâlini (çabuk gönderilmesini) çok ricâ ederim.

2. Ordu Kumandanı

Şevki

17.9.38 (17.9.1922) 2 nci Kısım

Şu'be 1

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1763

Dosya No : 119

Fihrist No : 14-2

956.102 3

Belge No : 2673

بورنو
۲۸/۹/۱۶

باش قومانداني
ایکاه جوه‌ی ریاستنه

۲۸/۹/۱۶ آقشام راپورى

۱- بر نجی اردو منطقه‌سنده : ازمیر شهرنده یا تنیه عنیف صورتده دوام ایتمکده‌در. دشمن مدافعه‌سی ۱۵ : ۰۰ بیك قدر غیر منظم توپلر بولندیغی وجرسه‌ایچم چیالرینك مدافعه‌سی اولدقجه استحیاء ایدلمشدر.

ایکنجی سواری فرقه‌سی (۲۸/۹/۱۵) آیوالغ راعه‌سنه دخل اولمشدر. و دشمن بر هفته اول آیوالغ غربنده استحکامی آچلاشیلمشدر.

دردنجی قول اردو (۲۸/۹/۱۶) روزه آقاج - صوره استقامتنده حرکت ایتمشدر.

بشنجی قول اردو دخی هنوز راپور آلنامامشدر.

۲۸/۹/۱۶ صاحلیه یلدیریملرنده طیاره کشفنده چشم دیوارنده بشخص تصادف ایدلمشدر و سائق یانده یکدیگر تعقیب کلیس کوردولمشدر.

مدرسه مفرزه‌سنك ۲۸/۹/۱۶ صباح راپورینه نظراً ۵۹ سیلوقه مواجه ایتمشدر و ۴۶ ایکی طایوردن تره‌ده سیلوقه بولدیریلمشدر. سیلوقه‌ده ۲۰ سلامه یونانلیلر طرفندن شهید ایدلمشدر و دونمادن بشنك بشخص اسیر دوشمشدر. اوادیغز ده اولدیغی آکلاشیلمشدر.

۲- ایکنجی اردو دخی هنوز راپور آلنامامشدر.

۳- بو راپور ۲۸/۹/۱۹ ساعت ده وصول ایدلمشدر.

ذیه‌جه‌ی قومانداني

Belge No : 2673

Bornova

16.9.38 (16.9.1922)

Başkumandanlığa

Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye Riyâsetine

(Genelkurmay Başkanlığına)

16.9.38 akşam raporu

1. Birinci Ordu mıntıkasında : İzmir şehrinde yangın hafif sûrette devam etmiştir. Düşmânın Midilli'de 20:35 bin kadar gayri muntazam kuvvetinin bulunduğu ve Çerkez Ethem ve henpalarının (yandaşlarının) Midilli'de oldukları istihbar edilmiştir (haber alınmıştır). İkinci Süvari Fırkası (15.9.38) (15.9.1922) de Ayvalık'a vâsıl olmuş (ulaşmış) ve düşmânın bir hafta evvel Ayvalık'ı tahliye ettiği anlaşılmıştır.

Dördüncü Kolordu Manisa civârından "16.9.38" de Kırkağaç-Soma istikametinde hareket etmiştir. Beşinci Kolordu'dan henüz rapor alınmamıştır. 16.9.38 sabahleyin yaptırılan tayyare keşfinde Çeşme ve civârında düşmâna tesadüf edilmemiş ve Sakız limanında yirmi kadar nakliye gemisi görülmüştür. Menderes Müfrezesi'nin 14.9.38 (14.9.1922) sabah raporuna nazaran 59. Alay Selçuk'a muvâsalat etmiş (ulaşmış) ve 46. Alay iki taburuyla Tire'den Selçuk'a yürüyüşte bulunmuştur. Selçuk'ta 35 Müslüman Yunanlılar tarafından şehit edilmiş ve bunlardan bir kısmının düşmâna esir düşen efradımızdan (erlerimizden) olduğu anlaşılmıştır.

2. İkinci Ordu'dan henüz rapor alınamamıştır.

3. Bu rapor 19.9.38 (19.9.1922) saat 1 sonrada (13.00) arz edilmiştir.

Garb (Batı) Cephesi Kumandanı

İsmet

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1763

Dosya No : 119

Fihrist No : 18-1

956.1023

Belge No : 2674

صورت

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2674

Zâta mahsusdur (kişiye özeldir)

Bornova
16.9.38 (16.9.1922)

Sûret

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

İzmir'in işgalinden i'tibâren bir hafta geçtiği hâlde henüz hiçbir tarafta inzibat te'sîs etmemiştir (kurulmamıştır). Yağmagerlikde (yağmacılıkta) bütün kuvvetiyle devam etmektedir. Rum ve Ermenilerden maâda (başka) bazı ecnebi anasırını da ızrar ve tethiş etmeye (yabancı unsurları da zarar ve dehşet vermeye) başlayan ve dolayısıyla vaz'iyyet-i siyâsiyemizi işgal etmek ihtimali olan bu hareketin derhal ve sürat-i kat'iyyede (kesin olarak) men'i için ittihâz-ı tedâbir edilmesini (tedbirler alınmasını) ricâ ve bu tedâbir meyânında (arasında) yağmagerliğe teşebbüs eden efradın (erlerin) mensûb olduğu kıt'a (birlik) kumandanlarının mes'ul edilmesinin fâideli olacağını ve hükûmet-i mülkiyenin de bu bâbda faâliyete geçirilmesi lüzûmunu arz ederim.

Erkân-ı Harbiye Reisi
(Genelkurmay Başkanı)
Müşir (Mareşal)
Fevzi

Garb Cephesi Kumandanlığı
Harekât Şu'besi
Numro
2910

Bornova
16 Eylül 38

Birinci Ordu Kumandanlığına

Büyük kumandanlarca bir umde-i esâsiye addedildiği (esas ilkeler sayıldığı) ma'lûm olan inzibat meselesinin sür'at ve kat'iyyetle te'mîni için Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyâset-i Celîlesi'nin (Genelkurmay Başkanlığı'nın) emirle-

Belge No : 2674

ri yeni bir muharrik (dürtü) olacağını ümid-i kat'iyle memûl (kesinlikle umut) etmekteyim efendim.

Garb Cephesi Kumandanı

İsmet

19.9.38 (19.9.1922)

Arşiv No : 4/4557
Klâsör No : 1904
Dosya No : 99
Fihrist No : 6

671

956.102 3

بنی اردوقانانتی

عرفان شبی ۲۸۸ عرب جهه‌سی قانانتی

بورنووه
۲۸/۹/۱۷

۱۱	۳/۱۹۲۵
۱۱	۷۲-۱
۱۲	28-2

۲۸/۹/۱۷ جاغ رایورینه

۱- ۲۸/۸/۱۷ دوباشلاییه عرفان نزغه ده‌واسی نتیجه‌سنده عزیز آناطولیه آطلاری دکه‌سی اوزره
برسنجه سامسونه سوق قصد اولونه دارالرما نامنده دشمه اوزره شعبه طرفنه
یونتیلمه اجراسی احتمال تابعه ۲۸/۹/۱۷ ده عرفان نجه بیندا اولمسه ده دشمه بیندا کلیوق
قالمه دکه آیرنده لطف بنه داراییه خانه‌لرینه دشمه لوث اعاده قیلیه اولمشدر.
ماتوقیانات عیونه ایشارات معیه سبه بو وظیفه اولمغنی اینجه بنایاً انه عرفان اولاد بنی
اردوننه سنجاغه دخاصه ولیه ده عهده‌سنه توزیع ویریلیه جهه خدمات آیریجه دخا مخصوصاً بانه
مستحقدر دیه‌لم واسطه‌لیاتی تعرض تم ایله جانب جوقنا عزیز استانبولاده بولونقه عهده
ایلیم.

۲- بنی فخاردوه سنه‌سی بو جهه جواره‌نه تمنت ایلیه ۱۶۱ تفکه‌ی ضبطه جاز طویلمشدر.
بنی آمانه خدمت ایله مباشرتی معلوم ویرده لایقنه خانه‌سنه صاقلانه‌جغنه بیان اولونه تحریر
ایلیه ۱۷ روم دوست اولمشدر. بوجوده بنه دوست ایلیه دیکه بیروم قوله لطف
ایلیه ۱۷ روم دوست اولمشدر. بارا دیوره آیریجه ۵۵ روم آیریجه دوست ایلمشدر.

۳- آیکی فخاردوه سنه‌سی وقتی سوایه کلنه رایه آلنمشدر. بوقوه دخا عرفه منسوب
اولانه طویلمه‌جغه لطف‌دور. بوجوده خانه‌لرینه اعتنا ایله روم تمامیله خانه‌لرینه آیریلمه‌دوه بانتیه
اینانه جا لطف‌دور.

۴- بو سنه بنه بوردیشه بوجانه دردنجی فخاردوه سنه‌سی رایه آلنمشدر.

۵- بنی فخاردوه سنه‌سی ۲۸/۹/۱۷ ده آلوجاق عزیز جوقنه‌ی دخا دمه‌سنه

Belge No : 2675

Birinci Ordu Kumandanlığı
Harekât Şu'besi

Bornova
17.9.38 (17.9.1922)

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığına

17.9.38 sabah raporudur.

1. 26.8.38'de (26.8.1922) başlayan harekât-ı taarruziye (taarruz harekâtı) ve devamlı ta'kıbât Garbi Anadolu'nun Adalar Denizi sevâhilinden (sahillerinden) Bahr-ı Sefîd (Akdeniz) sevâhil-i garbiyesine kadar mumtet olan (uzanan) dâr-ül harekâtında (harekât alanında) düşmân ordusunun hezîmet-i kat'iyyesi (kesin yenilgisi) ve kuvvetlerinin imha ve inhilâl-i tammiyle (dağılmasıyla) 16.9.38 (16.9.1922)'de tamamen netîce-i pezir olmuş (sonuçlanmış) ve düşmân bakkiyyet-ûs süyûfu kâmilen (kılıç artıklarının tamamı) denize atılarak lûtf-u Yezdân (Allah'ın yardımı ile) hak-ı pây-ı vatan levs-i âdadan tathir olunmuştur. (vatanın toprakları pis düşmandan temizlenmiştir). Mâ-fevk makâmat-ı âhiyenin irşadat-ı musubesiyle (yüksek makamların olumlu yol göstermeleriyle) bu vazîfe-i vataniyesini ifâya bi-inayet-ul Allah muvaffak (Allah'ın yardımıyla vatan vazîfesini yapmada başarılı) olan Birinci Ordu'nun mûteâkib vazîfe-i vataniyeden uhdesine tevdî buyrulacak (emrine verilecek) hidemât-ı âtîyyi (sonraki görevleri) dahi muzafferiyat-ı mustahsıladan mülhem (kazanılan başarıdan esinlenerek) vasi ma'neviyat (yüksek moral) ve azm-i tâm (büyük bir inanç) ile cenab-ı Hayır-ül nasirine istinaden (Allah'ın yardımına dayanarak) ifaya âmâde bulunduğunu arz eylerim.

2. Birinci Kolordu mıntıkasında : Buca civârında muhtelif-ül cins (çeşitli türde) 161 tüfekle 4 sandık cephane toplanmıştır. Yunan amâline (emellerine) hizmet eden, bazı eşhâsın (şahısların) Buca'da Banatınhanesi'nden saklandıkları haber alınarak taharri edilmiş (aranmış) ve 17 Rum derdest olunmuştur (ele geçirilmiştir). Bunlardan başka derdest edilen diğer bir Rum firara tasaddî ettiğinden (kaçmaya kalkıştığından) vurulmuştur. Paradiso'dan ayrıca 55 Rum ayrıca derdest edilmiştir.

3. İkinci Kolordu mıntıkasında : 2. Fırka Süvari'den (2. Süvari Tümeni'nden) henüz rapor alınmamıştır. Bergama'da düşmân ırkına mensûb olanlar toplattırılmaktadır. Bunlardan hanelerine ihtifa eden (saklanan) Rum ve Ermeniler hanelerini ateşleyerek muhtelif mahallerde yangın ika'ına (çıkarılmasına) çalışmaktadırlar.

Belge No : 2675

4. Yeni mıntıkasına yürüyüşte bulunan Dördüncü Kolordu'dan henüz rapor alınmamıştır.

5. Beşinci Kolordu mıntıkasında 15.9.38'de (15.9.1922) Alaçatı garb sırtlarındaki düşmân dümdârına (artçısına) sûvarilerimiz tarafına yapılan taarruzda düşmân harp gemileri Çeşme-Alaçatı-Yükderesi boyunca kıtaâtımıza şehit (birliklerimize şiddetli) yan ateşi yapmıştır.

15/16.9.38'de (15/16.9.1922) 57. Fırka Hücum Taburu'nun iştirâkiyle yapılan gece taarruzunda düşmân mevzileri zabt olunmuş ve düşmân bakiyet-üs süyûfu donanma himâyesinde gemilere iltica eylemiştir. Düşmân donanmasının bütün gece Alaçatı ile Çeşme arasındaki mıntıkayı ateş altına almasına rağmen ale-s sabah (erkenden) Üçüncü Süvari Fırka'mız Çeşme kasabasına dâhil olmuştur. Düşmân Çeşme yolu üzerinde birçok otomobillerini tahrîb ederek terk etmiş ve memlû (dolu) cephane nakliye arabalarını ve binlerle bargir (yük hayvanları) ester (katır) terk etmeye mecbur edilmiş angaryacı olarak düşmânın Anadolu kasabalarından getirdiği Türk köylüleri de tahlis edilmiştir. 16.9.38'de iki büyük zırhlı ile birkaç torpidodan mürekkep (oluşan) bir Yunan filosu Sakız önünde görülmüştür. Bunlardan bir torpido saat 4 sonrada (16.00) Çeşme şarkına (doğusuna) Ilıca limanına gelerek Alaçatı istikametinde birkaç mermi atmıştır.

6. Bu rapor 7.9.38 (7.9.1922) saat 10.30 evvelde (10.30) Bornova'dan Garb Cephesi Kumandanlığı'na arz edilmiştir.

Birinci Ordu Kumandanı

Ferik (Korgeneral)

Nureddin

17.9.38

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1763

Dosya No : 119

Fihrist No : 28-2

	61
	22

Belge No : 2676

677

Belge No : 2676

(108)

Bornova

17.9.38 (17.9.1922)

Başkumandanlığa

Erkân-ı Harbiye-i Umumiye Riyâsetine (Genelkurmay Başkanlığına)

17.9.38 sabah raporu

1. İkinci Ordu mıntıkasında : Demirci Kaymakamlığı'ndan alınan rapora nazaran bu gün (17.9.38) öğleden sonra Bandırma istirdat edilmiştir (ele geçirilmiştir). 16.9.38 (16.9.1922) sabahı Balıkesir istikametinde hareket eden Altıncı Kolordu bu akşam Kargalı ve Kurudere mevkilerine 61 nci Fırka (Tümen) Bigadiç'e, 41 nci Fırka Kelme'ye vâsıl olacaktır (ulaşacaktır).

İkinci Ordu Karargâhı 17/18.9.38 (17/18.9.1922) gecesi Balıkesir'de bulunacaktır. Manisa-Akhisar-Soma-Balıkesir arasında biri telefon ve diğeri telgrafa mahsus olmak üzere iki muhâbere hattı tanzim ve ıslah edilmiş ve Akhisar, Kırkağaç, Soma ve Balıkesir'de telgraf ve telefon merkezleri küşad edilmiştir (açılmıştır). Üçüncü Kolordu'dan rapor alınamamıştır.

2. Birinci Ordu mıntıkasında : Kırkağaç-Soma mıntıkasına nakledilecek olan Dördüncü Kolordu dün (16.9.38) Manisa civârından hareket etmiştir. Kolordu bu akşam 23 ncü Fırkası'yla Akhisar şimâl-i garbîsinde (kuzeybatısında) Sünetçi-Yatağan-Çobanhasan Beşinci Fırka ile Akhisar cenûb-i garbîsinde (güneybatısında) Kösekaya-Yenişehir-İstasyon On İkinci Fırka ile Kayaşçılar-Yobaz harmanı dallısı-Yakup Bey ve 11 nci Fırka ile Kınık-Kocaômerli, mıntıkasında ve karargâhıyla Hamidiye'de bulunacaktır.

İkinci Kolordu mıntıkasında : Bergama'da düşmân ırkına mensûb olanlar toplattırılmaktadır. Bunlardan hanelerine ihtifa eden (saklanan) Rum ve Ermeniler hanelerini ateşleyerek muhtelif mahallerde yangın ika'ına (çıkarmaya) çalışmaktadırlar. İkinci Süvari Fırkası'ndan henüz rapor alınmamıştır. Birinci Kolordu mıntıkasında Buca civârında muhtelif-ül cins 161 tüfekle dört sandık cephane toplanmıştır. Yunan âmeline hadim (emeline hizmet eden) 17 Rum Buca'da muhtelif (gizlenmiş) oldukları hanede ve ayrıca 55 Rum da Paradisu'da derdest edilmiştir (tutuklanmıştır). Beşinci Kolordu mıntıkasında : 15/16.9.38 (15/16.9.1922) gecesi 57. Fırka hücum taburunun iştirakıyla Alaçatı garb sırtlarındaki düşmâna yapılan taarruzda düşmân mevzii zabt olunmuş ve düşmân bakiyet-üs suyûfu (kılıç artığı) donanması himâyesinde gemilere iltica etmiştir. Düşmân donanmasının bütün gece Alaçatı ile Çeşme arasındaki mın-

Belge No : 2676

tıkayı ateş altına almasına rağmen ale-s sabah (sabah erkenden) Üçüncü Süvari Fırka'mız Çeşme kasabasına vâsıl olmuştur. Düşmân Çeşme yolu üzerinde birçok otomobillerini tahrîb ederek terk etmiş ve dolu cephane arabalarını ve binlerce beygir ve ester (katır) bırakmaya mecbur edilmiştir. Angaryacı olarak düşmânın Anadolu kasabalarından getirdiği Türk köylüler tahlis edilmiştir (kurtarılmıştır). Urla-Çeşme mıntıkasında 57 nci Fırka bırakılarak Beşinci Kolordu 19.9.38 (19.9.1922)'de İzmir cenûbunda Paradisu-Seydiköy-Balçova mıntıkasında toplanacaktır.

- Bu rapor 17.9.38 saat 9 sonra (21.00)'de arz edilmiştir.

Garb Cephesi Kumandanı

İsmet

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1765

Dosya No : 121

Fihrist No : 73, 73-1

956.1023

Belge No : 2677

(١٠٨)

٥٨ - ٩ - ١٧

١	٤٤٢٨
٢	61
٣	72

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

A	2/2795
B	61
F	224

٩	٩ / ٢٢٩٥
٤	٤١
٢	٢٢-٥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Belge No : 2677

17.9.38 (17.9.1922)

Cephe Emri 106

1. Ordular tarafından mütemâdi darbelerle Urla şibh-i cezîresine (yarımadasına) tıkılan düşmân enkazı Birinci Ordu Kumandanlığı emrinde. Beşinci Kolordu ve 57 nci Fırka (Tümen) tarafından mütemadiyen ta'kîb olunarak 15/16.9.38 (15/16.9.1922) gecesi Çeşme'den kâmilen tard ve ihrac edilmiştir (tamamen geri atılmış ve uzaklaştırılmıştır). Ordulara ve 26 Ağustos 38 (26 Ağustos 1922)'den beri bil-a-âram (durup dinlenmeksizin) muharebe ve ta'kîbat ile çalışmış olan süvâri fırkalarına beyân-ı tebrikat ve teşekkürat ederim (tebrik ve teşekkürlerimi bildiririm).

Çeşme mıntıkasında küllıyetli vesâit-i nakliye ıgtınam edilmiştir (nakliye araçları ele geçirilmiştir). Edremit'ten i'tibâren bütün Garbi (Batı) Anadolu'da düşmân kalmamıştır. Bandırma'nın işgal olunduğu akıncı müfrezeleri kumandanlığından alınan 17.9.38 tarihli rapordan anlaşılmıştır.

2. Birinci Ordu İkinci Kolordu'yu kâmilen Dikili ve şarkında (doğusunda) toplayacak ve bildirecektir.

Beşinci Kolordu cephe emrine alınmıştır. Kolordu "1,14 ve 3 ncü Fırkalar" 19.9.38 (19.9.1922) akşamı Seydiköy havalisinde toplanacak ve 20.9.38 (20.9.1922) öğleden sonra tarafımdan mahallinde teftiş olunacaktır. Kolordunun 21.9.38'de (21.9.1922) İzmir'e uğramaksızın Akhisar havalisine tahriki musammemdir (gönderilmesi kararlaştırılmıştır). Harekât esnâsında İzmir'e uğramamak ve Seydiköy civârında dahi Birinci Ordu Kumandanlığı'nın İzmir'in inzibat-ı umûmiyesine riâyet eylemek muktezidir (gereklidir).

3. İkinci Ordu'nun vazîfesinde bir tebeddül (değişiklik) yoktur. Balıkesir'de Temurcu Kaymakamı Ethem Bey idâresinde Bandırma, Edremit havalisinde bulunan millî akıncı müfrezeler İkinci Ordu emrine verilmiştir. İşbu müfrezenin harekâtı taht-ı intizama alınacak (düzenlenecek) ve Çanakkale boğazı mıntıkasında takarrübleri (yaklaşmaları) men' olunacaktır. İkinci Ordu emrine verilen ve Ayvalık'tan Edremit'e tahrik olunan (hareket ettirilen) İkinci Süvari Fırkası'nı Edremit'ten sonra Çanakkale'ye tevcih edecektir (yöneltecektir). Fırkanın itilâf kıtaâtıyla (birlikleriyle) ihtilâf ve müsâdemeye (çarpışmaya) hacet kalmadan Çanakkale'ye girmesi ve Çanakkale'ye girdikten sonra muhâfaza-i intizam (düzenin korunması) ve asayiş için son derece dikkatli davranması lâzımdır. Düvel-i İtilâfiye (İtilâf Devletleri) kıtaâtının bizimle müsâdemeye

mahal kalmaksızın mevâkii (bölgeyi) tahliye edecekleri ümit olunmaktadır. Fırkanın uzak keşif kollarıyla serian (acilen) Çanakkale etrafındaki vaz'iyyetden haberdâr edilmesi ve fırka kumandanlığının Edremit'te bir daha mâfevk makamattan (üst makamlardan) ta'limat araması tavsiye olunur. Çanakkale, Ezine, Bayramiç ve havâlisindeki telgraf hututunun (hatlarının) muhâfazası ve işbu menâtık ile Balıkesir arasında telgraf muharebatı te'sisi bilhassa mühimdir.

4. Balıkesir'in Soma, Akhisar ve Manisa arasında biri telefon diğeri telgrafa mahsus olmak üzere iki muhâbere hattı tanzim ve ıslah olunmuştur. Birinci Ordu İkinci Ordu tarafından te'sis olunan Akhisar, Kırkağaç, Soma, Balıkesir telgraf ve telefon merkezlerini teslim edecektir.

Bâlâdaki (yukarıdaki) iki muhâbere hattından birisi doğruca Balıkesir'le İzmir arasındaki muhtelif mevâkii arasında muhâbere içindir. Telefon irtibatı için ayrıca bir hat yapılmalıdır. Bu iki telgraf hattının telefon muhâberâtı için isti'mali memnu'dur (kullanılması yasaktır). İkinci Ordu Bursa üzerinden Ankara'ya ve ayrıca Bandırma ve Çanakkale'ye süratle telgraf hattı te'sis etmelidir.

5. Birinci, İkinci Ordu Kumandanlıklarına 17.9.38 saat 10 sonrada (22.00) yazılmıştır.

Garb Cephesi Kumandanı

İsmet

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1765
Dosya No : 123
Fihrist No : 72, 72-1, 72-2

956.102 3

Belge No : 2678

[illegible]

از پیر - پیرشوه

۷۸/۱۲/۲۷

۱ - [illegible]

۲ - [illegible]

۳ - [illegible]

۴ - [illegible] ۷۸/۹/۲۱ [illegible]

۵ - [illegible]

۶ - [illegible] (۳۰.۱۱.۱) تر ذوذا ۷۸/۹/۱۹ [illegible] ۷۸/۹/۲۰ [illegible] ۷۸/۹/۲۱ [illegible]

۷ - [illegible]

۸ - [illegible]

۹ - [illegible] ۷۸/۹/۲۰ [illegible]

-157-

685

Belge No : 2678

Garb (Batı) Cephesi Kumandanlığı

İzmir-Bornova
17.9.38 (17.9.1922)

Ordu emri-48

1. Ordu cephesinde düşmân kuvveti kalmamıştır. Bandırma akıncı müfrezeleri tarafından işgal edilmiştir.

2. İkinci Ordu'nun vazîfesinde tebeddül (değişiklik) yoktur. İkinci Süvâri Fırkası İkinci Ordu emrine verilmiş ve Çanakkale'nin işgaline memur edilmiştir. Süvâri fırkası (tümeni) Edremit'e muvâsalâtında (gelişinde) İkinci Ordu'dan yeniden ta'limat alacaktır.

3. Ordu 47 numrolu ordu emrindeki vazîfesine devam edecektir.

4. İkinci Kolordu bir fırkasıyla Ayvalık civârında, diğer fırkalarıyla 21.9.38 (21.9.1922) akşamına kadar kâmilen (bütünüyle) Dikili-Bergama mıntıkasında toplanacaktır. Kolordunun vazîfesinde tebeddül yoktur. Kolordu yeni karargâhını orduya telefonla rabt edecektir (bağlayacaktır).

5. Birinci Kolordu'nun vazîfesinde tebeddül yoktur. Sekizinci Fırka Menemen ve civârında toplu bulundurulacaktır.

6. Beşinci Kolordu cephe emrine alınmıştır. Cephe emrine nazaran kolordu "1, 14, 3 ncü Fırkalar" 19.9.38 (19.9.1922) akşamı Seydiköy havâlisinde toplanacak ve 20.9.38 (20.9.1922) öğleden sonra cephe kumandanlığı tarafından mahallinde teftiş olunacaktır. Kolordunun 21.9.38'de (21.9.1922) İzmir'e uğramaksızın Akhisar havâlisine tahrîki musammemdir (hareketi kararlaştırılmıştır). Hareket esnasında İzmir'e uğramamak ve Seydiköy civârında dahi ordunun İzmir'in inzibatı nokta-i nazarından tedâbir-i umûmiyesine (genel önlemlere) riâyet eylemesi muktezidir (gereklidir). Binaenaleyh kolordudan hiçbir kıta (birlik) İzmir şehrine dahil olmayacak ve efrad (erler) ve zâbitana (subaylara) mezuniyet (izin) verilmeyecektir.

7. Balıkesir'le, Soma, Akhisar-Manisa arasında biri telefon diğeri telgrafa mahsus olmak üzere iki muhâbere hattı tanzim ve ıslah olunmuştur (düzenlenmiş ve onarılmıştır). Dördüncü Kolordu İkinci Ordu tarafından te'sis olunan Akhisar-Kırkağaç-Soma Balıkesir telgraf ve telefon merkezlerini tesellüm edecektir. Yukarıdaki iki muhâbere hattından birisi doğruca Balıkesir'le İzmir arasındaki muhâbereye mahsusdur. İkinci hat ise Balıkesir ile İzmir arasındaki muhtelif mevâkii (mevkileri) arasında muhâbere içindir. Dördüncü Kolordu te-

Belge No : 2678

lefon irtibatı için Manisa'ya kadar ayrı bir hat yapacaktır. Bu iki telgraf hattının telefon muhâberâtı için isti'mali memnudur (kullanılması yasaktır).

8. Ordu Karargâhı Bornova'dadır.

9. 1,3,4,5 nci Kolordulara, Ağır Topçu Alayı K.(Komutanlığına), Menzil Müfettişliği ve berây-ı ma'lûmat (bilgi için) Garb Cephesi Kumandanlığı'na 17.9.38 saat 11.30 sonrada (23.30) yazılmıştır.

Birinci Ordu Kumandanı

Ferik (Korgeneral)

Nureddin

Arşiv No : 4/4478

Klâsör No : 1763

Dosya No : 119

Fihrist No : 1-2

956.101.3

Belge No : 2679

ملته بیاننامه

بویوك واصیل تورك ملتی !

اردولریز ۹ ایلول ۳۳۸ صباحی ازمیرمزی ویه ۹ ایلول ۳۳۸ اقشامی بروسه‌مزی مظفراً تخلیص ایتدیلر. ایکی دکز عسکریزك ظفر تزاهرینه مالك اولدیلر. آسیا امپراطورلغنه بلکه‌ن کتاج بردنبنك محاربه میدانلرینه کلك جسارتنده بولنان اردو قوماندانلری ایله قوماندا هیئتلری کوندردکی تورکیا بیوك ملت مجلسی حکومتنك امیر حربی بولنیورلر. دشمنك باش قوماندانی صین ایتدیکی حوال، تیرخویس، برچوق کچه و کوندوز مأیوسانه محاربه‌لردن وهر چاره خلاص بحرده ایتدکدن صوکره نهایت معیتده‌کی جنرالر وارکان حربیه‌لری وقوماندا ایتدیکی اردونك الده قالان بقایاسیله عرض تسلیمیت ایتدی. اکر بوکیفیت الی‌یوم بوکون امیر لریز آرمسنده بولنیوردی، بوناجمدارلك شاری اساساً یالکز ملتریمك صغالرینه اشتراك ایتمك اولدیغندن محاربه میدانلرینك قلا کتلی کوندرنده آنلرك سرایلرندن باشقه برشی دوشونمك طیشدر تدکدر.

حرب عمومیسنك چیلك زورلرینه قابلاً دمسطم یونان اردولری ازلق اناطولی طاغلرنده صایلمارك طرفدن ترك ایدلمش زوالی سوردولر. جایتلرندن تدحش ایدمدك قومورمش کتهلر والماج دیبلرنده قالمش درمانسز بلوملریدن عبارت قالدی. دشمن اردولرینك ملازمهٔ حربیه‌سی جان کتان اعتباریله طوپراقدر مزدمدر.

دشمنك اسیرلرندن باشقه انسان صایلماسنك یوز بیکدن زیاده اولدیغی تعیین ایتمك مشکلدر. فقط صلاحیت رسمیه ایله ملتمزه تبشیر ایدرم که بزم انسان صایلماز درنده اوچی خیلی بارمق اولق اوزره اون بیك قدرسه بالغ اولقدمدر.

بیوك تورك ملتی ! اردولریزك قابلیت وقدرتی دشمنلرمزه دهشت دوشنلرمزه امنیت ویره‌جك رکان ایله تقاص ایتدی. ملت اردولری اون مدت کون ظرفنده بویوك بردشمن اردوسنی انحا ایتدیلر. درت یوز کیلو متره‌لك قاصله‌یی ترتقیب ایتدیلر. اناطولی‌ده‌کی یونان حالت مستولیه‌سنی استرداد ایتدیلر. بو بویوك ظفر منحصراً سنك اثرکدر. چونکه ازمیرمزی احتراسات سیاسیه نتیجه‌سنده عادتا تحتونا دشمنه تسلیم ایدن هیئتلره ملتك هیچ رعایتی یوق ایدی. بروسه‌مزی استیلا ایدن یونان قوتلری ایسه انجق امپراطورلغك عسکری لشکیلاتیله توحید امال وتوحید حرکات ایدمدك موفق اولمشلردی. وطنك خلاصی ملتك رأی واراده‌سی کندی مقدراتی اوزرنده بلاقید وشرط حاکم اولدیغی زماندن باشلامش وانجق ملتك وجداننده طوغان اردولرله مثبت وقطعی نتیجه‌لر ایرمشدر.

بویوك ونجیب تورك ملتی، اناطولینك خلاصی ظفرینی تحریك ایدرکن مسکا ازمیردن، بروسه‌دن، ایکی دکز اطرلرندن اردولریکك سلامتی‌ده تضمین ایدییورم.

تورکیا بویوك ملت مجلسی رئیسی
باش قوماندان
مصطفی کمال

F-5050

688

Belge No : 2679

MİLLETE BEYÂNNÂME

Büyük ve Asil Türk Milleti ;

Ordularımız 9 Eylül 338 (9 Eylül 1922) İzmir'imizi ve yine 9 Eylül 338 akşamı Bursa'mızı muzafferen tahlis ettiler (kurtardılar). Akdeniz askerlerimizin zafer teraneleriyle dalgalanıyor. Asya imparatorluğuna yeltenen küstah bir düşmânın muhârebe meydanlarına gelmek cesaretinde bulunan ordu kumandanları ile kumanda hey'etleri günlerden beri Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükûmeti'nin esir-i harbi (harp esiri) bulunuyorlar.

Düşmanın başkumandan tayin ettiği Ceneral (General) "Trikopis" bir - çok gece ve gündüz meyûs-âne (ümitsizce) muhârebâttan ve her çâre-i halâsı (kurtuluş çaresini) tecrübe ettikten sonra nihâyet maiyettindeki ceneraller ve erkân-ı harbiyeleri (kurmayları) ve kumanda ettiği ordunun elinde kalabilen bakayasıyla arz-ı teslimiyet eyledi (teslim etti). Eğer Yunan kralı da bu gün esirlerimiz arasında bulunmuyorsa bu tacidârların şiârı (hükümdarların arzuları) esasen yalnız milletlerinin sefâlarına iştirak etmek olduğundan muhârebe meydanlarının felâketli günlerinde onların saraylarından başka birşey düşünmemek tabiatlarındandır.

Garb (batı) fabrikalarının çelik zırhlarıyla kaplanan muazzam Yunan orduları artık Anadolu dağlarında zâbitleri tarafından terk edilmiş zavallı sürüler, cinayetlerinden tedahhûş ederek (dehşete düşerek) kudurmuş kitleler ve ağaç diplerinde kalmış dermansız yaralılardan ibaret kaldı. Düşmân ordularının malzeme-i harbiyesi (harp gereçleri) hemen sülüsân (üçte ikisi) itibarıyla topraklarımızdadır.

Düşmânın esirlerden başka insan zayiatının yüz binden ne kadar fazla olduğunu tayin etmek müşkûldür. Fakat, salâhiyet-i resmiye (resmî yetki) ile milletimize tebşir (müjde) ederim ki bizin insan zayiatımız dörtte üçü hafif yaralı olmak üzere on bin nüfusa baliğ olmaktadır (varmaktadır).

Büyük Türk milleti ordularımızın kabiliyet ve kudreti düşmânlarımıza dehşet dostlarımıza emniyet verecek bir kemâl ile tezâhür etti (meydana çıktı). Millet orduları on dört gün zarfında büyük bir düşmân ordusunu imha ettiler. Dört yüz kilometrelik fâsılasız (aralıksız) bir ta'kib yaptılar. Anadolu'daki bütün memâlik-i müstevliyemizi istirdat eylediler (işgal altındaki topraklarımızı ele geçirdiler). Bu büyük zafer münhasıran (yalnız) senin eserindir. Çünkü İzmir'imizi ihtirasat-ı siyâsiye (siyasî istekler) netîcesinde âdeta memnunâne düşmâna teslim eden hey'etlerle milletin hiçbir münâsebeti yok idi. Bursa'mızı istilâ eden Yunan kuvvetleri ise ancak imparatorluğun askerî teşkilâtıyla tevhid-i âmal ve

Belge No : 2679

tevhidi harekât ederek (amaç ve hareketleri birleştirerek) muvaffak olmuşlardı. Vatanın halâsı milletin rey ve irâdesi kendi mukadderâtı üzerinde bilâ kayd-ü şart (kayıtsız şartsız) hâkim olduğu zamandan başlamış ve ancak milletin vicdânından doğan ordularla müsbet ve kat'î neticelere ermiştir. Büyük ve necip Türk milleti Anadolu'nun halâsı zaferini tebrik ederken sana İzmir'den Bursa'dan Akdeniz ufuklarından ordularının selâmını da takdim ediyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi
Başkumandan
Mustafa Kemal

19.9.38 (19.9.1922) sabahı ordudan bir süvariyle gelmiştir.

Şu'be 2

Arşiv No : 6/5050
Klâsör No : 2284
Dosya No : 30
Fihrist No : 180

956.1023

Belge No : 2680

بورنوه
٢٨/٩/٥٦

باسمه تعالى
ایکانجی برنجی حقوق رئاستنه

A	5/55
D	16-1
F	90

٢٨/٩/٦ تاریخلی راپور

١- ترجه ایله منطقه سنده : قوربك ٢٨/٩/٦ ده آلنان ٤ و ٥/٩/٢٨ تاریخلی راپورلرینه نظراً مشار الیه منطقه بایلوه نده تحصیل ایتمش سنده دشمه ٥/٩/٢٨ ده کوندوزی یکیجه و بیلجك مداخلی تخلیه ایدرك چکیلمشلر.

ترجه ایله فوجنه قرب نوزده ٤/٩/٢٨ ده کلیك منطقه سنده کی نقلیه یه ٥٠٠ اتلی پیچ دشمك مقدانه اصابت ایتمش و ضبط ایتمشلر.

٥/٩/٢٨ ده دشمن بو منطقه ده کی موقعه برآلدیلر نقلیه ایله بیلیجی برینك آتش محاربه سنده متابعی ندن [redacted] نسبت ایتمه و مقاومت کوستردیکی جهتله بو نسبتده کی پیچ اشغال ایدن نوغز ٥٠٠ اتلی پیچ نك شمالی قرارینه چکیلمشلر.

٢- ایکنجی اردو منطقه سنده : اردو ده ٦/٩/٢٨ ده آلنان ٥/٩/٢٨ تاریخلی راپورده آلنجی فرقه اردو نك ٥/٩/٢٨ ده صاتمه سیلندره خطه داخل اولمه اوزره بوردیسنده بولندیغی ، آلتمه برنجی فرقه ده اوزاق اولدیغی تعقیب مفرزه سنك مشیر پاشا ده سیاه استقامتنده تعقیب و تطهیر وظیفه سنه دوام ایتکده اولدیغی و بو مفرزه نك سیلندره کی دشمن وضعیتی حقنده راپور کلدیکی بلدیریلمشدر.

ترمه برنجی فرقه نك کدوس اوزرنده کدوس جایی بوجغی علی الدوام بومبه لرك اردیه التماسی تبلیغ ایدلمشدر.

ایکنجی اردو قرارگاهی آلنجی فرقه اردو قرارگاهی ٥/٩/٢٨ ده سیلندره ده تالدك.

٣- برنجی اردو منطقه سنده : ٥/٩/٢٨ یا صکره ده آلونمش تعلیمات موجبنجه اشغال ایدلمشدر.

[illegible] آلاشهر قصبه سنی و اوداده ک کوبری کاملاً یانمش و غیر مسلح اهالی،
تامیه و چوجقلاری برچوقلری یاک وحشیانه بر صورتده قتل ایتمشلر.
دشمن بر بر و نوع تخنده اهالیسنی و ثروت ملیه سنی احراق ایتدکی آنلر ثابت ایلمشلر
[illegible] فرقه ۱۸/۹/۵ ده ایکنجی غزیه ک مرتکب ده دشمن آنقره
بلغتی قوتیله توحید ایتمشلر. دشمن فدائیلات دیر دیره رک بر مقدار اراضیا اغتنام ایتمشلر
انلر استانبول ایله آلاشهر آراسنده کوزی چرانده ایکی کوبری ایله
آلاشهر چایی اوزرنده ک دیکر کوبری دشمن طرفنده تخریب ایدیلمشدر.

یزیجی اردو ۱۸/۹/۴ وجیغنه :
یزیجی قول اردوسی سایور آلنامشدر.
ایکنجی قول اردو ۷ و ۸ نجی فرقه لرله آلاشهر غزیه، و دیکر فرقه سیله آلاشهر قرقنی
کرمی چوارنی رصد بوغاز کوی چوارنده در.
و دیکر قول اردو ایران، بالابانه کوی منطقه سنده در.
مشرقی اردو ۱۸/۹/۵ صباحی آلاشهرده صاحلاه استقامتنده رجعت ایده
ایکنجی فرقه ی قیاوزه دشمن بورسه قولی تعقیب ایتمشدر و یزیجی چوارلی فرقه سی غروب شمسه
قدر صاحلاه یه استقال ایتمشدر. ایکنجی چوارلی فرقه سی مانطارلی غربنده دره کوی
استقامتنده تحریک ایدیلمشدر.
اردومز استقامتنده بیک یانمش و دمیرلی کوردیلمشدر.
آلاشهر استانبول ارتباطنه ماعدا کلیتله یتردی بولنمشدر.

٤ - چوقوراکاص ۱۸/۹/۶ ده آلاشهرده در.
٥ - یزیجی سایور ۱۸/۹/۶ ساعاته ده توحید ایدیلمشدر.

[illegible]

A	37/4488
D	16-1
F	90-1

Belge No : 2680

Bornova

26.9.38 (26.9.1922)

Başkumandanlığa

Erkânı Harbiye-i Umûmiye Riyâsetine

(Genelkurmay Başkanlığına)

6.9.38 (6.9.1922) harp raporu.

1. Kocaeli mıntıkasında : Grubun 6.9.38'de alınan 4 ve 5.9.38 (4/5.9.1922) tarihli raporlarına nazaran 18. Fırka (Tümen) tarafından yapılan taarruz neticesinde düşmân 5.9.38'de Gündoğdu Yenice ve Bilecik mevâzıını (mevzilerini) tahliye ederek ric'at etmiştir (geri çekilmiştir).

Kocaeli grubundan mürettep müfreze de 4.9.38' de Gemlik mıntıkasındaki Fındıktepe ve 850 rakımlı tepeyi düşmânın muanidane (inatçı) müdâfaasına rağmen zabt etmiştir. 5.9.38'de düşmân bu mıntıkadaki kuvvetini bir alayıyla takviye etmiş ve sefâin-i harbiyesinin (harp gemilerinin) ateşi himâyesinde mukabil taarruza teşebbüs etmiş ve Kurtköy cenûb-u garbisindeki (güneybatısındaki) tepeyi işgal eden kuvvetimiz 850 rakımlı tepenin şimâl (kuzey) sırtlarına çekilmiştir.

2. İkinci Ordu mıntıkasında : Ordudan 6.9.38'de alınan 5.9.38 tarihli raporda Altıncı Kolordu'nun 5.9.38'de Satılmış, Silendi hattına vâsıl olmak (ulaşmak) üzere yürüyüşte bulunduğu Altmış Birinci Fırka'dan ifraz olunan (ayrılan) ta'kib müfrezesinin Aşık Paşa'dan Simav istikametinde ta'kib ve tatrir (temizleme) vazîfesine devam etmekte olduğu ve bu müfreze karşısındaki düşmân va'ziyyeti hakkında rapor gelmediği bildirilmiştir.

Kırk Birinci Fırka'nın Gediz üzerinden Gediz çayı boyunca ale-d devam (sürekli olarak) yürüyerek orduya iltihakı tebliğ edilmiştir (katılması bildirilmiştir).

İkinci Ordu karargâhıyla Altıncı Kolordu karargâhı 5/6.9.38'de Silendi'de kaldı.

3. Birinci Ordu mıntıkasında : 5.9.38 saat 5 sonrada (17.00) Alaşehir kasabası süvarimiz tarafından işgal edilmiştir. Düşmân Alaşehir kasabasını ve ovadaki köyleri kâmilen (tamamen) yakmış ve gayr-i müsellâh (silâhsız) ahali kadın ve çocukların birçoğunu pek vahşiâne bir sûrette katletmiştir. Düşmânın bir program tahtında (altında) ahalimizi ve servet-i milliyemizi imha ettiği artık sabit olmuşdur.

Belge No : 2680

Dördüncü Fırka 5.9.38'de İnegöl garbindeki sırtlarda düşmânın ağırlıklarına bir kısım kuvvetiyle taarruz etmiş ve düşmâna zayiat verdirerek bir miktar eşya iğtinam etmiştir (ele geçirmiştir).

Elvanlar İstasyonu ile Alaşehir arasında Güney civârında iki köprü ile Alaşehir çayı üzerindeki demir köprü düşmân tarafından tahrib edilmiştir.

Birinci Ordu'nun 5/6.9.38 vaz'iyyeti :

Birinci Kolordu'dan rapor alınamamıştır.

İkinci Kolordu 7 ve 8 nci Fırkalarla Alaşehir garbinde,

Dördüncü Fırkası'yla Alaşehir şarkında (doğusunda) Değirmen civârında 3. Fırka Burgaz köyü civârındadır.

Dördüncü Kolordu İlhan, Balaban köyü mıntıkasındadır.

Beşinci Kolordu 5.9.38 sabahı Alaşehir'den Salihli istikametinde ric'at eden iki fırkayı mütecâviz (aşkın) düşmân yürüyüş kolunu tazyik etmiş (sıkıştırmış) ve Birinci Süvari Fırkası gurub-u şemsle beraber (güneş doğarken) Salihli'yi işgal etmişdir.

İkinci Süvari Fırkası Mantarlı garbinden Dereköy istikametinde tahrik edilmiştir (harekete geçirilmiştir).

Ödemiş istikametinde büyük yangın dumanları görülmüştür. Alaşehir İstasyonu'nda erzakdan mâada küllyetli petrol bulunmuştur.

4. Cephe karargâhı 6.9.38' de Alaşehir'dedir.

5. Bu rapor 26.9.38 saat sonrada arz edilmiştir.

Garb Cephesi Kumandanı
Nâmına Erkân-ı Harbiye Reisi
(Kurmay Başkanı)

Aslını Reis Paşa Hazretleri
İmzâ buyurdular

Arşiv No : 4/4478
Klâsör No : 1762
Dosya No : 114
Fihrist No : 90-90.1

696

697